

T.C.
ORDU ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
SİNEMA TELEVİZYON ANABİLİM DALI

**TÜRK SİNEMASINDA 2010 SONRASI GÖSTERİME GİREN
VE KONUSUNU TARİHTEN ALAN TÜRK FİLMLERİNİN
İNCELENMESİ**

HAZIRLAYAN
Hatice YILMAZ

DANIŞMAN
Doç. Dr. Şermin TAĞ KALAFATOĞLU

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ORDU 2019

ÖĞRENCİ BEYAN METNİ

Yüksek Lisans tezi olarak savunduğum “Türk Sinemasında 2010 Sonrası Gösterime Giren ve Konusunu Tarihten Alan Türk Filmlerinin İncelenmesi” adlı çalışmamın, tarafımdan bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmadan yazdığımı ve yararlandığım kaynakların “Kaynakça” bölümünde gösterilenlerden farklı olmadığını, belirtilen kaynaklara atıf yapılarak yararlandığımı belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

Hatice YILMAZ

JÜRİ ONAY SAYFASI

Ordu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sinema ve Televizyon Anabilim Dalı Yüksek Lisans öğrencisi Hatice YILMAZ'ın hazırladığı “**Türk Sinemasında 2010 Sonrası Gösterime Giren ve Konusunu Tarihten Alan Türk Filmlerinin İncelenmesi**” başlıklı tez 26/07/2019 tarihinde aşağıda imzaları olan jüri tarafından Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

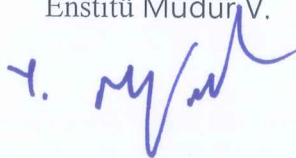
	Adı-Soyadı	Üniversite	İmza
Başkan	: Doç. Dr. Şermin TAĞ KALAFATOĞLU	Ordu Üniversitesi	
Jüri Üyeleri	: Prof. Dr. Mehmet YILMAZ	Ordu Üniversitesi	
Jüri Üyeleri	Dr. Öğr. Üyesi Burak TÜRTEK	Gümüşhane Üniversitesi	

ONAY

02/08/2019 y.

Dr. Öğr. Üyesi Seçkin EVCİM

Enstitü Müdürü V.

ÖNSÖZ

Tarih, sinemanın güçlü diliyle ve gelişen teknolojisiyle birlikte yeniden yorumlanmaktadır. Rosenstone'nun da belirtmiş olduğu gibi tarih- geçmiş, bir yeniden inşa olarak sinemada yeniden şekillenir. Tarihi filmler, Türk ve Dünya Sineması'nın başlangıcından itibaren sinemada en fazla yer edinen film türüdür. Benim bu konuyu seçmemdeki en güçlü sebep, Türk Sinemasında 2000'ler sonrasında tarihi filmlere yeniden dönüş olması ve tarihi filmlerinin artış göstermesidir. Bu anlamda Türk Sinemasında çekilmiş olan tarihi filmlerin, incelenmesi, araştırılması sinema-tarih alanında önem ve değer arz etmektedir.

Bu çalışmada ders ve tez dönemimim boyunca desteklerini ve bilgilerini esirgemeyen, yoğun iş temposuna rağmen bana her zaman vakit ayıran, Doç. Dr. Şermin TAĞ KALAFATOĞLU'na, yüksek lisans eğitimim boyunca fikirlerini paylaşan Prof. Dr. Mehmet YILMAZ'a, tez çalışmamla ilgili fikirlerini sunan Dr. Öğr. Üyesi Onur ÖNÜR MEN'e, değerli vaktini bize ayıran Burak TÜR TEN'e, maddi ve manevi desteklerini her zaman üzerimde hissettiğim aileme ve çok değerli arkadaşlarıma, teşekkür eder şükranlarımı sunarım.

Hatice YILMAZ

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ	i
İÇİNDEKİLER	ii
ÖZET	vi
ABSTRACT	vii
KISALTMALAR VE SİMGELER DİZİNİ	viii
TABLolar LİSTESİ	ix
RESİMLER DİZİNİ	x
GİRİŞ	1
SORUN	3
AMAÇ	3
VARSAYIMLAR	4
SINIRLILIKLAR	4
TANIMLAR	5
YÖNTEM	5
BİRİNCİ BÖLÜM	7
1. SİNEMA'NIN İLK YILLARI	7
1.1. SİNEMA, HATIRLATMA VE BELLEK İLİŞKİSİ	9
1.2. SİNEMA VE TARİH İLİŞKİSİ	14
1.3. BİR FİLM TÜRÜ OLARAK TARİHİ FİMLER	19
1.3.1. Sinemada Tür Tartışmaları ve İlk Tarihi Filmler	19
1.4. TARİHİ FİMLERİN KURAMCILARA GÖRE SİNIFLANDIRILMASI	35
İKİNCİ BÖLÜM	49
2. BURGOYNE'YE GÖRE 2010 SONRASI GÖSTERİME GİREN TARİHİ FİMLERİN SİNIFLANDIRILMASI	49
2.1. SAVAŞ FİLMİ TÜRÜ	49
2.1.1. Fetih- 1453	51
2.1.1.1. Fetih- 1543 Konusu	51
2.1.1.2. Fetih- 1453 Türü	51
2.1.2. Çanakkale Çocukları	53
2.1.2.1. Çanakkale Çocukları Konusu	53
2.1.2.2. Çanakkale Çocukları Türü	53

2.1.3. Çanakkale 1915.....	55
2.1.2.1. Çanakkale 1915 Konusu	55
2.1.3.2. Çanakkale 1915 Türü	55
2.1.4. Taş Mektep	57
2.1.4.1. Taş Mektep Konusu	57
2.1.4.2. Taş Mektep Türü	57
2.1.5. Çanakkale Yolun Sonu	59
2.1.5.1. Çanakkale Yolun Sonu Konusu	59
2.1.5.2. Çanakkale Yolun Sonu Türü	59
2.1.6. Sarı Siyah	61
2.1.6.1. Sarı Siyah Konusu	61
2.1.6.2. Sarı Siyah Türü	62
2.1.7. Kıırlı.....	63
2.1.7.1. Kıırlı Konusu	63
2.1.7.2. Kıırlı Türü	64
2.1.8. Birleşen Gönüller	65
2.1.8.1. Birleşen Gönüller Konusu	65
2.1.8.2. Birleşen Gönüller Türü	66
2.1.9. Son Umut	67
2.1.9.1. Son Umut Konusu	67
2.1.9.2. Son Umut Türü	67
2.1.10. Fatih'in Fedaisi Kara Murat.....	68
2.1.10.1. Fatih'in Fedaisi Kara Murat Konusu	68
2.1.10.2. Fatih'in Fedaisi Kara Murat Türü	69
2.1.11. Son Mektup.....	70
2.1.11.1. Son Mektup Konusu.....	70
2.1.11.2. Son Mektup Türü	70
2.1.12. Ayla.....	72
2.1.12.1. Ayla Konusu	72
3.12.1.2. Ayla Türü	73
2.1.13. Sarıkamış Çocukları.....	73
2.1.12.1. Sarıkamış Çocukları Konusu.....	74
2.1.13.2. Sarıkamış Çocukları Türü	74

2.1.14.Direnış Karatay Son Selçuklu Kahramanı	75
2.1.14.1. Direniş Karatay Son Selçuklu Kahramanı Konusu	75
2.1.14.2. Direniş Karatay Son Selçuklu Kahramanı Türü.....	75
2.1.15. Hürkuş: Göklerdeki Kahraman	77
2.1.15.1. Hürkuş Göklerdeki Kahraman Konusu.....	77
2.1.15.2. Hürkuş Göklerdeki Kahraman Türü.....	77
2.1.16. Eve Dönüş: Sarıkamış 1915.....	78
2.1.16.1. Eve Dönüş : Sarıkamış 1915 Konusu.....	78
2.1.16.2. Eve Dönüş : Sarıkamış 1915 Türü	79
2.2.EPİK FİLM TÜRÜ.....	79
2.2.1. Kubilay.....	81
2.2.1.1. Kubilay Türü	81
2.2.1.2.Kubilay Türü	81
2.2.2. Fetih- 1453	82
2.2.2.1. Fetih- 1453 Konusu.....	83
2.2.2.2. Fetih- 1453 Türü	83
2.3.3. Karaoğlan.....	84
2.3.3.1. Karaoğlan Konusu.....	84
2.3.3.2. Karaoğlan Türü	85
2.3.4. Fatih'in Fedaisi Kara Murat.....	86
2.3.4.1 Fatih'in Fedaisi Kara Murat Konusu	86
2.3.4.2. Fatih'in Fedaisi Kara Murat Türü	86
2.3. BİYOĞRAFİK FİLM TÜRÜ	87
2.3.1. Veda.....	89
2.3.1.1. Veda Konusu.....	89
2.3.1.2. Veda Türü.....	89
2.3.2. Dersimiz: Atatürk	91
2.3.2.1. Dersimiz: Atatürk Konusu	91
2.3.2.2. Dersimiz: Atatürk Türü	91
2.3.3. Hür Adam: Bediüzzaman Said Nursi.....	92
2.3.3.1. Hür Adam Bediüzzaman: Said Nursi Konusu	93
2.3.3.2. Hür Adam Bediüzzaman; Said Nursi Türü	93
2.3.4. Atçalı Kel Mehmet.....	94

2.3.4.1. Atçalı Kel Mehmet Konusu	94
2.3.4.2. Atçalı Kel Mehmet Türü	94
2.4. META TARİHİ FİLM TÜRÜ	95
2.4.1. Bu Son Olsun	96
2.4.1.1. Bu Son Olsun Konusu	96
2.4.1.2. Bu Son Olsun Türü	96
2.4.2. Ankara Yazı Veda Mektubu	98
2.4.2.1. Ankara Yazı Veda Mektubu Konusu	98
2.4.2.2. Ankara Yazı Veda Mektubu Türü	98
2.5. GÜNCEL TARİHİ FİLM TÜRÜ	99
2.5.1. Ankara Yazı Veda Mektubu	100
2.5.1.1. Ankara Yazı Veda Mektubu Konusu	100
2.5.1.2. Ankara Yazı Veda Mektubu Türü	100
2.5.2. Ertuğrul 1890 (Kainan 1890)	101
2.5.2.1. Ertuğrul 1890 Konusu	101
2.5.2.2. Ertuğrul 1890 Türü	102
2.5.3. Toprağın Çocukları	103
2.5.3.1. Toprağın Çocukları Konusu	103
2.5.3.2. Toprağın Çocukları Türü	104
2.5.4. Ayla	105
2.5.4.1. Ayla Konusu	105
2.5.4.2. Ayla Türü	105
SONUÇ VE DEĞERLENDİRME	109
KAYNAKÇA	113
EKLER	123
Ek 1. 2010 Sonrası Vizyona Giren Tarihi Filmlerin Künyeleri	123
ÖZGEÇMİŞ	134

ÖZET

[YILMAZ, Hatice]. [*Türk Sinemasında 2010 Sonrası Gösterime Giren ve Konusunu Tarihten Alan Türk Filmlerinin İncelenmesi*], [Yüksek Lisans Tezi], Ordu, [2019].

Sinema, hikâye anlatıcılığı ile en etkili sanat dallarından birisidir. Geçmiş, zaman, hatırlatma ve bellek ile yakından ilişkili olan tarih bilimi ise, bu doğrultuda sinema ile karşılıklı bir etkileşim içerisine girmek zorundadır. Sinema, elinde var olan teknolojiyle birlikte hatırlatma ve merak gereksinimlerinden dolayı tarihe bir kaynak olarak başvurmakta ve tarihi canlı tutarak, yeniden dönüştürülmesine yardımcı olmaktadır. Sinemanın ortaya çıkarmış olduğu bu görüntüler ise, tarih için bir belge, arşiv niteliğindedir. Sinema ve tarihin bu karşılıklı etkileşimi yüzyıllar öncesinden başlamaktadır. Dünya sinemasının ilk yıllarından itibaren çekilmeye başlanan bu türe, Türk sinemasında da sıkça rastlanmaktadır. Türk sinemasının var olduğu ilk yıllardan, bugünlere kadar tarihi filmlere, çeşitli dönemlerde, farklı temalarla rastlanmaktadır. Belirli dönemlerde artış göstererek, belirli dönemlerde de azalış göstererek varlığını devam ettiren tarihi filmler 2000'lerden sonra yeniden bir dönüş olarak, tarihi filmlerde artış olmuştur.

Anahtar Kelimeler: Sinema, Tarih, Türk Sineması, Tarihi Film, Tür Çalışmaları

ABSTRACT

[YILMAZ, Hatice]. [*The history of Turkish films that were released after 2010 in Turkish cinema*], [Master Thesis], Ordu, [2019].

Cinema is one of the most influential arts with storytelling. History science, which is closely related to the relationship between past, time, memory and memory, has to interact with cinema in this direction. Cinema, with its technology in hand, applies as a source for history due to the needs of reminder and curiosity and helps to recycle the history by keeping it alive. These images, which were revealed by cinema, are a document for history. This interplay of cinema and history starts from centuries ago. This genre, which started to be withdrawn from the first years of world cinema, is frequently encountered in Turkish Cinema. From the first years of Turkish Cinema to today, there are historical films and themes in various periods. The increase in certain periods, the decreasing in certain periods continues to exist. After the years of 2000 Turkish Cinema, there has been a return to historical films and an increase is seen in historical films.

Keywords: Cinema, History, Turkish cinema, Historical films, Genre studies

KISALTMALAR VE SİMGELER DİZİNİ

Çev.	: Çeviren
Der.	: Derleyen
Haz.	: Hazırlayan
s.	: Sayfa Sayısı

TABLÖLAR LİSTESİ

	Sayfa
Tablo 1- 2010 Sonrası, Tarihi Filmlerin Burgoyne'nin Sınıflandırılmasına Göre Değerlendirilmesi.....	107

RESİMLER DİZİNİ

<i>Resim 1.</i> Fetih 1453 Film Afişi.....	51
<i>Resim 2.</i> Çanakkale Çocukları Film Afişi.....	53
<i>Resim 3.</i> Çanakkale 1915 Film Afişi.....	55
<i>Resim 4.</i> Taş Mektep Film Afişi.....	57
<i>Resim 5.</i> Çanakkale Yonun Sonu Film Afişi.....	59
<i>Resim 6.</i> Sarı Siyah Film Afişi.....	61
<i>Resim 7.</i> Kırımlı Film Afişi.....	63
<i>Resim 8.</i> Birleşen Gönüller Film Afişi.....	65
<i>Resim 9.</i> Son Umut Filmi Afiş.....	67
<i>Resim 10.</i> Fatih'in Fedaisi Kara Murat Film Afişi.....	68
<i>Resim 11.</i> Son Mektup Film Afişi.....	70
<i>Resim 12.</i> Ayla Film Afişi.....	72
<i>Resim 13.</i> Sarıkamış Çocukları Film Afişi.....	73
<i>Resim 14.</i> Direniş Karatay Film Afişi.....	75
<i>Resim 15.</i> Hürkuş Göklerdeki Kahraman Filmi Afiş.....	77
<i>Resim 16.</i> Eve Dönüş: Sarıkamış 1915 Film Afişi.....	78
<i>Resim 17.</i> Kubilay Film Afişi.....	81
<i>Resim 18.</i> Fetih 1453 Film Afişi.....	82
<i>Resim 19.</i> Karaoğlan Film Afişi.....	84
<i>Resim 20.</i> Fatih'in Fedaisi Kara Murat Film Afişi.....	86
<i>Resim 21.</i> Veda Film Afişi.....	89
<i>Resim 22.</i> Dersimiz: Atatürk Film Afişi.....	91
<i>Resim 23.</i> Hür Adam Bediüzzaman: Said Nursi Film Afişi.....	92
<i>Resim 24.</i> Atçalı Kel Mehmet Filmi Afişi.....	94
<i>Resim 25.</i> Bu Son Olsun Film Afişi.....	96
<i>Resim 26.</i> Ankara Yazı Veda Mektubu Film Afişi.....	98
<i>Resim 27.</i> Ankara Yazı Veda Mektubu Filminde Geçen Duruşma Sahnesi.....	100
<i>Resim 28.</i> Ertuğrul 1890 Film Afişi.....	101
<i>Resim 29.</i> Toprağın Çocukları Film Afişi.....	103
<i>Resim 30.</i> Ayla Filminde Dans Sahnesi.....	105

GİRİŞ

Sinema, filmlerin gösterildiği yapı, yer anlamına gelmektedir. Sinema çalışmalarının tümü, sinema işleyimi kavramlarını kapsayacak şekilde anlam genişlemelerine uğramıştır. Ancak en önemlisi ve temeli “devinimi yazma, saptama”dır. Bu anlamda sinema, herhangi bir devinimi düzenli aralıklarla parçalara bölerek, bunların resimlerini saptamayı, daha sonra da bir gösterici yardımıyla bu resimleri karanlık bir salonda perde üzerine yansıtarak devinimi yeniden oluşturmayı anlatmaktadır (Özön, 2008, s. 4). Pudovkin’e göre sinema, insanların yeni şeyler görebilmelerini sağlamak, içinde körü körüne yaşadıkları dünyayı bıraktırmak, evreninin güzelliğini ve anlamını kavratırmaktır (Tamer, 1989, s. 12).

Sinemanın anlatımının güçlü olmasıyla birlikte kısa süre içerisinde kitleleri kendine çekerek, dilini oluşturmayı başarmıştır. Hızlı ve evrensel olan sinema sanatı, kısa süre içerisinde popüler bir sanat olmuştur. Sinemanın ilk olarak ortaya çıkışı Lumière Kardeşlerin “*Trenin Gara Girişi*” filminin seyirciyle buluşmasıyla gerçekleşmiştir (Kemp, 2014, s. 8). Tarihin ilk perdede gösterilen filmini seyredenler, üzerlerine gerçek bir tren geldiğini düşünerek kaçmışlardır. Başlangıcından itibaren sinema, insanlara göstermiş olduklarının gerçekliğine inandırmak istemiştir. Çoğu insan da buna inanarak, sinemanın diğer tüm sanatlara karşı üstünlüğünü oluşturmuştur (Ünal, 2015, s. 12). Lumière Kardeşlerin gösterimlerinin ardından birkaç ay sonra Georges Méliès’in çekmiş olduğu fantezi, korku ve bilim-kurgu filmleriyle sinemaya çeşitlilik kazandırmıştır (Kemp, 2014, s. 9). Méliès’in öncülüğünden sonra, dünyanın farklı bölgelerinde yeni yönetmenler ortaya çıkmaya başlamıştır. Fakat kısa süre içerisinde, sinema tarihinin ilk film örneklerinden sonra taklitleri ortaya çıkmıştır. Bu durum karşısında Charles Pathe farklı filmler çekip satmak istemiştir. Amacı, düşük maliyetli filmler yaparak, bol kopyayla satmaktır. Bu amacını başarılı bir şekilde oluşturmasının ardından, sinema sektörünün endüstriyel olmasını sağlamayı başarmıştır. Sinema alanında meydana gelen bu gelişmelerle birlikte birçok Avrupa ülkesi ve Amerika’nın sinemaya olan ilgisi artmıştır. Avrupa ülkelerinde, ABD’de, Hindistan’da, Japonya’da, Meksika’da, Türkiye’de ve Avustralya’da

filmler çekilmeye başlanmış ve ülkelerin çoğunda endüstri tarafından destek olarak ilerlemiştir (Kemp, 2014, s. 8).

Dünya'nın farklı bölgelerinde hızla yaygınlık gösteren sinema, içerisinde geliştiği toplumdan siyasi, ekonomik, kültürel, toplumsal ve tarihi anlamda etkilenmektedir. Sinema ilk yıllarından itibaren, gerek hikâye anlatımı, gerek eski zamanların içinde bulunduğu tarihi zenginlikler nedeniyle tarihten çok faydalanmıştır.

Sinema'nın tarih ile kurduğu bu yakın ilişki sonucunda, yeni bir tür olarak tarihi filmlerin ortaya çıkmasına katkı sağlamıştır. Tarihi filmler, tarihin sinemada yorumlanması ve tarihin sinemada yeniden inşa edilmesidir. Bir tarihçi, nasıl kâğıt üzerinde geçmişin belgelerini işliyor tarih yazıyor ise, sinemacı da bir metin eşliğiyle, ama görüntü diliyle tarihi yansıtmaktadır (Tanyer, 2009, s. 9). Tarihi filmlerin ilk önemli gelişimi Birinci Dünya Savaşı öncesinde İtalya'da gerçekleşmiştir. Eski Roma İmparatorluğu'nun ayakta durmakta olan büyük yapıları, tarihi anıtları ve İtalya'nın var olan bu tarih hazinesi tarihi filmlerin birbiri ardına çekilmesine zemin hazırlamıştır. İtalya'daki tarihi film yapımı hızlanırken bu hız diğer ülkelere de kısa sürede yayılmıştır. Bugün çekilen renkli, üstün yapımlı tarihi filmler, ilk tarihi filmlerin izlerini hala taşımaktadır (Özön, 2008, s. 207).

Tarihi filmler, geçmişteki olayları, olguları, kişileri ele almakla kalmayıp çekildikleri zamanın ve ülkenin durumlarını, değer yargılarını, düşünsel özelliklerini ve yaratıcılarının yorumlarını da içeriklerine katmaktadır (Duruel Erkiş, 2002, s. 300).

Sinemanın tarihi kendisine konu edinmesiyle birlikte ortak simgeler, imgeler, işaretler yakalama ve üretme, ortak bilinç oluşturma gücüyle bir topluma etkin ve etkili bir yaklaşım sunabilmektedir. Sinema tarihi kendine özgü diliyle alıp işlemesiyle yaratmış olduğu görünüm, o toplumun yalnızca kendi tarihini ve tarihi kavramasında etkili olmakla kalmaz. Bu yoldan topluma getirdiği bilinç ve kendi tarihiyle hesaplaşma olanağı, toplumun çağdaş ve güncel kültürel seçimleri üzerinde de etkin rol oynamayı başarmaktadır (Dorsay, 1984, s. 195).

SORUN

Sinemanın ortaya çıkışı on dokuzuncu yüzyıl başlarına dayanmaktadır. Sinemanın gelişimine öncülük etmiş olan fotoğraf, sinemanın gelişimine hız kazandırmıştır. Dışarıda yer alan doğanın birebir kopya edilmesi fotoğraf sayesinde gerçekleşmiştir. Kendisinden önce var olan sanatlardan da etkilenen sinema, zaman içerisinde kendi dilini oluşturmayı başarmış ve kısa süre içerisinde hemen hemen tüm dünyada kabul görmüştür.

Sinema hayatın içerisinde birçok konuyu, birçok alanı beyaz perdeye taşımıştır. Bilimden sanata, ekonomiden tarıma kadar pek çok konuda filmler çekilmiştir. Çünkü sinema “insanı”, insan ile ilişkide olan her şeyi anlatmaktadır. Bunun sebebi ise, insanın kendini ifade etme kaygısıdır. Bu yüzden insan var olduğundan bugüne yaşadıklarını, hikâyelerini anlatma peşinde koşmuştur. Yazıtlar, heykeller, motif ve semboller hep bu hikâye anlatma peşinde koşan insanın geleceğe bırakmış olduğu izlerdir. Sinemanın en çok ele aldığı konu şüphesiz, tarihtir. Genel anlamıyla insanın geçirdiği süreçler bütünü ifade eden tarih, sinema için zengin bir fırsattır (Aytekin, 2016, s. 246).

Gerçekleştirilen bu tez çalışmasında, sinema ve tarih arasındaki ilişkiden yola çıkarak, tarihi filmleri yakından değerlendirilmektir. Bu değerlendirmede filmleri türlerine göre ele alan kuramcılardan yola çıkılmaktadır. Türsel çalışmalar sinemada yer alan farklı film örneklerini incelemek açısından araştırmacılara zengin bir kaynak sağlamaktadır. Alandaki bu tür çalışmalardan hareketle Türk sinemasında yer alan tarihi konu edinen filmler tez çalışmasının odağına yerleştirilmiştir. Özellikle 2010 sonrası çekilen yerli tarihi filmler, Robert Burgoyne'nin (2008) The Hollywood Historical Film başlıklı kitabında ele almış olduğu türsel çalışmasına göre incelenmiştir. İnceleme sonrası filmler türlerine göre ayrılarak, Burgoyne'nin belirttiği türsel özellikler çerçevesinde değerlendirilmiştir.

AMAÇ

Bu tez çalışmasında, Türk Sineması'nda 2010 sonrasında gösterime giren tarihi filmler, tarih ve sinema ilişkisi çerçevesinde ele alınıp incelenmiştir. İncelenen filmlerde bu çerçeve doğrultusunda şu sorulara cevaplar aranmıştır.

1. Türk Sineması'nda tarihi filmler nasıl ortaya çıkmıştır?

2. 2010 sonrası tarihi filmlerde hangi türler yer almaktadır?
3. Yerli tarihi filmlerde hangi dönem ve tema üzerinde durulmuştur?
4. Ele alınan filmlerin türsel özellikleri nelerdir?

Bu noktalardan hareketle tarihi filmlerin incelenerek, Türk Sineması içerisindeki yerini ve önemini anlamak amaçlanmıştır. Tarihi filmlerin, geçmişten günümüze olan öneminin ve sinemanın içerisinde ne denli yer aldığına ilişkin sorulara cevaplar bulunması amaçlanmıştır.

ÖNEM

Sinemanın ilk ortaya çıktığı yıllardan itibaren tarihi filmler, sinemanın temelini oluşturmaktadır. Bu yüzden gerek Türk Sineması'nda gerekse Dünya Sineması'nda önemli yer tutmaktadır. Sinema alanında, tür olarak tarihi filmler zaman zaman artış göstererek zaman zaman da düşüş göstererek sabit olan yerini geçmişten günümüze kadar korumayı başarmaktadır.

Tarihi filmlerin son derece önemli olmasına karşın, akademik alanda tarihi filmlerin incelenmesine çok fazla yer verilmemiştir. Türk sinemasında 2010 sonrası gösterime girmiş olan yerli tarihi filmlerin türsel açıdan incelenmesinin, hem sinema alanına hem de akademik alana katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

VARSAYIMLAR

Bu çalışma, aşağıda yer alan varsayımlar üzerine şekillenmiştir.

1. Sinema ve tarih arasında güçlü bir ilişki vardır.
2. Tarih, sinemaya konu olan önemli kaynaklardan birisidir.
3. Tarihi konular, sinema çerçevesinde dönüştürülürken değişikliklere uğramaktadır.

SINIRLILIKLAR

Araştırma aşağıda belirtilen sınırlılıklar çerçevesinde gerçekleştirilmiştir.

1. Gerçekleştirilen tez çalışmasında tarihi filmlere odaklanılmıştır.
2. Ele alınan filmler, Türk sinema tarihinde 2010 sonrasında gösterime girmiş olan yerli tarihi filmlerden oluşmaktadır.

3. Filmler Robert Burgoyne'nin The Hollywood Historical Film (2008) başlıklı kitabında ele almış olduğu türsel değerlendirmesine göre incelenmiştir.

TANIMLAR

Bu tez çalışmasında öncelikle tarih kavramı ve tarihi filmin tanımları yapılmıştır.

Tarih: Geçmiş, bugün ve geleceği anlamak, anlamlandırabilmek, insanoğlunun zihinsel haritasını çıkartabilmek, kendimizi ve içerisinde yaşamış olduğumuz toplumu tarihi bir zaman çizelgesinde konumlandırabilmek için başvuru yaptığımız kaynağa tarih denir (Duruel Erkılıç, 2014, s. 11).

Tarihi Film: Tarih gerçeğini doğruya en yakın biçimde yansıtmaya, bu gerçeği nesnel tutumda vermeye çalışan filmidir. Tarihi filmler, geçmişteki olguları, olayları, kişileri ele alır ve bununla birlikte ister istemez çektikleri zamanın ve ülkenin şartlarını, değer yargılarını, düşünsel özelliklerini ve yaratıcılarının yorumlarını yansıtır (Ferro, 1998, s. 188).

YÖNTEM

Araştırmada yöntem olarak literatür taraması ve türlerine göre analiz gerçekleştirilmiştir. Akademik çalışmalarda literatür taraması olarak adlandırılan yöntem, yayınlanan eserlerin araştırılması, bulunup incelenmesi, okunması, tasnif edilmesi, özetlenmesi ve sentez edilmesi gibi aşamaları kapsamaktadır. Literatür taramasının asıl amacı ise, önceki literatürün araştırılan konu hakkında geldiği noktayı tespit etmek, literatürdeki boşluk, atlamaları ortaya koymak ve kendi çalışmamızın önceki literatürler arasında, nereye oturacağını belirlemektir. Akademik çalışmalarda literatür taraması önemli bir yere sahiptir. Araştırma soruları, amaç, problem durumu, hipotezler, yöntem, bulgu ve sonuçlar literatür taraması sonucu elde edilen bilgilerle desteklenerek sunulmaktadır (Demirci, 2014, s. 73).

Tez çalışmasında, 2010 sonrasında gösterime giren toplam yirmi altı tarihi film izlenip incelenmiştir. Değerlendirilen filmler; Veda- 2010, Dersimiz: Atatürk- 2010, Kubilay- 2010, Hür Adam: Bediüzzaman Said Nursi- 2011, Fetih 1453- 2012, Toprağın Çocukları- 2012, Çanakkale Çocukları- 2012, Çanakkale 1915- 2012, Karaoğlan- 2013, Taş Mektep- 2013, Eve Dönüş Sarıkamış: 1915-

2013, Çanakkale Yolun Sonu- 2013, Sarı Siyah- 2013, Atatürk'ün Fedaisi Topal Osman- 2013, Birleşen Gönüller- 2014, Son Umut- 2014, Kırımlı- 2014, Fatih'in Fedaisi Kara Murat- 2015, Son Mektup- 2015, Ertuğrul 1890- 2015, Ankara Yazı Veda Mektubu- 2016, Ayla- 2017, Atçalı Kel Mehmet- 2017, Sarıkamış Çocukları- 2017, Son Selçuklu Kahramanı Direniş Karatay – 2018, Hürkuş: Göklerdeki Kahraman- 2018 incelenmeye alınan filmlerdir. Robert Burgoyne'nin (2008) kitabında ele aldığı tarihi film türlerine göre değerlendirilmiştir. Burgoyne göre tarihi film türleri; savaş filmi, epik film, biyografik film, meta-tarihi film, güncel tarihi film olarak sınıflandırılmaktadır. Tarihi filmlerin doğru şekilde türlere ayrılması için, Burgoyne'nin ortaya koyduğu türsel özelliklerinden yola çıkılmıştır. Bu doğrultuda, izlenen filmler temaları üzerinden yorumlanarak türlerine ayrılmıştır.

BİRİNCİ BÖLÜM

1. SİNEMA'NIN İLK YILLARI

Binlerce yıldır var olan insanoğlu, yaşadığı coğrafyada gördüklerini gelecek kuşaklara aktarmak amacıyla mağara duvarlarına ilk resimlerini çizmişlerdir. Avrupa, Asya ve Anadolu'nun birçok bölgesinde rastlanılan bu mağara resimlerinin, hemen hemen hepsinde konu bakımından benzerlikler vardır. Yaklaşık olarak 30.000 yıl önce mağara duvarlarına çizilen bu resimler insanoğlunun yaşadıkları anı belgeleme ihtiyacının ilk örnekleri olmuştur (Gezgin, 2008, s. 14,15).

Resim sanatının zamanla gelişimi ile fotoğraf sanatının temeli oluşmaya başlamıştır. Doğada yer alan gözle görülebilen nesne, varlıkların ışık ve kimyasal işlemlerle beraber duyarlı hale getirilmesiyle, fotoğraf sanatı ortaya çıkmıştır. Fotoğraf ile birlikte Camera Obsura'nın deliğine mercek yerleştirilerek ilk görüntüler elde edilmiştir (Tağ, 2003, s. 7). Fotoğrafın keşfi ve gelişimi sanat dünyası için önem taşımaktadır. İnsanlar fotoğraf makineleri sayesinde, yaşadıkları zamanı kalıcı hale getirmeye başlamışlardır (Berger, 2016, s. 19).

Fotoğrafın bulunması sonucunda, fotoğraftan yararlanarak canlıların hareketinin çözümlenmesi isteği ortaya çıkmıştır. Fotoğrafın gelişimi için, farklı kişiler farklı yerler de çalışmalar gerçekleştirmişlerdir (Teksoy, 2005, s. 22).

Fotoğrafın kullanımının yaygınlaşması ve farklı amaçlar için kullanılması sinema sanatının doğmasına hız kazandırmıştır. Sinemanın ortaya çıkışı esas olarak gözün yanılmasıyla dayanmaktadır. Sinemanın temelini, durağan olan fotoğrafların, belirli bir hızla perdeye yansmasıyla elde edilen hareket yanılmasıyla oluşan görüntüler sinemanın temelini oluşturmaktadır (Abisel, 2010, s. 12). İlk devirlerinde sinema on altı, sonralarında yirmi dört resmi, bir saniyede gözlerimizin önünden geçirerek hareketi sağlama temeline dayanmaktadır. İnsanda görme kısmını teşkil eden, gözün retina tabakasındaki silinme süresi bu kadar azdır. Saniyede yirmi dört hayal retinaya yansır, o hayaller silinmeden bir yenisini gelmiş olduğundan, resim hareket halinde görülmektedir (Güvemli, 1960, s. 7).

Eadweard Muybridge'nin koşan atlarla ilgili yaptığı fotoğraf çalışması sinema sanatının dönüm noktası olmuştur. Yarış pistine yirmi dört fotoğraf

makinesinden oluşmakta olan bir sistem kurmuştur. Yirmi dört poz ile çektiği atın kısa aralıklarla, ayaklarının kısa bir süre yerden kesildiğini çekmiştir (Abisel, 2010, s. 24,25).

İlk sinematografik görüntüleri almak için cam tabakanın üzerine nemli kolodyum maddesi koymuş, daha sonra ise kuru emülsiyon ve sabit bir tavan oluşturarak ilk çalışmalarını yapmaya başlamıştır. Daha sonraki yıllarda daha modern hal alacak olan kamera, sinema tarihinde ilk kez bu şekilde kullanılmaya başlanılmıştır (Bazin, 2000, s. 23,24). Muybridge'nin yanı sıra hareketin farklı anlarını, ardı ardına bir kamerayla çekmeyi ve kaydetmeyi 1882 yılında Etine Jules Marey başarmıştır. Hızlı fotoğraf çekecek bir aygıt oluşturan Marey, kendi fotoğraf tüfeğini oluşturmuştur. 1887'de duyar katlı kağıttan yapılan şerit rulolar kullanmaya başlayarak, dakikada yüz fotoğraf karesi elde etmeyi başarmıştır (Abisel, 2010, s. 26).

Sinema alanında yaşanan bu gelişmeler ile birlikte, sinema birden fazla ülkede keşfedilmiştir. Uzun süren çalışmalar ve uğraşlar sonucu ile birlikte sinema; Fransa, Amerika ve İngiltere'de aynı zamanlarda ortaya çıkmış, tam olarak gelişimini tamamlamadan geniş kitlelere ulaşmayı başarmıştır (Adalı, 1986, s. 7). Farklı ülkelerde, farklı zamanlarda gelişim gösteren sinemanın ilk patentini Thomas Edison almıştır. Kinestoscope adını verdiği makinenin özelliği ise, üzerinde yer alan bir delikten içeri bakılarak film izlenmektedir. Her makineyi bir kişinin kullanmasına rağmen, farklı bir aygıt olmasından dolayı ilgi çok fazla olmuştur (Abisel, 2010, s. 29). Sinema alanında ilk patenti Edison almasının yanı sıra, gerçek anlamda sinemanın gelişimine Louis Lumière ve Antoine Lumière katkıda bulunmuştur. Lumière kardeşler, yaptıkları çalışmalar sonucunda Edison'un aygıtından daha başarılı bir aygıt yapmayı başarmışlardır. "*Cinematographe*" adını verdikleri bir aygıt geliştirmişlerdir. "*Cinematographe*" aygıtı birden fazla yararlı işlev görmektedir. Görüntüleme, kayıt ve baskı ile birlikte kolay taşınabilir bir aygıt yapmışlardır. Yaptıkları aygıtın patentini ise kısa süre içerisinde almışlardır (Abisel, 2010, s. 31). Aygıt ile birlikte çekimler yaparak kısa filmler oluşturmuşlardır. Çektikleri görüntüleri, 1895 yılında Grand Cafe'de gösteriye sunmuşlardır. Gerçekleştirilen gösterilerden ilki "*Lumière Fabrikası İşçilerinin Çıkışı*" olmuştur (Duca, 1974, s. 11,12).

Sinema tarihinin hızlı ilerlemesiyle birlikte; dünyanın farklı yerlerinde, farklı kişiler tarafından çalışmalar sürdürülmeye devam etmiştir. 1896 yılında Wiliam Paul'den gösteri aygıtı satın alan Georges Méliès kısa süre içerisinde kendine ait bir sinema aygıtı geliştirmiştir. Kısa zaman içerisinde kendi stüdyosunu inşa ederek, filmler çekmeye başlamıştır. Çektiği ilk filmler Lumière'lerin filmlerine benzemektedir. Ancak Méliès'nin gerçek mesleğinin sihirbazlık olmasından dolayı kısa süre sonra filmleri farklılık göstermeye başlamıştır (Bordwell, Thompson, 2011, s. 457). Lumière'lerin belgeselci sinemasına karşılık olarak, mizansenin ön planda olan sinemayı geliştirmiştir. Kendi sinema dilini oluşturan Méliès, mizansen ve kurmaca ile birlikte Lumière'lerin film anlayışından ayrılmaktadır. (Ünal, 2015, s. 116). Kendi sinema dilini oluşturarak, günlük hayatta yer alan olayları, kurmaca ile birleştirerek bir iki dakikalık sayısız film çekmiştir. Ancak gerçek anlamda ilk filmini olan "*Kül Kedisi*" filmini 1900 yılında çekmiştir (Abisel, 2010, s. 55, 56).

Sinematografik anlamda, sinemayı ilerleten ve sinemanın kendi dilini oluşturmasına David Work Griffith'in de büyük katkıları olmuştur. Sinemada dramatik anlatıcının kurucusu da sayılan Griffith kendisinden önce yapılmakta olan birikimleri ve gelişmeleri daha düzenli hale getirmiştir. 1908 yılında "*Dolly'nin Serüvenleri*" (*The Adventures of Dolly*) adlı filmi ile sinema serüvenine başlamıştır (Duca, 1947, s. 22).

Sinema teorisinin nesnesi, filmlerin kendileri ve doğalarında oldukça uluslararası bir nitelik taşımaktadır. Sinemayı; Amerika Birleşik Devletleri, İngiltere, Fransa gibi ülkelerde başlamış olarak kabul etsek de film üretimleri neredeyse eş zamanlı olarak pek çok yerde ortaya çıkmıştır. Bugün üçüncü dünya dediğimiz ülkeler de dâhil olmak üzere tüm dünyada hızla yayılmıştır (Stam, 2000, s. 30).

1.1. SİNEMA, HATIRLATMA VE BELLEK İLİŞKİSİ

Hatırlamak gerek toplumsal gerek bireysel olarak en temel ihtiyaçlardan birisidir. Özellikle travmatik yaşantıların zorluklarıyla baş edebilmek için, yani sağlıklı bir unutuş olması için öncelikle hatırlamak, bu yaşantıyla yüzleşebilmek gerekmektedir. Unutma ve hatırlatma süreçleri birçok sosyal, kültürel, psikolojik ve politik unsurlarla şekillenebilmektedir. Bu nedenden dolayı hatırlanan veya

unutulan şeyler toplumsal ve bireysel süreçlerden geçmektedir (Levent, 2016, s. 438).

Birbiri ile doğrudan ilişki içerisinde olan tarih ve bellek çerçevesinde, hatırlatma gerçekleşmektedir. Ancak gerçekleşen bu hatırlamalar zaman aşımına uğramaktadır. İlk anıların üzerine binen yeni anılar ve öğrenilen yeni bilgilerden dolayı hatırlananlar sürekli olarak eksilmektedir (Sarło, 2011, s. 11). Nelerin ne şekilde hatırlandığı, onların kişilerde bıraktığı izler ilişkili olduğu bugünkü yeri ile doğrudan ilişkilidir (Susam, 2015, s. 28).

Kendi başına gerçekleşmeyen hatırlatma, bazı anımsatıcılar, süreklilik ve akışın sağlanması ile gerçekleşmektedir. Hatırlatmanın gerçekleşmesi için, onun varlığını taşıyan gruplar içerisinde iletişim gerekmektedir. Ortak anılara ve ortak bir geçmişe sahip olan gruplar arasında iletişim sonucunda hatırlatma olmaktadır. Tarihin yeniden inşası ile birlikte hatırlatmanın olması mümkün olabilmektedir. Geçmişe ilişkin bilgiler, yeni bilgilerin eklenmesiyle eskilerin silinmesine sebep olmaktadır. Bu nedenle hatırlatma, geçmişin yeniden inşa edilmesiyle yeniden gün yüzüne çıkmaktadır (Birincioğlu, 2010, s. 14, 15). Yeniden inşa edilen geçmiş ise, tarihi kuşakların ihtiyaçlarına ve gereksinimlerine göre yeniden üretilmektedir. Bu yüzden hatırlatma, yeniden tanımlama süreci olarak kabul görmektedir (Schacter, 2008, s. 146).

Bellek son 30 yıldır üstünde en fazla tartışılan ve konuşulan konulardan birisidir. Tarihten psikolojiye, antropolojiden, sosyolojiye kadar farklı alanlar tarafından çalışılmaktadır. Geçmişin anlama, anlamlandırma, yeniden inşa etme, geçmişle hesaplaşma bağlamında tarih ile ortak noktaların bulunmasına ilişkin bellek kendine özgü farklı stratejiler içermektedir (Duruel Erkılıç, 2014, s. 55).

Bellek geçmişte yaşanan olayları, durumları ve konuları, geçmişle ilişkisi ile birlikte zihinde saklama olarak tanımlanmaktadır. Kişi zihninde sakladığı bu bilgileri istediği zaman unuttur ya da zihninde sakladığı bilgileri yeniden hatırlar (Kula & Koluvaçık, 2016, s. 384).

En basit haliyle bellek; anlatılara dayanmakta olup, yakın ve uzak geçmişe ilişkin anımsamaları ifade etmektedir. Bireyin bir özelliği olarak düşünölmektedir; ancak bu düşünme eylemini bellek toplumsal boyuta taşımaktadır (Doğu & Varkal Deligöz, 2017, s. 546). Tek başına da bir anlam

ifade etmekte olan bellek, kendinden başka birçok farklı kavram ile birlikte de anlam kazanmaktadır. Bu kavramların içerisinde ise en önemlisi “toplumsal” kavramıdır (Ince, 2010, s. 10’dan aktaran, Kula & Koluvaçık, 2016, s. 386). Bir kişi zihninde geçmişte yaşanmış toplumsal olaylara da yer vermektedir. Geçmişte önemli rol oynayan, sosyal, ekonomik, tarihi ve kültürel anlamda yaşanmış olayların bireyin belleğinde yer edinmesiyle birlikte toplumsal belleğe ihtiyaç duymaktadır (Atik & Bilginer Erdoğan, 2014, s. 2).

Toplumsal belleğin kavramsallaşmasında önde gelen isimlerden olan Halbwachs (2007, s. 75); “Bir toplumun geçmişe ilişkin olaylarla, geçmişte bıraktığı izlerle tanışık olması, zaman akışı içerisinde geri gidebilmesi demek o toplumun kalıcılık göstermesi, var olması ve kendinin bilincinde olması demektir” diyerek toplumsal belleğin önemini vurgulamaktadır.

Geçmiş, hatıralar, hatırlatma, unutmaya kişisel gibi görünseler de topluluğa ait bireylerin ortak ilişkiler sonucunda ortaya çıkan kavramlar olarak yer almaktadır. Toplumsal bellek; kişilerin bir toplulukta, grupta ve aynı sosyal çevrede paylaştıkları deneyim ve anılar sonucunda oluşur (Sönmez, 2012, s. 1). Toplumsal bellek, kültürel bir olgunun etrafında oluşmakta ve şekillenmektedir. Bu nedenle tarihi bir sürece bağlı olmaktadır. Toplumsal bellek politik bir süreç olmasından dolayı başlı başına bir mücadele alanını kapsamaktadır. Ulusal kimliğin ve tarihin oluşmasında önemli bir yere sahiptir. Geçmiş hatırlatma işlevinden dolayı toplumsal bellek önem taşımaktadır (Kula & Koluvaçık, 2016, s. 384). Geçmiş kendiliğinden oluşan bir yapı değildir, şimdiki zamanın bağlamında ona duyulan gereksinimler ve ihtiyaçlar sonucu ortaya çıkmaktadır. Bir insanın ürünü olan geçmiş, kültür ile birlikte yapılmaktadır. Hem bireysel hem de toplumsal olarak bellek ve hatırlatma birbirine bağlı iki kavramdır. Bellek sayesinde geçmişte yer alan anı parçalarına yüklenen anlam ile birlikte bir değer kazandırılmaktadır (Susam, 2015, s. 26, 27).

Bellek ve toplumsal belleğin kaynağı geçmiş olsa da, yaşanan teknolojik gelişmeler ile birlikte, onun dinamik yapısından dolayı tekrar ele alınması sonucunu doğurmaktadır. Zamana bağlı olarak yaşanan gerçekler ve geçmiş, kitle iletişim araçları ile birlikte dönüştürülerek yeniden insan hayatına girmeyi başarmaktadır. Kitle iletişim araçlarının tarihi yeniden dönüştürmesi amacıyla bütünleştirici ve hatırlatıcı işleviyle birlikte “*medya bellek*” oluşmasına olanak

sağlamıştır (Atik, Bilginer Erdoğan, 2014, s. 4). Toplumsal bellek, nostalji vb. sorunlarla geçmişimizin hakkında “bize” öyküler anlatan, geçmiş ile ilgili kamusal yorumları ve görüntüleri inşa eden kitle iletişim araçlarındaki temsiller arasında ayrılmaz bir bağ vardır (Yılmaz, Uluç, 2008, s. 138). Diğer kitle iletişimlerinin yanı sıra bellek sinemada en temel öğeler arasında yer almaktadır. Bellek, sinemanın alanına girmesiyle birlikte yeni anlamlar kazanmıştır. Bellek alanında yapılan çalışmalar doğrultusunda yaşanan deneyim ile kitle iletişim araçlarıyla oluşan bellek arasında benzerlik, etkileşim ve farklılıklar ortaya çıkmaktadır. Bu doğrultuda birbirinden farklı anlam ve tanımlara sahip “*yeni bellek*”, “*ikincil bellek*”, “*protez bellek*” kavramlarını oluşturmaktadır. Ortaya çıkan tüm bu kavramların dile getirdikleri ortak sonuç ise yaşanmış bir deneyim ile oluşan belleğin dışında da görsel medya ile birlikte bir belleğin oluşmasıdır (Duruel Erkılıç, 2014, s. 64). Bu tanımlar içerisinden *protez bellek* sinemanın geçmiş ile kurmuş olduğu bağlantı ve ilişki açısından, sinema içerisinde önemli bir yer tutmaktadır (Kula, Koluçak, 2016, s. 387). JFK, Forrest Gump, ER Ryan’ı Kurtarmak gibi pek çok film protez bellek kavramını karşıladığı düşünülmektedir. Aslında protez bellek; yapay, aidiyetsiz ve yer değiştirilebilir ya da değiş dokuş edilebilir, empati aracı olarak da kullanılabilir (Duruel Erkılıç, 2014, s. 65). Forrest Gump filminde, dijital teknolojiyle birlikte geçmişin üzerinde oynanmaktadır ve ana karakterinde tarifi figürlerle buluşmasını göstermektedir. Bu doğrultuda da sinemanın protez bellek aracı olduğu söylenebilir.

Hansen (2011, s. 63) e göre, kitle kültürü teknolojilerinde öncü olan günümüz medyamızın, geçmişle git gide daha fazla duygusal buluşmalar gerçekleştirerek protez belleğin, yoğunlaştırdığını ve iletişim teknolojilerindeki ilerlemeler ile birlikte protez belleğin kaçınılmaz olduğunu savunmaktadır.

Günümüzde görüntü üretme teknolojilerinde izlenen gelişme ve ilerlemeler, gerçek dünyanın görüntülerinden ayrı, bağımsız olarak görme yeteneğimizden çok üstün bir görüntü oluşturan dijital bir mecra yaratmaktadır (Susam, 2015, s. 18).

20. yüzyılın en etkili sanat dallarından biri olan sinema, sanat dalı olmasının yanı sıra kitle iletişim aracı işlevi de görmektedir. Filmlerin yardımı ile toplumsal yaşamın önemli figür, biçim ve temsillerini sinema dili ile oluşturarak aktarılmaktadır (Bilgiç, 2002, s. 146). Filmler üretildikleri dönemi yansıttığı için,

bellek bankası işlevi görmektedir. Toplumsal belleği güçlendirmek, yaşamış olduğumuz anı tarihselleştirmenin en önemli sanatsal aracın başında sinema gelmektedir (Karadağ, 2008, s. 36). Sinema icadından bugüne kadar çekilmiş olan her filmde, her sahnede, oyunculuklarla, film mekânlarıyla yani film şeridinin üzerinde bulunan her şeyiyle bir görüntülü bellek niteliği taşımaktadır (Sönmez, 2012, s. 58).

Tarihi süreç içerisinde yaşanmış olan acılar, sevinçler, inançlar ve algılar toplumsal belleğin oluşmasında önemli bir etken olmaktadır. Bu anlamda teknoloji olarak resim ve geçmişi somutlaştırabilen sinema, modern ve kültürel anlamda belleğin arabuluculuğunun ana merkezi olmaktadır (Grainge, 2003, s. 1). Bu doğrultuda sinema ve bellek geçmiş ile bugün arasında bir köprü işlevi görmektedir. Günümüzde çekilmekte olan filmler kurmaca ve belgesel olmak üzere geçmişe ilişkin birçok şeyi korumakta ve bunların hatırlanmasına yardımcı olmaktadır (Sönmez, 2012, s. 58).

Sinema geçmişte yaşanmış olayları belleği harekete geçirerek aktarırken, yeniden tarihin keşfedilmesine ön ayak olmaktadır. Bu şekilde, tarihte neler olduğunu bilmeyen yeni kuşaklara geçmiş zamandan bugüne bakma imkânı sağlamaktadır. Geçmiş ile bugün arasındaki kopuk bağı tarih kitaplarının yapamadığı şekilde sunmaktadır (Mersin, 2010, s. 28).

Sinema, bulunduğu toplumdan etkilenerek, biçimlenir ve gerçekliği yeniden inşa ederek sunmaktadır. Bu doğrultuda sinema gerçeklik, gerçekliğe öykünme, gerçekliğin sorgulanması ya da gerçekliğin aranması olarak farklı biçimlerde ortaya konmaktadır. Bir dil olan sinema, anlatı aracı olarak aynı zamanda tarihin bir izdüşümü, geçmiş ve bugün arasında kurulmakta olan güçlü bir bağ konumunda yer almaktadır. Bu doğrultuda sinema aracılığıyla hatırlatma, geçmişin yeniden inşası, bireysel, tarihi ve toplumsal bağlamda önem taşımaktadır (Uçar İlbuğa, 2016, s. 101).

Toplumsal varlığı var etmenin, güçlendirmenin, yaşanmış anı geleceğe aktarmanın en önemli sanat araçlarından biri olarak sinema görülmektedir. Çekilen filmler, yapıldıkları dönemlere ışık tutma ve aydınlatma işlevini de beraberinde getirmektedir. Çekilen bir film yapıldığı döneme ilişkin olarak izleyiciye, birçok olguyu da sunmaktadır. Özellikle belgesel sinema, bilgi aktarımı

ve belgeleme işlevi, tarihi ve toplumsal bellek için önem arz etmektedir (Kula , Koluçak, 2016, s. 388).

Günümüzde gerek film sektöründe gerek de akademik çevrede üzerinde sıklıkla durulmakta olan bellek ve kolektif bellek konuları popüler bir araştırma konusu olarak kendisini göstermektedir. Akademisyenler, sivil toplum kuruluşları, senaristler ve film yapımcıları bellek çalışmaları alanlarında çalışmalar yürütmeye, geliştirmeye başlamaktadırlar. Geçmişte cereyan etmiş olan ideolojik, siyasi ve sosyokültürel olaylar yeniden kurgulanarak, ön plana çıkartılan karakterler, olay örgüsü ve olayların dramatize edilmesi bellek için yapılan çalışmalar olarak görülmektedir (Doyuran, 2017, s. 31). Sinema, tarihi olayların temsil edilebildiği bir ortam olduğu için bellek üzerinde etkileri önem arz etmektedir. Özellikle toplumsal acıların, travmaların kendilerine böyle bir temsil imkanı buldukları için son derece kıymetli olmaktadır (Susam, 2015, s. 158).

Tarih ve bellekle güçlü ilişkisi olan sinema, ister geçmişin belleklerde kalan temsili olarak, ister geçmişin tarih veya kültürel bellek üzerinden yeniden kurgulanması bağlamında tarih ve bellek doğrudan bir etkileşim içerisindedir. Belleğin içerdiği paradoks, yani geçmişe ait olduğu halde bugüne hizmet etmesi sinema için önemli bir alan oluşturmaktadır. Sinema her koşulda yapıldığı dönemin geçmişe bakışının izlerini taşımaktadır ve bugünden bağımsız olarak düşünülmemektedir (Duruel Erkılıç, 2014, s. 61).

Geçmişten günümüze kadar gelen bellek çalışmaları birçok alanla yakından ilişkisi görülmektedir. Bu doğrultuda geniş bir alanda yer alan ve geniş bir açılıma sahip olan bellek; sinema ile kurduğu yakın ilişkisi sonrasında zihinde olanların hatırlanmasına, gün yüzüne çıkmasına yardımcı olmaktadır.

1.2. SİNEMA VE TARİH İLİŞKİSİ

Bazı Avrupa ülkelerinde tarih sözcüğü, İtalyancada “*storia*”, İngilizce’de “*history*”, Fransızca’da “*historia*”, Almanca’da “*geschichte*” genel olarak bakıldığında hikâye anlamına gelmektedir (Bağır, 2014, s. 6). Tarih kelimesinin aslı, ilk olarak *historia*, ikincisi *tevarih* ve üçüncüsü tarih felsefesinde geçecek olan *res gestae*’dir. *Historia* Latinlerin tarih kelimesinin karşılığıdır, Yunanca; müşahhas bir malzeme, bilgi anlamına gelmektedir. *Res gestae* Latince bir kelimedir. Latince’de “*res*” şeyler demek; “*gestae*” ise tavır ve hareket anlamına

gelmektedir (Ortaylı, 2009, s. 11). Bu tanımlardan yola çıkarak tarihin bizlere gerçek bir olguyu veya bir hikâyeyi anlattığı, zaman olarak bizleri geçmişe götürdüğünü söylersek, bu söylemin karşısına zamansal farklılıkların ve hikâye anlatıcılığının en etkili araçlarından birisi olan sinema yer almaktadır (Bağır, 2014, s. 7).

Tarih, genel anlamıyla geçmişte veya geçmişin bir döneminde yaşanmış bir olayın zaman ve yer belirterek, sebep ve sonuç ilişkisiyle açıklayan bilim dalıdır. Yüzyıllar boyunca tarih, bilimsel niteliğinin yanı sıra aynı zaman da geçmiş hikâyeler hakkında bilgi vermekte olan öyküdür. Bu öyküleri günümüzde dönüştüren sanat dalı ise sinemadır. Zengin konusu bakımından tarih, sinema için önemli bir kaynak oluşturmaktadır. Sinema ise ele aldığı bu kaynakları, yeniden üreterek tarihi bilgilerin hatırlanmasına ve araştırılmasına yardımcı olmaktadır.

En geniş ve en basit tanımı ile tarih, geçmişi hatırlatır, geçmişte yaşanmış olayları daima bellekte canlı tutabilmek için kullanılmaktadır. Geçmişte yaşanmış olayları kuşaklar aracılığı ile günümüze taşınmasına yardımcı olur. Tarihin oluşmasında ve aktarılmasında ise insan her zaman aktif rol oynamaktadır (Kütükoğlu, 2014, s. 1-3).

Tarihin bugünden başlayarak nereye kadar gidebileceği konusunda hala belirsizlikler söz konusudur. Tarihin kavramsal olarak açıklanmasında farklı kişiler tarafından, farklı tanımlamalar yapılmıştır.

Kafadar'a (2009, s. 17) göre tarih, aynı anda iki farklı anlama denk gelebilir; tarih hem geçmişte yaşanan olayları ve insanların yaptıklarını, hem de bunların araştırılıp bilgi haline gelmesini ifade etmektedir.

Arıkan'a (1997, s. 3) göre ise tarih, insanların kendi ulusal kimliklerini oluşturması ve geleceğe ilişkin düşüncelerini geliştirmesi için deneyimlerin sonucudur. Geçmişte neler yaşandığına bakılarak, gelecekte onları nelerin bekleyeceği tahminlerini tarih sayesinde yapılmaktadır. Diğer yandan Jenkis'e (1997, s. 17) göre tarih kavramı, dünya söylemlerinden birisidir. Bu söylemler görünür olarak üzerinde yaşadığımız dünyayı yaratmamaktadır. Sahip olduğu bütün anlamları söylemler vermektedir. Bu doğrultuda dünyanın, tarihin soruşturma alanını oluşturan alanı geçmiştir, geçmiş ise çoktan olup bitmiştir. Tarih denilen alan da tarihçilerin bu bitmişliklerden çıkarmış olduğu şeylerdir.

Sinema ve tarih arasındaki ilişkiyi Eski Yunan'a götürüp değerlendiren Erkiç'a göre (2014, s. 11) *mythos*, *epos* ve *logos* kavramları direk olarak tarih bilimi ile ilgilidir. *Mythos* duyulan ve söylenen söz olarak öykü, masal, efsane anlamlarına gelmektedir. Herodot *mythos*'u tarihi değeri olmayan güvenilirmez söylenti olarak nitelendirmiştir. Platon ise *mythos*'u, gerçeklerle ilişkisiz, boş, uydurma ve gülünç bir masal olarak tanımlamıştır. *Epos* ise belirli bir ölçüye ve düzene göre söylenen, okunan sözdür. Tüm bunların dışında *Logos*, yasal bir düzeni yansıtır. İnsan bedeninin, ruhunun, doğanın ve evrenin bir logosu vardır. Logos kavramı kendi gelişim süreci içerisinde bilim ile eşdeğer bir anlam kazanmıştır. Tarih, bir bilim alanı "logos" olmasıyla birlikte, *mythos* ve *epos* özelliklerini de içinde barındırmaktadır. İnsanlık tarihini anlatan, görece yeni formlardan birisi olan tarih ve sinemanın ilişkisi, ortak paydalarında yer alan *epos* ve *mythos* özellikleri nedeniyle son derece güçlüdür.

Tarih ilk olarak felsefe ve edebiyat alanı içerisinde değerlendirilmeye başlamıştır. Daha sonraları bağımsız bir bilim dalı olarak gelişim göstermeye başlayınca, roman içinde de yer almıştır. Roman ve tarih arasında, Tanzimat dönemi yazarlarından Ahmet Mithat'a göre daima bir iç içelik söz konusu olmuştur. Tarihçi her zaman yaşanılanlara uygun davranmak zorundayken, romancı eserlerinde olup bitenlerin bir hayal ürünü olduğunu ileri sürerek eleştirisini gerçekleştirmektedir. Aynı şekilde tarihçilerin topluma bakışları ve gözlemleri sınırlıyken, romancıların topluma bakış açısı daha geniş bir alanı kapsamaktadır. Sinema da anlatım özellikleri, konuları ve kurgusu açısından romanla paralellik göstermektedir. Tarihi romanda tarihi gerçekliğe uygun olarak yazar ideolojisini rahatlıkla ifade ederken, yönetmen de yazar gibi kendi ideolojisini filmine aktarabilmektedir (Gürsoy, 2005, s. 25).

On dokuzuncu yüzyılda ortaya çıkan sinema sanatı, diğer sanat dallarına göre çok yeni bir sanat dalıdır ve hızlı bir şekilde gelişmekte, yaygınlık göstermektedir. Sinema diğer sanat dallarından olan edebiyat, müzik, tarih gibi sanat dallarını içerisinde barındırmaktadır. Konu çeşitliliği ile bu sanat dallarının hemen hemen hepsini sinemada dönüştürmekte ve içerisinde bulundurmaktadır (Yüce, 2005, s. 68).

Çağın sanatı olan sinema, geçmiş ve gelecek arasında köprü kurmaktadır. Geçmişte yaşananları beyaz perdeye aktararak günümüzde yeniden canlandırarak,

geçmişi hatırlatmaktadır (Kayserili, 2016, s. 77). Bilinen tarihi gerçekler, sinema çerçevesinde ve gerçeklik içerisinde sunulmaktadır. Ele almış olduğu tarihi bilgileri hızlı bir şekilde yeniden dönüştürerek, seyirciye aktarmaktadır. Ancak ele aldığı tarihi gerçekleri, sinemaya dönüştürürken, tarihi birebir öğretmek gibi bir amacı bulunmamaktadır (Gürsoy, 2005, s. 27).

Sinema ve tarih ilişkisi bu denli birbirine benzemesinden dolayı zamanla iç içe geçmiştir. Sinema geçmişi anlatmak ve bellekte hatırlatmak gereksinimlerinden dolayı tarih ile yakın bir ilişki içerisine girmektedir (Duruel Erkılıç, 2014, s. 17). Geçmiş ve yaşananlar konu bakımından sinemayı şekillendirmektedir. Bu yüzden sinema ve tarih ilişkisi bireyler açısından geçmiş ile yaşanan gün arasında bağ kurmasından dolayı önem arz etmektedir (Duruel, 2002, s. 300). Geçmişe ilişkin birçok görüntü sinema ile birlikte belleğimizde canlanmaktadır. Ekim Devrimi, Fransız Devrimi, dünya savaşları ve benzerleri sinemanın sunduğu görsellik ile belleğimizde her zaman canlı olarak kalmaktadır (Duruel, 2014, s. 19).

Sinema ilk ortaya çıktığı zamanlardan bugüne içerisinde tarihe yer vermektedir. Tarih içerisinde barındırdığı geniş konu yelpazesi ile her zaman sinemaya konu bakımından yardımcı olmaktadır. Bu yüzden tarih, sinemada hem belgesel, hem kurmaca yapımlar oluşmasını sağlamaktadır (Mersin, 2010, s. 7).

Sinema genel hatları ile tarihe bazı nedenlerden dolayı başvurur:

- Çatışma, kahraman gibi hazır bulunan dramatik öğelerin tarihte bulunması,
- Dekor, kostüm, makyaj gibi görsel zenginliği olan öğelerin sinemada kullanımı için,
- Yayınlandığı dönemde gişe başarısı elde etmek için,
- Çekildiği tarihi döneme ilişkin tarih ile birlikte bir sakınca görülmeden, özgürce fikir beyan etme durumunda dolayı sinema sık sık tarihe başvuru yapar (Duruel Erkılıç, 2014, s. 26).

Bu doğrultuda sinema ilk olarak, kendi kaygılarından doğan ihtiyaçlarından dolayı tarihe başvuru yapmaktadır. Sinema için kullanacağı konu, malzeme, çatışma gibi önemli unsurlar ona hazır olarak sunulmaktadır. Bu unsurların başarılı bir şekilde dönüştürülmesiyle, tarihin yeniden hatırlanmasına yardımcı olmaktadır.

Tarihi filmler, sunulan hazır ögeler sayesinde sinemada yerini almaktadır. Başvurduğu konuyu, sinema diline uygun şekilde dönüştürerek kendi ticari kaygılarına hizmet etmesine yardımcı olmaktadır.

Bunların yanı sıra tarih de sinemaya bazı nedenlerden dolayı başvuru yapmaktadır:

- Görsel verileri, tarih yazımında belge olarak kullanabilmek için,
- Görsel materyallerle birlikte, tarih öğrenimi desteklemek için,
- Görsel belleğin oluşturulması için,
- Kolektif bellek oluşumuna, katkıda bulunan sinema aracıyla resmi tarih anlatısını güçlendirmek için başvuru da bulunmaktadır (Duruel Erkilic, 2014, s. 17).

Bu maddelerden de anlaşılacağı üzere, sinema bir tarihçinin aracı olabilmektedir. Aynı zaman da bir sinemacı için de tarih konu olabilmektedir. Tarih sinemada yeni anlamlara bürünebilir ve bizim tarih algımızı yazılı tarihe oranla etkileyip dönüştürebilmektedir (Genç, 2010, s. 1).

Geçmişin zengin kaynağı, sinemanın görsel yorumuyla tarih yazımına yeni pencerelerden bakmak ve alternatif tarih yazımı yapabilmek için, tarih sinema alanına yönelmektedir. Sinema'nın desteği ile, tarih daha geniş kitlelere ulaşması, yazılı tarihin görsel ile birlikte belge olarak kullanılması tarih yazımına katkı sağlamaktadır. Aynı zamanda tarihin, kitaplardan değil filmler yoluyla öğrenmek kitlelere daha cazip gelmektedir. Bu amaçlar doğrultusunda tarih, sinemaya başvuru yapmaktadır.

Her toplum geçmiş olayları ve kişileri ile bağlarını koparmamak, hatırlamak ve kültürel varlığını devam ettirebilmek için tarihe ihtiyaç duymaktadır. Hatırlatmak ve anlatmak için tarihin yararlanacağı ve kullanılacağı alanların başında sinema gelmektedir. Filmler ile, toplumların yaşam biçimlerini, yaşadıkları mekânları, döneme ait görsel öğeleri, mekânın ve zamanın ruhunu yönetmenin gözünden perdeye yansıtarak tarih yazımına katkıda bulunmaktadır (Ulusoy, 2018, s. 5).

Geçmişte yaşamış insanları, olguları, olayları inceleyen tarih ve insanlık tarihini anlatan sinema birbirinden ayrılamayacak bir bağa sahiptir. Sinema kendi

doğan ihtiyaçlarından dolayı, tarihte kendi doğan ihtiyaçlarından dolayı sahip oldukları bağımlılıkları ilişki devam edecektir.

1.3. BİR FİLM TÜRÜ OLARAK TARİHİ FİMLER

Tarihi film genel olarak, tarihi bir olayı ele alan ve bu olayın geçtiği ağı, insanı ve çevreyi yansıtan filmlerdir (Özön, 1963, s. 118).

Sinemanın başlangıcından itibaren, kısa bir süre sonra tür filmi olarak ortaya çıkan tarihi filmler genel olarak bireysel ve toplumsal olarak geçmişe vurgu yapmaktadır. Konu, dekor, renk, kostüm gibi unsurlarla diğer filmlerden farklı olan tarihi filmler çekim, çerçeveleme ve kurgu gibi sinemasal özelliklerle de diğer film türlerinden ayrılmaktadır.

1.3.1. Sinemada Tür Tartışmaları ve İlk Tarihi Filmler

Sanat ve eğlence aracı olarak kendini var eden sinema, bunların yanı sıra insanlar için dinlenme yeri olarak da kullanılmaktadır. Sinemaya giden seyirci ise daha çok bu nitelikleri göz önünde tutarak sinemaya gitmektedir. Yaşanılan bu durum karşısında sinema yapımcıları sanatsal çalışmaların yanı sıra, teorik öğeleri de göz önünde bulundurmaya başlamıştır (Onaran, 1986 s. 91).

Duygusal ihtiyaçları sürekli değişkenlik gösteren insanoğlu, sinemada izlediği filmlerde duygularını aynı biçimde yaşamak istememektedir. İzleyicilerde farklı duygular ve farklı heyecanlar yaratmak için, sinema alanında çalışmalar gerçekleştirilmiştir. Yapılan yoğun çalışmalar sonucu ile birlikte sinemada tür kavramı ortaya çıkmıştır (Onur, 2012, s. 43).

Politik, ekonomik, sosyal, kültürel ve tarihi olarak yaşadığı dönemden etkilenmekte olan tür filmleri kendi tarzlarını ve biçimlerini oluşturarak seyirciye sunan filmlerdir (Yağız, 2015, s. 159). Bu filmlerin her biri farklı özelliklere göre sınıflandırılabilir. Bu sınıflandırmalar ilk başlarda sanat filmi olanlar ve sanat filmleri olmayanlar şeklinde ayrılmıştır. Daha sonraları ise filmin durumuna göre çeşitlilikleri artmaya başlamıştır. Filmin komedi, duygusal, korku veya tarihi bir dönemi içermesi film türlerinin çeşitlilik göstermesine yol açmıştır. Bunların yanı sıra klasik anlatı yapısının temellerini oluşturmakta olan kahramanlar, dedektif, vampir, yaratıklar vs. ile birlikte de farklı sınıflandırmaları bulunmaktadır (Abisel, 2015, s. 48).

Sinema alanının içerisine tarih konusunun girmesiyle birlikte, sinema insanların geçmiş yaşantılarını ve kültürlerini de incelemeye başlamıştır. Kültür ve sinemanın beraber incelenmesinin, işlenmesinin sonucunda toplumsal tarih alanında yapılacak olan çalışmaların önem kazanmasında yardımcı olmaktadır. Sinema geçmişi konu edinerek, geçmişte yaşanmış olayları gün yüzüne çıkarmayı amaçlamaktadır (Demir & Çençen, 2015, s. 14).

Tarihi film; genel olarak tarihte yaşanmış olayları ele almaktadır. Ele alınan konular ise tarihin kendine özgü gücünün yanı sıra, sinema diliyle birlikte sunulmaktadır. Sinemanın etkili diliyle oluşmakta olan tarihi film, bir film olmasıyla toplumsal bilinç ve geçmişte yaşanan tarihle yüzleşme imkânını da sunmaktadır (Dorsay, 1998, s. 74).

Tarihi filmler; konusunu tarihi olaylardan, kişilerden ve toplumların tarihinde öne çıkan konulara değinen filmler olduklarından dolayı geçmişe ait bilgi veren filmler olarak da bilinmektedir (Sönmez, 2012, s. 72). Tarihi filmler, konu bakımından kapsamlı ve geniş bir alanı içermektedir. Kostümlü dramadan, politik sinemaya ve savaş filmlerine kadar içerisinde pek çok konuya odaklanmaktadır. Bu kadar geniş olmasından dolayı filmlerin geçmişi konu edinmelerinin dışında ortak bir temaları bulunmamaktadır (Hayward 1996'dan aktaran, Duruel Erkılıç, 2014, s. 29).

Tarihi yeniden gün yüzüne çıkaran sinema, tarihin yeniden inşası ve anlamlandırılmasında odak noktasına tarihi olaylara yer vermektedir. Odak noktasında bulunan tarihi olaylar, yeniden sinema ile birlikte sunulmasıyla tarihi konulara dikkat çekilmektedir (Sözen, 2010, s. 138).

Tarihi filmlerin amacı dünün gerçeğini yansıtmaktır. Fakat sinema endüstrisinin yapısından dolayı, tarihi filmler çoğu zaman bu amacından uzaklaşmaktadır. Tarihi türde çekilen çoğu film, tarihi gerçeklere uymadan yalnızca isimlerini tarihten almış olan birtakım kişilerin serüvenleri kılığına dönüştürerek seyirciye sunulmaktadır (Özön, 1985, s. 147).

Toplin, sinemasal tarih konusunda tarihi filmlerin sahip oldukları özellikleri şu şekilde ortaya koymaktadır:

- Sinemasal tarih, tarihi kanıtları basite indirger ve birçok ayrıntıyı dışarda bırakır.

- Sinemasal tarih, filmleri serim, düğüm ve çözüm olarak üç ana kurala bağlı şekilde ortaya çıkarır.
- Sinemasal tarih, geçmişin görüntüsünü açık kahraman ve kötü karakter ayırımını vererek ortaya koyar.
- Sinemasal tarih, Golyat ve Davut arasında yaşanmış olan mücadele hikâyelerini anlatır.
- Sinemasal tarih, aşk ilişkilerini tarih konulu olayların ana merkezinde olmamakla birlikte hikâyelerin içerisine yerleştirir.
- Sinemasal tarih, tarihin yardımıyla birlikte şimdiki zamana seslenir.
- Sinemasal tarih, önceki zamana ilişkin inceliklere dikkat ederek geçmişe dair bir duygu verir.
- Sinemasal tarih, az kelime kullanımı ile güçlü bir etkileşim kurar (Toplin, 2004, s. 34, 39).

Toplin sıralamış olduğu bu maddelerle, tarihi filmlerin özelliklerini ortaya çıkarmıştır. Tarihin hazır halde bulunan konusu, karakteri, çatışması ile birlikte sinematografik bir dille buluşması sonucunda gerçekleşmektedir. Tarihi filmler sahip oldukları bu özelliklerle, etkili bir film olarak beyaz perde de yerini almaktadır.

Dünya sinemasında Fransa, Amerika ve İtalya’da ortaya çıkan tarihi film, gerçek anlamda bir tür olarak dünya savaşı sırasında İtalya’da ortaya çıkmıştır (Bağır, 2016, s. 22, 23). William Paul’un 1898 yılında yönetmenliğini yapmış olduğu “*Pompei’nin Son Günleri (The Last Days of Pompei)*” filmi tarihi filmlerinin öncüsü olurken daha sonra sıkça yer alacak olan Pompei filmlerinin İngiltere’den çıkmasının da önünü açmıştır (Makal, 2014, s. 47).

Tarihi filmlerin ilk önemli gelişimi, Birinci Dünya Savaşı başlamadan önce İtalya’da gerçekleşmiştir. Eski Roma İmparatorluğu’nun ayakta duran tarihi anıtları, büyük yapıları, tarih hazinesi, İtalya’nın birbiriüstüne tarihi filmler çekmesine kolaylık sağlamıştır. Bu filmler Roma İmparatorluğunun tarihinin düzenlerini ele alıp işleyen, tarihi kişileri ortaya çıkaran, göz alıcı bezemlerle ve değişik giysileri kullanan filmler olmuşlardır. Bu filmler izleyicinin ilgisini çekmenin yanı sıra diğer ülkelere de yayılmasını sağlamıştır (Özön, 1984, s. 131). 1908 yılında Torino’da Luigi Maggi tarafından çekilmiş olan “*Pompei’nin Son*

Günleri (Gli Ultimi Giorni di Pompei)” filmi ile birlikte İtalya’da tarihi filmler geleneksel bir tür haline gelmeyi başarmıştır. İtalya bu filminden sonra tarihifilmlerin yapımına daha fazla ağırlık vermeye başlamıştır (Makal, 2014, s. 47, 55).

İtalyan tarihi filmlerinin arasında, Piero Fosca adını kullanan Giovanni Pastrone’nin 1910’da çektiği “*Truva’nın Düşüşü -1910 (La Caduta di Troia)*” Homeros’un İlyada ve Odysseia’da anlattığı Yunan efsanelerinin en tanınmış olan Truva savaşını konu edinmiştir. *Truva’nın Düşüşü* kent dekorları, görkemli tahta at ve yüzlerce savaşçı ile dikkat çeken bir yapım olmayı başarmıştır (Makal, 2014, s. 49, 50). “*Giordano Bruno- 1908, La Maschrea di Ferro – 1909 (Demir Maske), Lucia di Lammermoor -1910*” filmleri de konularını tarihten alan diğer önemli filmleridir (Tekinsoy, 2005, s. 51).

Giavonni Pastrone tarafından 1913 yılında çekilen “*Cabiria*” filmi büyük setler hazırlanarak çekilmiştir. Bu film ile birlikte İtalyan sinemasının tarihi filmlere yönelik tutkusunun ve gerçekleştirilmesinde ulaşılan aşama doruk noktası olmuştur (Abisel, 2010, s. 87). *Cabiria* filmi, genç Romalı soylu Cabiria ve bakıcısı Croessa’nın M.Ö 3. Yüzyıldaki, 2.Kartaca Savaşı sırasında Fenikeli korsanlar tarafından kaçırılması ve daha sonra Romalı bir casus, onun kölesi olan güçlü Maciste tarafından kurtarılmasının öyküsünü anlatmaktadır. Birinci Dünya Savaşı öncesinde çekilen film, o dönemki tanıtımlarında 1200’den fazla sahnede 5000 oyuncu, 1000 at, 200 fil ve 200 devenin kullanıldığını duyurmuştur. Filmde gerçek fillerle Hannibal’in Alpler’i geçmesinin canlandırılması, Etna Dağı’nın lavlar fişkirtması, Roma donanmasının Siraküza’da bozguna uğraması ve Moloch Tapınağı’nda Cabiria’nın kurban edilme hazırlıkları gibi film etkileyici sahnelere sahiptir (Kemp, 2014, s. 28).

İtalyan sinemasında bahsedilen tarihi filmlerin özelliği, bu toplumun tiyatroyla ve edebiyatla ilgilenen üst tabakalarınca, özellikle de yazarlar tarafından desteklenmiştir. Maliyetleri yüksek olan bu filmler, halkın taleplerinden çok bu kesimin beklentileri doğrultusunda şekillenmiştir (Abisel, 2010, s. 88).

Kafadar ise tarihi filmlerin öncüsü olarak, D. W. Griffity’nin “*Hoşgörüsüzlük -1915*” ve “*Bir Ulusun Doğuşu -1916*” filmlerini kabul görmüştür (Gürata, 2009, s. 112). *Hoşgörüsüzlük* filmi dört bölümden oluşur.

Yasa ve Ana adlı çağdaş bölümü, tarihten alınan Babil'in Düşüşü, İsa'nın Çilesi, Saint Barthelemy Gecesi'nde Huguenot'ların Soykırımı Uğratılması bölümlerini izlemektedir (Teksoy, 2014, s. 82). *Bir Ulusun Doğuşu* filmi, Thomas Dixon'un hem tiyatro, hem de roman olarak ele aldığı *The Clansmen* adlı çalışmasından uyarlanmıştır. Filmde uygulanan kamera hareketleri ve kurguyla, savaş sahneleriyle duygusal sahneler arasında kusursuz bir denge kurarak destansı bir film olmayı başarmıştır. Film içeriğiyle sinema tarihinin en ırkçı filmi olmuştur. Kuzeyli Stoneman ailesiyle, güneyli Cameron ailesi arasındaki ilişkiden yola çıkarak, *Bir Ulusun Doğuşu*, Amerikan iç savaşı yıllarına eğilir ve savaşın sona ermesinin ardından güneyin yeniden yapılanmasını anlatmaktadır (Tekinsoy, 2014, s. 80).

Eisenstein'in filmleri “*Grev, Potemkin Zirhlısı -1925*”, “*Ekim -1927*” de tarihi filmler kategorisine yerleştirilmiştir. Sovyet sinemasının çok fazla ilgilenmiş olduğu tarihi filmler alanında yakın bir zamana denk gelse de “*Potemkin Zirhlısı*” da tarihi filmler arasında yerini almaktadır (Gürata, 2009, s. 111, 112). *Potemkin Zirhlısı* filmi, Çarlık emrindeki subaylara karşı Potemkin mürettebatının ayaklanmasının 20.yılı için çekilmesi istenmiştir. Eisenstein'ın olayları dramatik bir şekilde yeniden canlandırmasıyla Sovyet sessiz filmleri içerisinde en ünlüsü ve propagandacı filmlerin yapılmış en iyi örneği olmuştur (Kemp, 2014, s. 58).

Tarihi filmler sinemanın var olduğu ilk yıllardan itibaren, farklı şekillerde gelişmiş ve çeşitlenmiştir. Savaşlar, yıldızlar, tiyatro, oyunları, krallar, kraliçeler, peygamberler ve kahramanlar etrafında şekillenerek ve sinemadaki yerini almaktadır.

Tarihle ilgilenmekte olan sinemanın, yücelterek, suçlayarak, aşkları ya da savaşları ile en çok ilgilendiği kişiliklerden birisi *Napoleon Bonaparte* olmuştur. Siyasi ve askeri yetenekleri, eğitim, hukuk ve yönetim alanında gerçekleştirdiği yenileştirmelerle tanınan Napoleon, Fransız tarihinin önemli bölümünün beyaz perdeye yansımasıdır. İlk Napoleon filmi 1908 yılında, Amerikan yönetmen *Stuart Blackton* tarafından çekilmiştir. 1927 yılında Alman yönetmen *Karl Grün* tarafından *Waterloo* adıyla Napoleon'u konu alan bir diğer filmidir. 1930 yılında Almanya'da, *Kurt Benhardt* *Son Bölük (Die Letzte Kompanie)* çekilen film Prusya'da Fransız ordularına karşı koyan ve yaşamlarını feda etmiş bir bölük

askerin öyküsünü anlatmıştır (Makal, 2014, s. 73, 76). 1936 yılında Greta Garbo'nun oynadığı *Camilla* filmi ve tarih- masal karışımı Erol Flynn'li *The Adventures of Robin Hood* filmi 1938 yılında Michael Curtiz tarafından çekilen bazı önemli tarihi filmlerdir (Çoban, 2009, s. 42).

Tarihi filmlerinin önemli isimlerinden birisi olan Cecil B. DeMille tarafından çekilmiş olan *The Ten Commandments- 1956* filmi, dini öğeleri başarılı oyuncularla ele alan önemli bir yapımdır. Tarih- din ağırlıklı filmler içerisinde en başarılısı sayılan 1959 yapımı *Ben – Hur* filmidir. *Ben- Hur* filmi, 12 dalda Oscar'a aday gösterilip 11 tanesini alarak, 40 yıl boyunca kırılması zor bir rekora imza atmıştır (Schneider, 2005, s. 371). Bu dönemde çekilmiş olan diğer önemli tarihi filmlerden bazıları *Quo Vadis- 1951*, *The Robe- 1953*, *Land of Pharaohs- 1955* adlı yapıtlardır. King Vidor tarafından çekilen *War and Peace- 1956*, Henry Fonda ve Audrey Hepburn kadrosuyla dikkat çekmiştir. Film konusunu Tolstoy'un kitabından alsa da gerçeklerle örtüşen bir yapıttır (Yeliseyeva, 2009, s. 92).

Türk sinemasının başlangıcında bugüne her zaman önemli bir yere sahip olan tarih; belge filmlerden, kurmaca yapımlara doğru gelişerek tarihi filmlere yer vermiştir. “*Ayestefanos Abidesi'nin Yıkılışı*” filmi Türk sinema tarihinin başlangıcı ve çekilen ilk Türk filmi olarak tarihe geçmiştir (Aytekin, 2015, s. 255). Türk sinema tarihinde önemli bir yere sahip olan tarih ve tarihi filmler genel olarak ilgi duyulan filmler olmuştur. 1915 yılında Merkez Ordu Sinema Dairesi'nin kurulması ile birlikte sinemaya ilişkin gerçekçi adımlar atılmıştır. Merkez Ordu Sinema Dairesi'nin görevi ve işlevi ise dönem şartlarına göre şekillenmiştir. Merkez Ordu Sinema Dairesi'nin görevi;

- Cephede savaşan birliklerle ilgili filmler,
- Önemli gelişmeler ve olaylarla ilgili filmler,
- Askeri fabrikaların işleyişi ile ilgili filmler,
- Müteffik ülkelerden gelen yeni kullanılacak silahlarla ilgili filmler,
- Manevralarla ilgili filmleri çekmek ve gösterimini sağlamaktır (Scognamillo, 2010, s. 71).

Merkez Ordu Sinema Dairesi bu amaçlar doğrultusunda ilk haber ve belge filmlerini çekmişlerdir. Birinci Dünya Savaşı, Çanakkale Savaşı, dönem içerisinde

yaşanmış olan siyasi ve sosyal olaylar ile ilgili haber ve belge filmleri çekilmiştir. Merkez Ordu Sinema Dairesi tarihi olayları belgeleyerek tarihe ışık tutulmasına yardımcı olmuştur. Tarihe ışık tutacak, dönem içerisinde çekilmiş filmleri ise şunlardır:

- *Anafartalar Muharebesinde İtilaf Ordularının Püskürtülmesi- Fuat Uzkınay, 1915-Ağustos,*
- *Harbiye Nazırının Kıtı Teftişi ve Batum Manzarası- Fuat Uzkınay, 1915-Aralık,*
- *Çanakkale Muharebeleri- Fuat Uzkınay, 1916-Ocak,*
- *Von Der Goltz Paşa'nın Cenaze Merasimi-Fuat Uzkınay, 1916- Nisan,*
- *General Townshend-Fuat Uzkınay, 1916- Mayıs,*
- *Generel Townshend ve Hintli Üsera – 1916- Mayıs,*
- *Esir İngiliz Genereli- 1916- Mayıs,*
- *Alman İmparatorunun Dersaadete Gelişi- Fuat Uzkınay- 1917- Ekim,*
- *Padişah Altıncı Mehmet Reşat'ın Kayzer Wilhelm II'yi Karşılması- Fuat Uzkınay- 1917- Ekim,*
- *Alman İmparatoru'nun Çanakkale'yi Ziyareti-Fuat Uzkınay- 1917- Ekim,*
- *Abdülhamit'in Cenaze Merasimi-1918- Şubat,*
- *Sultan Reşat'ın Cenaze Merasimi- 1918- Temmuz, (Odabaş, 2006, s. 207).*

Bu dönemde çekilmiş olan tarihi gerçekler o dönemin anlaşılmasında büyük önem taşımaktadır. Fuat Uzkınay farklı cephelerde bulunarak, yaşananları kamera kaydına alarak bir dönemin bitişini ve Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşunu gerçek bütün yanları ile kayıt altına almıştır (Aytekin, 2015, s. 257).

Merkez Ordu Sinema Dairesinin ardından kurulan bir diğer kuruluş olan Müdafaa-i Milliye Cemiyeti 1913 yılında kurulmuş ve amacı ordu-halk arasındaki ilişkileri sağlamak olmuştur. Sinema alanında da çalışmalar yürüten kuruluş savaştan görüntüler çekerek belge ve haber niteliğinde olan filmler üretmiştir. Bu filmler dışında da filmler çeken kuruluş Türk sinemasının ilk tarihi filmi olan “*Alemdar Mustafa Paşa-1918*” filmini çekmiştir (Gürsoy, 2005, s. 31). Sedat Simavi tarafından çekilen *Alemdar Mustafa Paşa* filmi, Celal Esar ve Salah Cimboz'un 1909 yılında yazdıkları Sultan Selim-i Salis oyunundan esinlenerek hazırlanmakta olan *Alemdar Mustafa Paşa* veya *Sultan Selim-i Salis* adlı film,

tarihi bir dönemin Türk sinemasında temsil edildiği ilk film olacaktı, ancak filmin çekilmesine karşın tepkiler olduğu için beklenmedik bir sonuç ile filmin çekimleri durdurulmuştur. Birinci Dünya Savaş'ında mağlup olan Osmanlı Devleti, Mondros Antlaşmasıyla birlikte yabancı devletlerin işgalleriyle karşı karşıya kalmıştır. Bu durum karşısında yarı askeri olan Müdafaa-i Milliye Cemiyeti'nin, sinema faaliyetleri son bulmuştur (Ulusoy, 2018, s. 34).

Müdafaa-i Milliye Cemiyeti'nin Türk sinemasına kazandırdığı ilk tarihi filmin ardından, Cumhuriyetin kuruluşuna kadar tarihi film konusunda çok fazla varlığını gösterememiştir. 1914 yılında çekilen ilk filmin ardından, 1940 yılına kadar 8 film çekilmiştir (Bağır, 2016, s. 40).

Osmanlı Devleti'nin 30 Ekim 1918'de Mondros Ateşkes Antlaşmasını imzalamasıyla birlikte Merkez Ordu Sinema Dairesi'nin çalışmaları sonlandırılmıştır. Antlaşmanın şartları olarak Merkez Ordu Sineması'nın ve Müdafaa-i Milliye Cemiyeti'nin sahip olduğu sinema araçları İtilaf Devletleri'ne verilmiştir. Yaşanılan bu durumun ardından ise, kurumların sahip olduğu sinema araç ve gereçleri Malul Gaziler Cemiyetine verilmiştir. 1919 yılında çalışmalarına başlayan cemiyet aynı yıl içerisinde "*Binnaz*" adlı ilk tarihi konulu filmi çekmişlerdir (Gürsoy, 2005, s. 31).

Tarihi filmler bu yapımların dışında Cumhuriyet'in kuruluşuna değin varlıklarını fazla gösterememişlerdir. Ancak Türk sineması, tarihi filmler konusunda varlığını gösterememesinin yanı sıra karşılaştığı en olumsuz etki sansür olmuştur. 1939 yılında mecliste bütçe hakkında yapılan görüşmeler sırasında, filmlerin halkın duygularını kırdığı gerekçesi ile filmlerin kontrolüne ilişkin nizamname çıkartılmıştır. Nizamname iki bölümden oluşmuştur. Birinci bölümde filmlerin kontrollerine ilişkin maddeler yer almıştır. İkinci bölümde ise film çekimine izin verilmesine ilişkin maddeler yer almıştır. Türkiye'de yerli-yabancı film çekmek isteyenler bir dilekçe ile mülkiye amirine başvuruda bulunacaktır:

- Filmin ne amaçla çekildiği,
- Ne zaman ve nerede çekileceği,
- Filmin konusunun ne olacağı,

- Film çekimi kimlerin sorumluluğunda olacağına dair dilekçeyi mülkiye amirine verilecektir (Hakan, 2016, s. 85).

Nizamnamenin koyduğu kurallar doğrultusunda pek çok yapımın önü kesilmiştir. Bu yapımlar içerisinde tarihi filmleri de önemli derece de etkilemiştir.

Nizamnameye göre;

- Herhangi bir ırk ve milleti tezyif eden,
- Herhangi bir devletin siyasi propagandasını yapan,
- Dost millet ve devletlerin hislerini rencide eden,
- Din propagandası yapan,
- Milli rejime aykırı olan iktisadi, siyasi ve içtimai ideoloji propagandası yapan,
- Umumi terbiyeye ve ahlaka, milli duygularımıza mugayir bulunan,
- Askerlik şeref ve haysiyetini kıran ve askerlik aleyhine propaganda yapan,
- Memleketin emniyeti ve inzibat bakımından zararlı olan,
- Cürüm işlemeye tahrik eden, filmlerin yasaklanması söz konusudur (Hakan, 2016, s. 86).

Bu yasa ile birlikte filmler, yapım öncesi ve yapım sonrası komisyon üyeleri tarafından incelenmeye alınmıştır. Bu doğrultuda komisyonu geçebilen yapımlar çekilmiş ya da gösterime girmiştir. Ancak böylesine bir sansür ortamında çoğu yönetmen filmleri ile sansür engeline takılmıştır. 1939 Nizamnamesi denetimi, 1986 yılında Kültür Bakanlığına geçene kadar devam etmiştir (Bağır, 2016, s. 41). 1940'lı yıllarda tarihi filmlerin yapımı oldukça azdır. Tarihi filmlerin pahalı olmasından dolayı, yönetmenler daha düşük bütçeli filmler çekmeyi tercih etmiştir. Ayrıca bu dönemde filmlere uygulanan sansür de tarihi filmleri olumsuz yönde etkilemiştir (Gürsoy, 2005, s. 33).

Dönemler bazında tarihi yapımları ele aldığımızda en genel hatlarıyla karşımıza şu şekilde bir tablo çıkmaktadır:

1. 1950'ler: Tarihi filmlerin altın çağı: Osmanlı İmparatorluğu ve Kurtuluş Savaşı,
2. 1960'lar: Tarihi kostüme avantürlerin doğuşu,

3. 1970'ler: Kostüme avantürlerin yükselişi, dini motifli tarihi yapımlar ve TRT'de ilk yapımlar,
4. 1980'ler: Televizyonda (TRT) tarihi yapımların keşfi,
5. 1990'lar: Resmi tarihin temsilleri ve tarih söyleminde kırılmalar,
6. 2000'ler: Bellek merkezli bir sinemaya doğru yöneliş (Duruel Erkılıç, 2014, s. 88).

Tarihi filmler her dönem içerisinde farklı temalara ve tiplere göre değişiklik göstermektedir. Ele alınan dönemler içerisinde, dönemin şartlarına göre tarihi filmler artış ya da azalış göstermektedir.

Tarihi filmlerin altın çağı yaşandığı 1950'li yıllardan, itibaren Osmanlı İmparatorluğu ve Kurtuluş Savaşı konuları tarihi filmlerde yoğun bir şekilde ele alınmıştır. Bu tarihler, tarihi film yapımında altın çağ olarak görülmektedir. 1950'li yıllar Türk sinemasının sinemasal anlamda kendisini geliştiren ve sinemayı profesyonel meslek olarak gören yönetmenlerin filmler çekmiş olduğu yıllardır.

Demokrat Parti'nin 1950 yılında iktidara gelmesinin ardından, Türkiye NATO'ya girebilmek için Kore'ye asker göndermiştir. Bu durumun sinemaya yoğun yansımaları olmuştur. Bu konuyla ilgili olarak çok fazla savaş filmi çekilmiştir. Bunlardan bazıları; “ *Kore'de Türk Kahramanları- 1951*” Seyfi Havaeri, “*Mehmetçik Kore'de- 1951*” Kenan Erginsoy , “*Kore'den Geliyorum- 1951*” Nurullah Tilgen, filmleri Kore Savaşını anlatan ilk filmlerdir (Duruel Erkılıç, 2014, s. 89,90). 1950'li yıllarda Kıbrıs sorunun yaşanmasından dolayı, milli duyguları güçlendirmek için Kurtuluş Savaşı filmleri artış göstermiştir.

Türk sinema tarihinde ilk büyük denizcilik filmi olarak kabul gören ve en önemli tarihi film olan “*Barbaros Hayrettin Paşa- 1951*” da bu dönem içerisinde çekilmiştir (Özgüç, 2005, s. 29).

Osmanlı Devletine ilişkin filmler 1950'li yıllarda kendisini göstermiştir. “*Fato- Ya İstiklal Ya Ölüm- 1951*” Turgut Demirağ, “*Vatan İçin- 1951*” Aydın Arakon, “*Hürriyet Şarkısı- 1951*, Ömer Lütfi Akad tarafından çekilen “*Bulgar Sadık- 1954*” ve “*Vahşi Bir Kız Sevdim- 1954*” filmleri Osmanlı Devletinin son zamanlarını anlatmaktadır. Aynı zamanda Metin Erkan'ın yazıp ve yönetmiş

olduğu “*Dokuz Dağın Efesi- 1958*” filmi de Osmanlı Devleti’nin son zamanlarını anlatmaktadır (Duruel Erkılıç. 2014, s. 95, 96).

Bu dönemde çekilen diğer önemli filmler ise Faruk Genç , “*Hürriyet Uğrunda Mukaddes Yalan-1954*” Muharrem Gürses, “*Meçhul Kahramanlar-1958*” AgahHün, “*Bu Vatanın Çocukları- 1959*” Osman Seden, “*Kalpakkıllar-1959*” Nejat Saydam, Nusret Eraslan “*O’nun Süvarisi-1959*” filmleri yer almaktadır (Duruel Erkılıç, 2014, s. 90).

Türk sinemasının gelişim yaşadığı 1960’lı yıllara gelindiğinde ise toplumsal gerçekçilik çerçevesinde çeşitli konuların işlendiği ve irdelendiği bir dönem olmuştur. Türk sineması bu dönemde, toplumsal gerçeklere eğilmesinin yanı sıra, tarihi konular doğrultusunda da filmler çekmiştir. 1965 yılında Adalet Partisi’nin iktidar da olduğu dönemde dini tarihi filmleri ve çizgi roman uyarlaması filmlerin ortaya çıkmasıyla birlikte kostüme avantür filmlerde artışlar olmuştur. Dini konulu tarihi filmler 1950’lerin sonunda başlamış, 1960lı yıllara kadar uzanmıştır. İlk din temalı tarihi filmlerin bazıları; “*Mevlid/ Süleyman Çelebi-1961, Hazreti İbrahim -1964, Hak Yolunda Hz. Yahya- 1965, Hz. Ayşe -1966*” filmleri bu filmlerden bazılarıdır (Duruel Erkılıç, 2014, s. 97, 98). Türk sinemasına hızlı bir biçimde giren kaynağını çizgi romanlardan alan kostümlü macera filmleri Türk sinemasında büyük bir ilgiyle karşılanmıştır. Suat Yalaz tarafından 1965 yılında çekilen “*Karaoğlan- Altay’dan Gelen Yiğit*” filmi kostümlü macera filmleri türünde yeni bir akım başlatmıştır. “*Cengizhan’ın Hazinesi -1962, Horasan’dan Gelen Bahadır -1965, Horasan’ın Üç Atlısı -1965, Malkoçoğlu -1966, Tarkan -1969*” filmleri ile başlayan eğilim 1979’lere kadar devam edecektir (Duruel Erkılıç, 2014, s. 99). “*Karaoğlan, Malkoçoğlu, Tarkan*” gibi seri olan filmler, çizgi romandan sinemaya uyarlanmış olan filmlerdir. Tarihi fantazyta türünde olan bu filmler tam anlamıyla tarihi gerçekleri işlememişlerdir. Bu filmlerde, Türk kimliği ön plana çıkarılırken, barbar, işkenceci olan düşmanlar üretilmiştir. Düşman her zaman gasp eden, insanlıktan uzak olarak gösterilmektedir (Çelik, 2016, s. 188).

Çizgi romanların 1960’lı yıllarda yaygınlaşmasıyla birlikte “*Karaoğlan, Malkoçoğlu, Tarkan*” çizgi romanların sinemaya uyarlanması da artış göstermiştir. Bu filmlerde yer alan kahramanlarının bir kısmı, Orta Asya Türk Tarihi içerisinde (Hun Devleti, Beylikler Dönemi), bir kısmı da Türk mitolojisi

içerisinden, bir kısmı da Osmanlı İmparatorluğu dönemi içerisinden çıkmıştır (Gürsoy, 2005, s. 51).

Kıbrıs'ta 1963 yılında yaşanan huzursuzluk ve kargaşalardan dolayı, birlik ve beraberlik duygusunu arttıracaklarını düşünülen Çanakkale ve Kurtuluş Savaşı filmleri çekilmeye devam etmiştir. *Silah Arkadaşları-1962, Dağ Başını Duman Almış- 1962, Bize Türk Derler- 1965, Topal Osman-1966* filmleri sinemada yerini almıştır (Duruel Erkılıç, 2014, s. 99).

Türk sinemasında ilk olarak 1950'li yıllarda çekilmeye başlayan Kıbrıs temalı filmler 1960lı yıllarda yeniden çekilmeye başlanmıştır. 1960'lı yıllarda çekilen Kıbrıs temalı tarihi filmler daha çok milliyetçi izler taşımaktadır. Bu filmlerin bazıları; “*On Korkusuz Adam- 1965*” Tunç Başaran, “*Kıbrıs Volkanı- 1965*” Ural Ozon, “*Dişi Düşman- 1965*” Nejat Saydam filmleri bu dönemde çekilen filmlerin bir kaçıdır (Şahin, 2015, s. 6).

Sosyal bilimler alanlarına yeni gelen araştırmacılar, tarih alanını genişleterek yeni yaklaşımlarda bulunmuşlardır. İktisatçıları, felsefeciler ile birlikte Türk toplumunun, sınıf yapısı ve mülkiyet yapısı üzerine araştırmalar yapmışlardır. Sencer Divitçioğlu'nun “*Asya Tipi Üretim Tarzı ve Osmanlı Toplumunu*” isimli kitabı Lütfi Akad, Halit Refiğ ve Metin Erksan gibi sinemacıları etkilemiştir. Bunun sonucunda ise Ulusal Sinema düşüncesi ortaya çıkmıştır. Bu düşünceler ortamında Halit Refiğ ve Kemal Tahir'in senaryosunu birlikte yazdıkları ve Halit Refiğ'in yönetmenliğini yapmış olduğu “*Haremde Dört Kadın*” filmi tarihi filmler arasında diğerlerinden aykırı bir film olarak görülmüştür (Duruel Erkılıç, 2014, s. 100). Tek bir mekânda çekilmiş olan film; kadınlar, erkekler, subaylar, paşalar, Jöntürkler'in tutkuları, umutlar ve çatışmalarını anlatarak Osmanlı İmparatorluğu'nun detaylı bir panoramasını çizmiştir (Scognamillo, 2010, s. 228).*Haremde Dört Kadın- 1965*” filmi 1899 yılında yeni bir yüzyılın öncesinde olan Tanzimat Paşa'nın konağında geçmiş olan olayları anlatır. Halit Refiğ, filmde Osmanlı Devleti'nin son dönemleri içerisinde yaşanan çözümleri ve yaşanan olayları nesnel bir dille anlatmıştır (Daldal, 2002, s. 285,286). Türk sinemasında dikkat çeken filmler kostüme avantür filmler 1970'li yıllarda ortaya çıkmıştır. Kaynağını çizgi romandan alan “*Kara Murat, Tarkan, Karaoğlan*” kaynağını geleneksel halk kültüründen alan efsane anlatılarına sahip “*Battal Gazi, Malkoçoğlu- 1975*” kahramanlık çerçevesinde

çekilen kostüme avantür filmlerdir (Duruel Erkılıç, 2014, s. 104). “*Kara Murat, Tarkan, Malkoçoğlu- 1975*” filmleri ana yapısını tarihe dayandırmıştır. Kıbrıs olaylarından sonra artan milliyetçiliğin ve Türklerin yiğitlik ve dindarlık anlayışından beslenmiştir (Duruel, 2002, s. 37). 1966’da ilki çekilen *Malkoçoğlu*, Türk sinemasında çok tutulan cengaver tipini yaratır ve popülizme dayanan bir diziye dönüşür. 1970’li yıllarda *Kara Murat* tiplmesiyle dönüşmektedir. Her iki filmin kahramanını Cüneyt Arkın canlandırmaktadır. Bugüne dek çekilmiş olan *Malkoçoğlu* dizisinin yönetmenliğini Süreyya Duru yapmıştır ve toplam yedi film çekmiştir. Sinema ve tarih ilişkileri üzerinde kurulmuş gibi gözükse de, her iki dizinin temel özellikleri olarak, Osmanlı dönemini almaktadır. Gerçekte serüvene dayalı öyküler veya tarihi kişiliklerin seçiminde tarih bilinci ve tarihi sorgulama içermemektedirler (Özgüç, 2005,s. 228).

Tarihi filmlerde 1970’li yıllarda dikkat çeken önemli özellik, çizgi roman uyarlamalarının veya sözlü kültürde yer alan kahramanlık öykülerinin işlendiği fantastik ögeli tarihi filmlere ağırlık verilmiştir. Bu tür filmlerde amaç, dönemin siyasal, toplumsal ve kültürel panoraması hakkında bilgi vermek olmamasına rağmen, çekilmiş oldukları dönemin kültürel ve siyasal anlamda yansımalarını bulunabilmektedir. Seçilen karakterler gerçek olsalar da ana temaları, macera, aşk ve kahramanlık olmuştur (Gürsoy, 2005, s. 41).

İsmail Cem’in 1974- 1975 yıllarında TRT’nin Genel Müdürlüğü döneminde tarihi filmler için önemli bir değişimi göstermektedir. Bu tarihlerden itibaren, devlet yoğun olarak tarihi film yapımına yönelmiştir. Türk sineması için önem arz eden ortaklık çerçevesinde Lütfi Akad, Ömer Seyfettin’in hikâyeleri olan “*Topuz, Ferman, Diyet, Pembe İncili Kaftan*” ‘ı yeniden yazıp uyarlanmıştır. “*Topuz, Ferman ve Pembe İncili Kaftan*” filmlerinde devleti temsil eden kahraman tipler oluşturulmuştur (Duruel, 2002, s. 39). *Topuz, Ferman, Pembe İncili Kaftan ve Diyet* birer kahramanı içermektedir. Kahramanlık öyküleri üzerinden, birey- devlet ilişkisinin yorumu yapılmıştır. Devlet’in ne olduğu ve nasıl olması gerektiğine ilişkin sorununa açıklık getirilmeye çalışılmıştır (Güngör, 2008, s. 6).

Tarihi filmlerin yapımına 1980’li yıllarda daha çok TRT için hazırlanmış olan tarihi konulu olan televizyon dizileri artış göstermiştir. “*Preveze Öncesi- 1981*” Metin Erksan, “*Üç İstanbul- 1983*” Feyzi Tuna, “*Yorgun Savaşçı-*

1978, 1983” Feyzi Tuna, “Küçük Ağa – Bugünün Saraylısı- 1985 ” Ziya Öztan, “Ateşten Günler- 1988” Ziya Öztan gibi pek çok yapımla TRT, tarihi konulara eğilim göstermiştir (Duruel Erkılıç, 2014, s. 116). Türk sinemasında bu dönemde çekilen tarihi filmler, kahraman çevresinde gelişmekte olan olayları destansı bir şekilde ele almaktadır. Geleneksel olan kahramanların mücadelelerini maceralı ve vurdulu-kırdılı bir şekilde işlemektedir. 1970 ve 1980li yılları arasında 80 tarihi film çekilmiştir. Bu tür filmlerin toplumca tercih edilmesinin sebebi, dönem dolayısıyla içinde bulunan ortamdan uzaklaşma isteği ve eski güçlü günlere duyulmakta olan özlemdir (Yıldıran Önk, 2011, s. 3872).

Dünyada ve Türkiye de 1990’lı yıllarda yaşanan sosyal, ekonomik ve kültürel değişimler sinemayı da etkilemiştir. Türk sinemasında genel hatları ile kürt kimliği, İslam ve Din, gayrimüslim azınlıklar konuları etrafında oluşmuştur.

1990’lardan itibaren, farklı dinsel kimliklere ve etnik kökenlere sahip olan gruplar, kendi dünya görüşlerini siyasi alana taşımaya, Kemalist modernleşme projesinin çok sesliliğini eleştirmeye başlamıştır (Suner, 2005, s. 21). 1990’ların başından itibaren gerçekleştirilen “Çizme-1991” İsmail Güneş, “Mem-ü Zin, İskilipli Atıf Hoca- Kelebekler Sonsuza Uçar- 1991” Ümit Elçi gibi filmlerle birbirinden farklı perspektif ve bağlamlarla yakın tarihin sorgulanmaya başladığını göstermektedir (Duruel Erkılıç, 2014, s. 153).

Türk sineması, tarih konusunu 2000’li yıllarda yeniden keşfetmiş ve farklı tarihi olayları sinemaya aktarılmıştır. Türk sinemasında daha önce iki kez ele alınan İstanbul’un Fethi, Faruk Aksoy tarafından 2012 yılında yönettiği, “Fetih 1453”, 17 milyon dolarlık bütçesiyle üretilen en pahalı yapım olarak Türk sinemasında tarihi filmler arasında yerini almıştır. *Fetih 1453* filminde Fatih Sultan Mehmet’in doğumundan itibaren ikinci kez tahta geçeceği zamana kadar geçen süreci, bir üst anlatıcı tarafından anlatılmaktadır (Duruel Erkılıç, 2014, s. 159). *Fetih 1453* filminde, geçmişte yaşanmış olan birçok kahramanlığa atıfta bulunmaktadır. Her bir devlet adamının veya askerinin üstün özelliklere olduğu filmde sunulmaktadır. Film kahramanları bir engelle karşılaştıklarında mücadeleye girmekte ve kaybetme durumlarında karşı karşıya geldiklerinde kendi canlarını kahramanca ortaya koydukları temsil edilmektedir. İnsanların kendilerinden önce ülkenin çıkarlarını gözetmeleri ve devamlı olarak ülkeleri için mücadele etmeleri filmde bir değer olarak konulmaktadır (Şahin, 2013, s.

341).*Fetih 1453* filmini daha önce çekilmiş İstanbul'un fethi filmlerinden ve diğer tarihi filmlerden ayıran en önemli özelliği filmde kullanılan bilgisayar teknolojileri olmuştur. Bu sayede yakın çekim dövüş sahneleri, kalabalık savaş sahneleri ve kullanılan özel efektler daha önce çekilen savaşlı tarihi filmlere göre farklılıklar göstermektedir (Bağır, 2012, s. 138).

Türk sinemasında öne çıkan konulardan bir diğeri de Sarıkamış Felaketi olarak bilinen, 1914 Osmanlı- Rus savaşı sırasındaki Sarıkamış Harekatı'dır. Bu konuda 2000 sonrası iki film yapılmıştır. "*120- Murat Saraçoğlu, Özhan Eren*" 2008, "*Eve Dönüş: Sarıkamış 1915- Alphan Eşeli*" 2012 yıllarında çekilmiştir. *120* filminde, Kafkas cephesinde Van'dan giden bir tümenin Ruslarla savaşırken cephanenin tükenmesi üzerine Van'dan acil olarak cephane taşıyan yaş aralığı 12-17 arasında değişen 120 çocuğun hikâyesini anlatmaktadır (Duruel Erkılıç, 2014, s. 160).*Eve Dönüş Sarıkamış 1915-* Allah-u Ekber dağlarında, 90 bin askerin donarak şehit olmasını dramatik bir anlatım tarzıyla beyaz perdeye aktarılmaktadır (Bağır, 2012, s. 139).

Bu dönemde sıkça ele alınan Çanakkale Zaferi ile ilgili filmler de yer almaktadır. "*Gelibolu- 2005*" Tolga Örnek, "*Eve Giden Yol-1914- 2006*" Semih Arslanyürek , "*Son Osmanlı Yandım- 2007*" Ali Şevki Doğan, "*Çanakkale 1915- 2012*" Yeşim Sezgin, "*Çanakkale Çocukları- 2012*" Sinan Çetin, gibi filmler çekilmiştir (Yaylagül, 2014, s. 40). Çanakkale Savaşı üzerine çekilen filmler 2000 öncesi filmlerden farklı olarak özel efektleri, sanat yönetmenliği ve yüksek maliyetli prodüksiyonlardan olan filmlerdir (Duruel Erkılıç, 2014, s. 162).

Resmi tarih söylemine eklenen "*Mustafa- Can Dündar*" 2008, isimli belgesel filminin gösterime girmiş olduğu dönemde ses getirmesi ve kamuoyunda tartışılmış olması ile birlikte ardından, Mustafa Kemal Atatürk'ün hayatını temel alan tarihi biyografik filmlerin çekilmesine öncülük etmiştir. O dönemde art arda çekilen filmler; "*Dersimiz: Atatürk- 2010*", "*Veda- 2010*" yılında gösterime girmiştir (Sancar, 2016, s. 40).

12 Eylül dönemini doğrudan ya da dolaylı olarak 2000'li yıllarda ele alınmıştır. 1984 yılından itibaren 12 Eylül 1980 askeri darbesini ele alan filmler Türk sinemasında sunulmaya başlamıştır. Yaşanılan travmanın farklı yönlerine değinmekte olan filmler darbe dönemine yeni pencereler açarak izleyicinin o

döneme tanık olmasını sağlamaktadır (Birincioğlu, 2010, s. 65). 2000’li yıllarda çekilen filmlerde güldürüden drama doğru bir yönelim görölmektedir. Bu dönemde çekilen 12 Eylül konulu filmler; “*Vizontele Tuuba- 2004*” Yılmaz Erdoğan, Ankara’da eğitimini sürdüren bir çocuğun yaşamış olduğu yaz anılarını, 12 Eylül’e giden sürecin küçük bir kasabada nasıl yaşanmış olduğunu komedi unsurları üzerinden anlatmaktadır. “*Babam ve Oğlum- Çağan Irmak- 2006*, 12 Eylül gecesi doğum yapan eşini kaybeden ve yıllarca hapisyanede kalarak hastalanan bir gazetecinin, hayatının son günlerinde yıllarca küs olduğu babasına oğlunu emanet etmek üzere evine geri dönmesini ve hesaplaşmasını, “*Bu Son Olsun- Orçun Benli- 2012*”, beş evsizin sokaklarda yaşamasını, 12 Eylül sabahı geldiğinde sokağa çıkma yasağı ile karşı karşıya kalmış oldukları durumu anlatmaktadır (Duruel Erkılıç, 2014, s. 164, 165).

Türk Sineması’nda tarihi filmler 8 farklı tema çerçevesinde toplam 489 film çekilmiştir. En çok filmin çekildiği yıllar ise; 32 film ile 1966, 27 film ile 1967 ve 1973, 24 film ile 1968 ve 22 film ile 1969’dur. En fazla tarihi filmlerin çekildiği yıllar olarak 1960- 1970 dönemini kapsamaktadır. 156 filmin çekildiği on yıllık dönem içerisinde en çok işlenen tarihi temalar; Osmanlı, kahramanlık ve milli mücadele etrafında şekillenmiştir. 1970’li yıllar bir önceki döneme göre düşüş göstermiştir. 1970- 1980’li yıllarda ise toplam 102 film çekilmiştir. 1980’li yıllarda başlayan düşüş, 1980 ve 1990’lı yıllara kadar devam etmiştir. 1980- 1990 yılları arasında 32 filme kadar düşmüştür. 1990’lı yılların başından itibaren yeniden yükselişe geçen tarihi filmler, 1990- 2000 yılları arasında 41 film ve 2000 sonrasında ise 58 film çekilmiştir (Bağır, 2016, s. 144, 145).

Tarih anlatımının 2000’li yıllarda az da olsa bir çıkış yakalamasıyla birlikte, tarih özel televizyon kanallarında yayımlanan dizilerle varlığını devam ettirmeye çalışmıştır. Çekilen dizilerin çoğunluğu Osmanlı temasında şekillenmesi dikkat çekicidir. Bu doğrultuda *Hürrem Sultan- 2003*, *Muhteşem Yüzyıl- 2011*, *Bir Zamanlar Osmanlı Kıyam- 2012*, *Filinta- 2014*, *Diriliş: Ertuğrul- 2014* gibi diziler Osmanlı İmparatorluğu’nun farklı dönemlerini ele alan hikâyeler ile ekranlardaki yerini almıştır. Bu dizilerin dışında, Osmanlı’nın son yıllarında Makedonya’da çıkan iç karışıklıkta bir baba ile kızının öyküsünü anlatıldığı *Elveda Rumeli*, Kurtuluş Savaşı yıllarının gözler önüne serildiği *Keşanlı Ali*

Destanı, Gaziantep'in Fransız işgalinden kurtuluşunun konu edildiği *Karayılan* dönemin diğer tarihi dizileri olmuştur (Bağır, 2016, s. 142).

Sinemada tarih ile televizyonda tarih arasında bir koşutluk olduğu söylenebilir. Gişe rekoru kıran filmlerin hemen ardından televizyon dizisi yapılmakta ya da televizyonda reyting alan dizilerin filmleri çekilmektedir (Duruel Erkılıç, 2014, s. 165).

Türk sinemasında ve televizyonculuğunda 2000'li yıllarda geçmişe ve tarihe bakışta asıl dikkat çeken nokta yüzleşmeyi ve hatırlamayı ön plana çıkaran yapımlar olmuştur. Bu eğilim, geçmişe bakışta farklı bir perspektif ve sinemasal olarak da yeni bakış açıları sağladığı için üzerinde detaylı durmayı gerektirmektedir (Duruel Erkılıç, 2014, s. 168).

İnsanoğlu sinemanın icadından bugüne kadar tarih ile hep etkileşim halinde olmuştur. Tarih'in döneme tanıklık etmiş olması ve belge niteliği, hikâye anlatımı ile farklı bir boyut kazanmıştır. Zamanın içinde kalmış olan gizli saklı kalmış olan yazı ya da söz, olaylar, hikâyeler, destanlar sinema ile birlikte yeniden hayat bulma fırsatı yakalamıştır. Sinema, tarihin zengin kaynaklarından beslenirken tarihte yaşananları aynen aktarıldığı gibi, kimi zaman da yeniden kurgulanarak eklemeler yapılarak seyirciye sunulmaktadır. Tarih, sinema için bütünlükçü bir anlatı yapısına sahiptir. Hikâye, olay, mekân, kostüm her şey sinemaya hazır olarak sunulmaktadır. Sinema için büyük kolaylık olması, sinemanın anlam diliyle örtüşmesi tarihin ele alınmasını ve tercih edilmesini kolaylaştırmaktadır. Bundan sonraki aşama, yönetmenin elde olan hikâyeyi sinematografik dille birlikte beyaz perdeye aktarmasıdır. Tarih'in, sinemadaki bu önemli yerinden dolayı Türk ve dünya sinemalarında tarihi filmlere sıkça yer verilmiştir. Sessiz dönemden, günümüze kadar tarihi filmlere yer vererek sinemada tarihin görüntüsü yer edinmektedir. Bu şekilde toplumlar, tarihlerinden hiçbir zaman kopmamışlardır. Bu sayede geçmişin bilinmesi ve kök bilincinin oluşmasına yardımcı olmuştur.

1.4. TARİHİ FİLMLERİN KURAMCILARA GÖRE SINIFLANDIRILMASI

Ulusal kimliğin ortaya çıkışında etkili olan hikâyeler, destanlar, menkıbeler, halk hikâyeleri, efsaneler kuşaklar boyunca farklı şekillerde

aktarılmıştır. Günümüzde ise bu işlevi sinema sanatı sağlamaktadır. Sinema ürünlerinin şekillenmesine yardımcı olan toplumsal yapı ve geçmiş, sinemada ortak bir tarih anlayışının oluşmasına katkı sağlamaktadır (Duruel, 2002, s. 300).

Sinema alanının içerisine tarih konusunun girmesiyle birlikte, insanların geçmiş yaşantılarını ve kültürlerini de incelemeye başlamıştır. Kültür ve sinemanın beraber incelenmesinin ve işlenmesinin sonucunda toplumsal tarih alanında yapılacak olan çalışmaların önem kazanmasına yardımcı olmuştur (Demir & Çençen, 2015, s. 14).

Sinema aracılığıyla ortaya çıkan tarihi film türü, konusunu tarihi olay, kişilikler ve toplumda öne çıkan konulara değinen filmler olduklarından dolayı geçmişe ait bilgi veren filmler olarak da bilinmektedir (Sönmez, 2012, s. 72).

Tarihi yeniden gün yüzüne çıkaran sinema, tarihin yeniden inşası ve anlamlandırılmasında filmlerin merkezinde tarihi olaylara yer verir. Filmlerin merkezinde bulunan tarihi olaylar, yeniden sinema ile birlikte sunulmasıyla tarihi konulara dikkat çekilmektedir (Sözen, 2010, s. 138).

Sinemanın gerçeği yeniden kurgulayabilme gücünden dolayı, tarihin, iktidarlar ve ideoloji elinde etkili bir araç olmasının da yolunu açmaktadır. Tarihte yaşanan olaylar aynen aktarıldığı gibi kimi zaman değişime uğrar kimi zaman yeniden kurgulanır kimi zamanda eklemeler yapılarak ortaya çıkarılmaktadır (Aytekin, 2015, s. 276).

Sinemanın ilk yıllarından itibaren, tarihi film üretilmesine ve bu filmlerde ortaya konan tarihi bakışın kültürlerimizi derinden etkilemesine rağmen, filmlerin geçmişi inşa etmiş olduğu uzun süre dikkate alınmamıştır. Robert Rosenstone bu görüşü savunan ilk akademisyenlerden birisi olmuştur (Duruel Erkılıç, 2014, s. 41). Rosenstone, filmleri üç ana kategoride ele almaktadır. 1. Drama olarak tarih, 2. Belge olarak tarih, 3. Deney olarak tarih şeklinde incelemektedir. Daha sonra ise bu kategorileri 1.Ana akım drama, 2. Belgesel ve 3. Yaratıcı drama olarak adlandırmıştır (Rosenstone, 2006, s. 14).

Rosenstone ana akım sinemada tarihin yeniden nasıl ele alındığını altı maddede toplamaktadır:

1. Ana akım sinema, geçmişin başlangıcı, ortası ve sonu olacak şekilde anlatılmaktadır. Bu öykü genellikle ahlaki bir mesajla baş başa

bırakmaktadır. Öykü genellikle umut ve mutluluk mesajı vermektedir (Rosenstone, 2006, s. 47). Burada verilen mesaj genellikle doğru değildir. Fakat bu eserler çoğunlukla duygusal bir etki bırakmak için inşa edilmektedir (2018, Lüleci, s. 167).

2. Film tarih olarak, bireylerin öykülerine odaklanmaktadır. Bu bireyler, bilinen kişiler olabileceği gibi, kameranın onları seçmiş olduğu için de önemli kişiler olabilmektedir
3. Film tarihi kapalı, tek ve tamamlanmış biçimde sunmaktadır. Beyaz perde de görülenin alternatifleri sunulmamaktadır, şüpheyeye yer verilmemekte ve her iddia güvenle desteklenmektedir.
4. Kişisel, duygusal ve dramatik olarak geçmişi duygularla ifade etmektedir. Zaferin, üzüntünün, neşenin ve nefretin, kahramanlığın tarihini anlatmaktadır.
5. Açık bir biçimde film, geçmişin görüntüsünü, binaların, çevrenin ve eserlerin görünümünü vermektedir (Rosenstone, 2006,s. 47).
6. Film, tarihi bir süreç olarak ele almaktadır. Perde de yer alan dünya, yazılı tarihin analitik gerekçelerle ayrı olarak ele almış olduğu şeyleri bir araya getirmektedir (Rosenstone, 2006, s. 48).

Rosenstone'nin sıralamış olduğu bu maddelere göre tarihi filmler, geçmişe doğrudan ilişkili bir pencere açmak yerine, geçmişle ilgili farklı düşünme yollarına ilişkin bir pencere açmaktadır. Burada ise amacı her şeyi anlatmak değil, geçmiş olaylara işaret ederek, tarih hakkında konuşmak veya tarihin neden insanlar için anlamlı olması gerektiğini göstermektedir (Lüleli, 2018, s. 172).

Rosenstone bu altı madde de sinema da tarihin nasıl inşa edildiğinin üzerinde durmaktadır. Sinemada yeniden hayat bulan tarih, yalnızca geçmişi göstermekle kalmaz, aynı zamanda geçmişin hem yönetmene hem de seyirciye ne söylemeye çalıştığını da göstermektedir. Bu doğrultuda çekilen tarihi filmler, geçmişi hatırlatarak, unutulmamasına katkı sağlaması açısından büyük önem taşımaktadır. Tarih konusu senaryoya uygun kalıplar sunması, karakterler ve yan oyuncular ile birlikte keskin bir çatışma unsuru yaratmasıyla filmi doruk noktasına ulaştırmaktadır. Mesajların netliği, gerçeklik üzerinden hayatı anlamlandırmasından dolayı zengin bir kaynaktır. Sebep ve sonucun kesinliği

filmin dağılmasını engellemektedir. Tüm bunların sinemasal olarak işlenmesinin sonucunda seyirciye sunulmaktadır.

Tarihi filmlerin ne olduğu ve nasıl olması konusunda, geçmişten günümüze kadar tartışmalı konulardan birisi olmuştur. Bu çok yönlü ilişkiyi içeren, sinema ve tarih ilişkisinde farklı kişiler tarafından, tarihi film türü için farklı bakış açıları geliştirilmektedir.

Birbirinden farklı kişiler tarihi filmler hakkında çalışmalar yapmakta ve türsel olarak sınıflandırmalarda bulunmaktadır. Bu çerçevede tarihi filmleri sınıflayan farklı kuramcılar vardır:

Robert Burgoyne, *The Hollywood Historical Film-2008* adlı kitabında tarihi filmleri beş alt kategoride sınıflandırmıştır:

1. Savaş Filmi: Konularını savaştan alan filmler olup, gerçek bir olaydan yola çıkılabileceği gibi, yalnızca kurgusal da olabilmektedirler. Çoğu tarihi film ana konusunu savaştan almaktadır. Tarih boyunca insanlığın, çeşitli sebeplerle karşılaştığı savaşlar, Avrupa'dan Asya'ya, Afrika'dan Amerika'ya kadar dünyanın hemen hemen her yerinde çağlar boyunca devam etmiştir. İnsanlık tarihi için her zaman önemli olan savaşların, tarihi filmlerden soyutlanması düşünülmemektedir. Kimi filmler ana konusu olarak savaş sahnelerini ele alırken, kimi filmde farklı bir üslupla ele almaktadır. Savaşta hayatını kaybeden veya büyük acılar çeken insanların durumları bu film türü içerisinde anlatılmıştır (Çoban, 2009, s. 24).

Sessiz dönemden günümüze kadar devam eden savaş filmleri seçkin örnekleri ile sinemanın önemli kaynaklarından birisidir. Hollywood film stüdyolarında ortaya çıkan bazı savaş filmlerine örnek olarak *Büyük Geçitler (The Big Parade) -1925*, *Batı Cephesinde Her Şey Sakin -1930 (All Quiet on the Western Front)*, *Cehennem Melekleri (Hell' Angels)-1930* verilebilir. Savaş filmleri çekildikleri dönem içerisinde hem başarı sağlamış hem de popüler olmuştur. Gerçekleşen başarılar sonrasında ise farklı zaman ve dönemlerde savaş filmleri çeşitlilik göstererek çekilmeye devam etmiştir (Burgoyne, 2008, s. 27, 28, 30).

Amerikan savaş filmlerinde farklı yaklaşımlar, tarzlar ve farklı türler içerisinde çekilmektedir. Farklı teknolojik, biçimsel stratejilerin kullanılmış olduğu, “*Batı Cephesinde Yeni Bir Şey Yok*”, “*A Walk in the Sun-1945*”, “*Come ana See ve Platoon-1986* ” bu filmlerin içerisinde yer almaktadır (Langford, 2005, s. 106). *Batı Cephesinde Yeni Bir Şey Yok*, All Quiet on the Western Front romanından aynı adla, Lewis Milestone tarafından uyarlanarak 1930 yılında çekilmiştir. Amerikalı yapımcı Carl Laemmle, birçok ülkede en çok satan kitap listesine giren bu yapıtın haklarını alarak sesli ve sessiz iki versiyon olarak çekimlerini gerçekleştirmiştir. Filme asıl anlamını katan, daha sonraları birçok propaganda- belgesel filmde kullanılacak savaşın inandırıcılığını ve gerçekliğini sağlayan sahneler olmuştur. Filmi, kendilerine vatan ve imparator için ölmenin erdemi aşılanan lise öğrencisi Paul ve arkadaşlarının, bir oyun gibi başladıkları ancak savaşta tükenişleri, yok oluşları ve acı ekişlerinin gerçekçi bir Şekilde Őiirsel öyküsüdür. *Batı Cephesinde Yeni Bir Şey Yok*, Amerika dışında diğer ülkelerde örneğin Almanya’da Nazilerin baskısıyla kısa süre gösterilebildi. Önce gösterimi engellemeyen Naziler daha sonra sinema salonlarında Alman askeri ve milliyetçiliğini küçük düşürüyor gerekçesiyle olay çıkartıp, salonlara ses bombaları ve fareler koymuşlardır. Kontrolü altındaki gazetelerde filmin aleyhine başlıklar attırıp kamuoyunu etkilediler ve sonuçta filmin yasaklanmasını sağladılar (Makal, 2014, s. 309, 310).

Amerikan sinemasında her zaman savaş filmlerine büyük yer vermekte ve farklı konulara dikkat çekmektedir, “*Johhny Got His Gun - 1971*”, “*Cephede Eğlence- 1970*”, “*Mavi Asker- 1973*” gibi filmler Vietnam militarizmini eleştiren filmler olarak çekilmiştir (Ryan & Kellner, 2010, s. 305).

Amerikan sinemasının savaş filmlerini, kendisine yönelik Őekillendirerek, sistemin sözcülüğünü etme, eylemlerini haklı göstermek için hareket ettiğini göstermektedir. Bu yüzden savaş filmleri Amerikan ideolojisinin yayılmasında önemli rol oynamaktadır (Sönmez, 2012, s. 78).

Savaş filmleri Dünya sinemasında önemli yer tutmuştur, özellikle 1.inci ve 2.inci Dünya Savaşı, Vietnam savaşı veya Türk sinemasında da Kurtuluş Savaşı gibi konular üzerinden birçok yönetmene ilham vermiş bu yönde çeşitli filmlere konu olmuştur (Sönmez, 2012, s. 77). Sinemanın doğuşundan itibaren savaş filmleri sinemanın temel konularından biri olmaktadır. Bunun sebebi ise, sinemanın icadının çeşitli askeri mücadelelere denk gelmesinden kaynaklanmaktadır (Langford, 2005, s. 105).

Türkiye de ise sinema sektörünün yavaş ve geç gelişiminden dolayı ilk dönemlerde savaş filmlerine çok rastlanmamaktadır. 1940'lı yıllarda haber filmleri, Mısır filmleri ve tiyatrocuların çekmiş oldukları filmler seyirciye ulaşmıştır. Türk sinemasında Kurtuluş Savaşı, dönemin ünlü kişilerini ve onların yaşantılarını ele alan filmler çekilmiştir. Ayrıca hemen hemen her dönemde çekilen tarihi savaş filmlerine Türk sinemasında sıkça rastlanılmaktadır. Halide Edip Adıvar'ın aynı adlı kitabından uyarlanan "*Vurun Kahpeye (Orhan Aksoy, 1964)*" filmi, "*Çanakkale Aslanları (Turgut Demirağ, 1964)*", "*Silah Arkadaşları (Cüneyt Arkın, 1964)*", son dönemde ise "*Son Osmanlı Yandım Ali (Mustafa Şevki Doğan, 2006)*", "*120 (Özhan Eren, 2007)*", "*Kubilay (Ahmet Akıncı, 2010)*" gibi filmler sayılmaktadır (Sönmez, 2012, s. 78).

2. Epik Film: Epik\ tarihi filmler genel olarak hayal gücüne ya da tarihe dayalı, efsanevi, destansı ve kahramansı özellikler taşımaktadır. Epik filmlerde kostüme dramalar, tarihi dramalar, ortaçağ oyunları ya da dönem resimlerinin konuları genelde geniş bir zamana dayanmaktadır. Bu tür filmlerde geçmişte büyük tarihi olaylarda yer almış bir kahramanın maceraları anlatılmaktadır. Epik filmlerde hikâyenin geçmiş olduğu zaman çok önemlidir, o dönemi yansıtan kostümlere ve birçok karaktere ihtiyaç duyulmaktadır (Özön, 1984, s. 131).

Epik filmler anlatısı, konusu gereği geçmiş dönem toplumlarının öne çıkan destansı kahramanlık öykülerini ve bu hikâyelere konu olan önemli kişi- kahraman, nesne, mekân ve olayları estetik ve kurgu ile sentezlenmiş bir gerçekliğin öncülüğünde ortaya çıkartarak betimlenmektedir (Çobanoğlu, 2011, s. 13- 24).

Epik film, etkili bir tür olarak erken zamanlarda ortaya çıkarak, tarihte gelişim göstermiştir. Çeşitli ülkelerde farklı tarihlerde, farklı yönetmenler tarafından filmler çekerek, epik filmin öncüleri olmuşlardır. David Wark Griffith, DeMille, William Wyler, Anthony Man, Sergei Eisenstein, Stanley Kubrick epik film üretene bazı önemli yönetmenlerdendir (Burgoyne, 2008, s. 34). İtalyan sinemasında, “*Ouo Vadis- 1912*”, “*Cabria- 1915*” filmleri, Amerikan sinemasında “*The Birth of Notion- 1915*”, “*Intolerance- 1916*” filmleri, Afrika sinemasında “*Winning a Continent- 1916*” filmleri ve Sovyet sinemasında “*Battleship Potemkin- 1925*”, “*October- 1928*” filmleri gerçek anlamda epik filmin başlangıcı olarak görülmektedir (Burgoyne, 2010, s. 2).

1915 yılında çekilen *The Birth of Notion (Bir Ulusun Doğuşu)* filmi, açık bir şekilde sessiz sinema döneminde yaklaşık olarak üç saat boyunca seyircileri koltuklarında oturtmayı başaran, ilk gerçek tarihi epik filmidir (Schneider, 2005, s. 30).

Epik film türünün önemli örneklerinden bir tanesi de Fred Niblo tarafından 1926’da çekilen *Ben- Hur*’dur. Çekildiği dönemde büyük ses getiren film, Roma tarihine ilişkin ilginç, sürükleyici bir sayfa açar, oraya esir götürülmüş Judah Ben- Hur, kurtulabilmek için arenadaki savaşa benzeyen yarışlarda rakipleriyle karşılaşır ve gladyatörlerle, aslanlarla dövüşerek bu cesur serüveni uzun süre belleklerde kalmayı başarmıştır (Makal, 2014, s. 176).

“*Haç İşareti- 1933*”, “*Kleopatra – 1934*”, “*Pompeii’nin Son Günleri- 1935*” 1930’lu yıllarda çekilen önemli filmlerdendir. *Haç İşareti* filmi içerisinde yer alan cinsellik tasvirleri, arenada ortaya konan şiddetten dolayı o dönem içerisinde çok tartışmalar yaratmıştır.

Epik filmlerin çekimleri 1940’lü yıllarda azalış göstermektedir. 1950’li yıllarda Mervyn Leroy “*Qua Vadis- 1951*”, “*The Robe- 1953*” Henry Koster tarafından çekilmiştir. DeMille ilk kez 1923’te çekmiş olduğu *On Emir* filmini yeniden 1956 yılında tekrar çekilmiştir (Burgoyne, 2008, s. 35, 36).

Epik filmlerde en çok kullanılan temaların başında kral, kraliyet, başkanlar veya dönemlere göre lider kişilerdir. Anthony Mam

tarafından “ *El Cid- 1961*”, “*Kral Kralı- 1961*” yılında çekilmiştir (Burgoyne, 2008, s. 37). Josep Mankiewicz 1963 yılında Kleopatra’yı çekmiştir. Ancak film çekildiği dönemde beklediği ilgiyi görememiştir. Oysa yönetmen, filmde öne çıkan kişilerin tarihgösterişin altında ezilmesi, yitmesini önleyecek ruhbilimsel yanlarıyla canlandırmayı başarmıştır (Makal, 2014, s. 60). Kral ve kraliyet aileleri için ise, İngiliz Kraliyet Ailesi için, “*Becket- 1964*”, “*A Man for All Seasons- 1966*” “*Anne of Thousand Days- 1969*” “*Nicholas and Alexandra- 1971*” çekilen diğerönemli filmlerdir (Özön, 1984, s. 131). Epik filmlerin tercih etmiş olduğu biyografi epik filmler ilerleyen yıllarda da devam etmiştir. Sir Richard Attenborough “*Gandhi- 1982*”, Broadway filminden uyarlanmış olan “*Amadeus- 1984*”, Bernorda Bertolucci’nin “*The Last Emperor- 1987*”, Spike Lee’nin “*Malcolm X- 1992*” diğer önemli filmlerdendir (Özön, 1984, s. 131).

3. Biyografik Film: Bir tür olarak biyografik filmler en genel anlamıyla tanınmış kişilerin yaşam öyküsünü ele alan filmlerdir. Biyografik filmler ele aldığı kişilere göre sanat, siyaset, spor ve tarih ile iç içedir. Biyografik film türü, tarihi filmlerle oldukça benzerlik göstermektedir. Fakat biyografik filmlerde ele alınan kişilerin içerisinde tarihi kimliğe sahip olmayanlar da yer alabilmektedir, bu noktada iki film türü birbirinden ayrılır. Tarihi filmlerde, tarihi bir dönemi işleme amacı varken, biyografik filmlerde ise tek bir kişi üzerinden tema oluşturulmaktadır. Biyografik filmler de önemli olan, kişilerin hayat hikâyeleri ele alınırken iki yaklaşım vardır. Birincisi; resmi tarih anlatıcılığına uyararak, büyük işler başaran, her alanda başarı göstermiş bir efsane olarak epik bir anlatımla sunmaktadır. İkincisi ise; resmi tarih anlayışının dışında yer alan, arşivlerden, özel eşyalarından onu tanımayan çevresine kadar kapsamlı bir araştırma sonucunda elde edilen bilgi ve bulgularla kişinin gerçekçi sunumudur(Uzdu, 2018, s. 531,532). Biyografik filmlerin başlangıcı 1900’lü yıllara dayanmaktadır. Tarih’te ilk kez “*Cyrano de Bergerac*” adlı kısa film ile biyografik filmler başlamıştır. Bu başlangıçtan itibaren biyografik filmler yıldan yıla artış göstermeye başlamıştır.

Dünya sinemasında uzun ve seçkin bir tarihe sahip olan biyografik filmler, tarihi filmler içerisinde en çok üretilmekte olan türdür. 1917 yılında çekilen “*Cleopatra*” 2000 figüran ve 500 bin dolarlık bütçesiyle ilk dönemsel biyografik film olarak çekilmiştir. 1920’li yıllara gelindiğinde biyografik filmler artış göstermeye başlamıştır. İsa’nın son zamanlarını anlatan “*The King of Kings*” filmi 1927 yılında çekilmiştir (Sever, 2011, s. 11, 12). Biyografik filmlere 1930’lu yıllarda ve sonrasında sinemada sıkça yer verilmiştir. “*The Rothschild Evi- 1934*” “*Cardinal Richelieu- 1935*”, “*Emile Zola’nın Yaşamı- 1937*”, “*The Adventures of Marco Polo-1938*” “*Juarez- 1939*”, filmleri çekilerek biyografik filmlerin seviyesini yükseltmeyi başarmıştır. Daha sonraki yıllarda çekilen, “*Viva Zapata- 1952*” “*Anne Frank-1959*”, “*The King of Kings- 1961*”, “*Arabistanlı Lawrence- 1962*”, “*Patton-1970*”, “*Gandhi- 1982*”, “*Malcolm X- 1993*” “*Nixon-1995*”, “*Schindler’in Listesi-1995*”, “*Lincoln- 2012*” filmleri, biyografik filmlerin güçlü örnekleri arasında yer almaktadır (Burgoyne, 2008, s. 41, 42). “*Schindler’in Listesi- 1995*” Steven Spielberg’in savaşa ve tarihle tanışmasının ilk filmidir. Yazar Thomas Kenally’nin 1982 yılında yayımlanan eserinden uyarlanmış olan film, İkinci Dünya Savaşı sırasında Almanlar tarafından kurulan toplama kamplarından binden fazla Yahudiyi farklı şekillerde kurtaran Oscar Schindler’in öyküsünü konu almaktadır (Makal, 2014, s. 327). Yıllar içerisinde artış gösteren biyografik filmler zamanla Oscar jürilerinin de ilgi odağı olarak onlarca büyük ödülleri biyografik filmlere vermiştir. Meksikalı ressam Frida Kahlo’yu anlatan “*Frida- 2002*”, Elia Kazan’ın Meksikalı devrimci Emiliano Zapata’yı anlattığı film “*Viva Zapata- 1952*” filmleri Oscar almış filmler arasında yer almaktadır (Sever, 2011, s. 12).

Türkiye’de ise biyografik filmler sınırlı sayıda çekilmektedir. “*Dersimiz Atatürk-2010*” , “*Veda-2010*” filmleri Mustafa Kemal’in hayatını konu alan kurmaca filmlerdir. Nazım Hikmet’in hayatını anlatan “*Mavi Gözlü Dev- 2007* ” filmleri, Türkiye’de biyografik sinemanın örnekleri arasında yer almaktadır (Sever, 2011, s. 13).

4. Meta-Tarihi Film: Tarihin sunumuna saklı ya da açık şekilde eleştiri yapan filmlerdir. Meta-tarihi film ile birlikte tarihi film formları içerisinde yeni bir tür olarak ortaya çıkmaktadır. Hollywood ile başlayan bu film çalışmaları hızlı ve değişken bir şekilde, öznel ve nesnel düşünceler üzerinden geliştirilmiştir. Bu doğrultuda Oliver Stone yönetmiş olduğu “JFK” filmi belgesel ve kurgusal anlatıların birleşimi ile John Kennedy’nin ölümüne dair Warren Komisyonu Raporunun eleştirisini sunarak yoğun tartışmalara yol açmıştır. Kennedy’e karşı yapılan suikastın, belgesel ve tarihi çekimleri ile bir araya getirerek, polemik bir üslupla yayınlanmasında dolayı izleyici şaşırtmak ve bir araya getirmek olarak kabul görmektedir (Burgoyne, 2008, s. 125).
5. Güncel Tarihi Film: Bu film türünde, büyük anlatılar anlatmak yerine spesifik bir olay ve döneme ilişkin filmler çekilir. Güncel tarihi film türünde, en önemli örnekleri United 93 ve World Trade Center filmleridir. Her iki filmde, 9\11 tarihi olayını anlatmak için çekilmiş filmlerdir (Burgoyne, 2008, s. 165).

Burgoyne yapmış olduğu bu çalışma ile birlikte, geçmişi referans alan her filmin anlattığı konuya göre sınıflandırma yaparak, tarihi filmlerin türsel karmaşıklığını gidermeye çalışmıştır. Sinema da tarihin görüntüsü olarak görülen tarihi filmler, geçmişi ve tarihi bir bütün olarak iç içe geçirmeyi başarmıştır. Bu yüzden tarihi filmler çoğu kez beklenmedik işlevler gerçekleştirmektedir. Tarihi filmler geçmişte yaşanmış olayları, sinemanın gücü ile birlikte bambaşka boyutlar kazanmasına yardım etmektedir (Makal, 2014, s. 19).

Tarihten çok fazla beslenen sinema, her dönem içerisinde tarihe başvurmuştur. Tarihi konuları sinema filmi olarak biçimlendirirken yönetmenlerin farklı yaklaşımlar geliştirdikleri görülmektedir. Bu yaklaşımları Rekin Teksoy tarihi gerçekler, tarihi uyarlamalar, tarihi esinlenmeler ve tarihi fonlar olarak ifade etmektedir.

- Tarihi Gerçekler: Bu tür olan tarihi filmlerde tarihi olay, karakterler isim ve yer değişikliği yapılmadan aktarılmaktadır. Kostümler ve mekânlar filmlerde olabildiğince gerçeğe yakın şekilde kullanılmaktadır. Bu tür filmlerin amacı yaşanmış olan tarihi bire bir hedef kitleye ulaştırarak

istenilen mesajı vermektir. Daha çok tarihte önemli olan kişilerin hayatları, tarihi kişiliklerini ele alan biyografik filmlerdir.

- Tarihi Uyarlamalar: Yaşanılan tarihi olaylar, günümüz teknolojisi ile yeniden çekilmektedir. İsim ve mekân değişikliği yapılabilir, ancak aktarılan tarihi olay aynıdır. Amaç ise yaşanılan tarihi gerçekliği beyaz perdeye taşıyarak akılda kalmasını ve ders çıkarılmasına yardımcı olmaktadır.
- Tarihi Esinlenmeler: Tarihte önem verilen ya da beğenilen bir olay üzerinden esinlenerek çekilen filmlerdir. Çekilecek olan film, yaşanılmış tarihi olaydan güç alarak yeni bir görselliğe dönüştürülmektedir. Esinlenen konu bazen gizli bazen de açık bir şekilde seyirciye sunulmaktadır.
- Tarihi Fonlar: Bu filmlerde hikâyenin başka olduğu, ancak filmde sadece fon olarak tarihi konuların kullanıldığı filmler yer almaktadır. Senarist ve yönetmenin tercih olarak filme renk katması amacıyla kullanılmakta olan yöntemdir (Aytekin, 2014, s. 250, 251).

Tekinsoy, ele almış olduğu bu maddeler ile tarihi filmler her ne şekilde çekilirse çekilsin filmlerin ana merkezinde tarihi gerçekler olduğunun üzerinde durmuştur. Günümüz Türk sinemasında izleyip, incelediğimiz filmlerde de bu ayrımlar gözükmektedir.

Senem Duruel Erkılıç 2002 yılında, “Sinema Tarih İlişkisi ve Türk Sinemasında Tarihe Bakış” adlı çalışmasında tarihi filmleri kendi içerisinde üç farklı başlık altında incelemiştir:

- Tarihi konuları tümüyle fantastik öğeler ile sunulmakta olan filmler, tarihin sadece belli bir bölümünü ele almaktadırlar. Bilinen bir tarihi olaydan esinlenmesinin yanı sıra, filmde geçmekte olan karakterler, mekânlar, ana olay itibari ile tamamı kurmaca olan filmlerdir. Tarihi konu çerçevesinde ana temaları, aşk, macera ve kahramanlık öyküleri içermektedir. Malkoçoğlu ve Kara Murat filmleri bu kategoride örnek gösterilebilir.
- Tarihi gerçeklerden yola çıkılarak oluşan filmler, bu filmler tarihi bir gerçeklik üzerine inşa edilirler fakat kurmaca yoluyla çekilen filmlerdir. Bu filmlerin anlattıkları döneme ilişkin, tarihi gerçekler hakkında

yorumlar yapılabilmektedir. İstanbul'un Fethi bu kategoriye örnek gösterilebilir.

- Tarihi konulara belirli bir savla yaklaşmakta olan filmler ise, son eğilimdir. Belirli bir tarihi dönemin gerçek olayları ve durumları bir sav üzerinden ele alınmaktadır. Bu tür yapımlar sınırlı sayıda olmakla birlikte ağırlıklı olarak roman uyarlamaları filmlerdir. Çoğunlukla roman yazarlarının tarihe bakışını yansıtmışlardır. Dokuz Dağın Efesi, Haremde Dört Kadın ve Küçük Ağa gibi filmler de bu kategoriye örnek olarak verilebilir (Duruel Erkılıç, 2014, s. 84).

Tarihi filmler ile birlikte tarihin yeniden yorumlanması önceden konuşulmayan ve görüş belirtilmeyen tarihi konular, filmler ile birlikte yeniden anlam kazanmasına olanak sağlamıştır (Duruel, 2002, s. 301). Türk sinemasından başlangıcından itibaren her üç eğilim doğrultusunda, Osmanlı öncesi Türk tarihi, İslam tarihi, Osmanlı imparatorluğunun çeşitli dönemleri, kurtuluş savaşı, Cumhuriyet'in ilk yılları ve yakın tarihin toplumsal- siyasal dönüm noktaları filmlere konu olarak çekilmiştir (Duruel Erkılıç, 2014, s. 84).

Senem Duruel Erkılıç ve Rekin Teksoy'un yapmış olduğu bu çalışma birbirine benzerlik göstermektedir. Her ikisi de gerçek bir tarihi fondan yola çıkılarak çekildiğini daha sonra da sinema alanında kurmacaya dönüştüğünü savunmaktadır.

Oğuz Makal, Sinemada Tarihin Görüntüsü kitabında, sinema – tarih ve analizleri için, 1970'li yıllarda yoğun olan tür tartışmaları sonucunda benzer kategoriler ortaya çıkarmıştır.

1. Kurgu Filmler: Uyumlu bir bütünlüğü olacak şekilde, tarihi gerçeklik duygusu yaratmak ve filmin olay anında çekilmiş hissini vermek amacıyla, belgesel görüntüleri bir araya getiren filmlerdir.
2. Büyük Gösteri Filmleri: Geçmişin görkemini içeren anlatılardır.
3. Öyküleştireilmiş Yeniden Canlandırma Filmleri: Tarihi dönemin bazı gelişmelerini, tarihi bir durum içerisinde düşsel kişiler etrafında anlatılan filmlerdir.
4. Ayrıntıyla Yeniden Canlandırma Filmleri: Çevre, kişiler ve dekorlar, durumlar aracılığıyla tarihi doğruluğun arandığı filmlerdir

5. Güncel Bir Konu Üstüne Kurmaca Filmler
6. Gelecekte Olabilecekleri Konu Edinen Tarihi Filmler: Hayali bir olay içerisinde belli bir tarihi sorunun “neler olurdu?” sorusu sorularak anlatılan filmlerdir (Makal, 2014, s. 43, 44).

Makal ele almış olduğu bu maddeler ile, diğer kuramcılarla benzer bir çalışma ortaya çıkarmıştır. Her biri farklı çalışmalar üzerinde türsel bir çalışma yapmış olsa da ortak olarak değindikleri nokta tarihi konuların sinemada yeniden dönüştürülmüş olmasıdır. Bağlı kalınan tarihi bir konu vardır, ancak bu konuya bazen tamamen bağlı kalınırken bazen de tamamen kurmaca olarak yorumlama gerçekleşmiştir.

Tarihi filmlerin türsel özelliklerini ortaya koyma adına çalışma yapanlardan birisi de Leger Gridon'dur. Gridon'a göre tarihi filmler aşk ve büyük bir gösteri etrafında toplanarak çekilmiştir. Bu konulardan bazıları, toplumsal hayata vurgu yapmaktadır, bazılarıysa kişisel deneyimlere vurgu yapmaktadır (Stubbs, 2013, s. 15).

Sue Harper, kostüme drama ve tarihi film arasındaki farklılıkları ortaya koyarak, türsel özelliklerini bu şekilde açıklamaya çalışmıştır. Kostüme drama ve tarihilimler daha çok sosyal hatırlatmayı kuvvetlendirmektedir. Ancak her iki film birbirlerinden farklı özelliklere sahiptir. Tarihi filmler, gerçek kişi ve durumlarla ilgilenirken, kostüme drama filmler geçmişin mistik ve sembolik yönlerini kullanarak eğitmekten öte haz vermeye yöneliktir (Stubbs, 2013, s. 17).

Philip Drake “ Mortgaged to music: New Retro movies in 1990s Hollywood Cinema” başlıklı yazısında, geçmişi ele almakta olan Hollywood filmlerini, tarihi filmler, dönem filmleri ve retro filmleri olarak ayırtmaktadır. Tarihi filmlerin önemli tarihi karakterleri veya olayı ele aldığını belirterek *Nixon* ve *Er Ryan'ı Kurtarmak* filmlerini örnek vermektedir. Dönem filmlerini ise herhangi bir olay ve kişiye referans vermeyen, konusunu sadece geçmişten yer filmler olarak tanımlamaktadır. Dönem filmleri olarak, *Gladyatör* filmini örnek göstermektedir. Son olarak Retro filmler için, geçmiş duygusunun belli kodlarını harekete geçiren ve seçtiği dönemi bugün içerisinde yeniden hatırlamakta olan filmlerdir (Drake, 2003, s. 187).

Tarihi film türünü tek bir başlık altında toplamak oldukça zor bir durumdur. Sinemanın tarihi film üretimini eleştiren, onaylayan tarihçiler veya kuramcılar açısından tarihi filmler, konusunu tarihten alan ve tarihi yeniden inşa ettiklerini savunmaktadırlar. Tarihi filmler hakkında görüş bildiren isimlerin hepsini tek bir çatı altında topladığımızda, bu tür filmlerin toplumsal veya bireysel olarak bir şekilde geçmişe vurgu yaptığını görmekteyiz. Hikâye, kostüm, dekor, makyaj, renk gibi özellikler açısından diğer film türlerine göre farklılık göstermektedir. Yönetmenin bakış açısıyla ele alınan tarih çekim, çerçeveleme ve kurgu gibi sinemasal özelliklerde de diğer filmlerden ayrılmaktadır

Tarihi film üzerine tür çalışmalarını gerçekleştiren kuramcılar her biri farklı bakış açıları ile çalışmalarını gerçekleştirmişlerdir. Varılan ortak nokta ise tarihi filmler de, tarihin yeniden dönüştürülerek seyirciye sunulması ve her filmin başvuru yaptığı yerin tarih olmasıdır.

Tarih konusu ele alınırken, sinema dilinin getirmiş olduklarından dolayı kurmacaya dönüşmektedir. Her ne kadar kurmacaya dönüşse de başvurdukları alanın tarih olmasından dolayı filmler tamamen kurmaca olamamaktadır.

İKİNCİ BÖLÜM

2. BURGOYNE'YE GÖRE 2010 SONRASI GÖSTERİME GİREN TARİHİ FİMLERİN SINIFLANDIRILMASI

Geçmişten günümüze kadar tarihi filmler konusunda, sinema da türsel ayrımlar net çizgilerle belirlenmemektedir. Tarihi filmlerin ne olduğu ve nasıl olacağı konusunda iç içe geçen bakışların yer aldığı bir sarmaldır. Tarihi filmin ne olduğu ve nasıl olacağı konusunda önemli çalışmalar yapanların başında Robert Burgoyne gelmektedir.

Robert Burgoyne (2008) tarihi filmleri beş alt kategoride incelemektedir.

- Savaş Filmi
- Epik Filmi
- Biyografik Film
- Meta-Tarihi Film
- Güncel Tarihi Film, ele aldığı bu alt türler ile birlikte tarihi film konusuna yeni bir bakış açısı geliştirmektedir.

2.1. SAVAŞ FİLMİ TÜRÜ

Savaş çoğu tarihi filmin ana konusunu oluşturmaktadır. İnsanlığın çeşitli nedenlerle karşılaştığı savaş olgusu, dünyanın hemen hemen her bölgesinde karşılaşmıştır. Bu nedenle savaş konusunun, tarihi filmlerden soyutlanması neredeyse imkansızdır ve yeri büyüktür. Savaş filmi türünde olan filmler, konuları savaştan alan filmlerdir. Bu filmler bir olay veya durumdan yola çıkabileceği gibi, yalnızca kurgusal olan filmlerde olabilmektedirler.

Savaş filmi türünde olan filmler de, kimi filmler ana konusu olarak savaş sahnelerini ele almış olsalar da kimi filmler de farklı bir üslupla savaş konusuna yaklaşmaktadır. Savaşın olumsuz yönlerini ele almakta olan filmler, büyük acılar ve kayıplar veren insanların dramını bu yolla aktarılmaktadır.

Geçmişten günümüze kadar çekilen savaş filmleri görkemli yapısını korumaktadır. Savaş filmlerinin en önemli unsurlarının başında dekor yer almaktadır. Geçmişin yeniden resmedildiği tarihi filmlerde dekorların gerçeğe yakın kurulması büyük önem arz etmektedir. Filmler de yer alan dekorlar kimi

zaman gerçek, kimi zaman da sanal olarak oluşturulmaktadır. Günümüzde bilgisayar teknolojisinin gelişmesiyle birlikte sanal dekorun oluşturulmasına kolaylık sağlamaktadır. Dekorun yanı sıra özel efektler de bilgisayar teknolojisiyle sıkça kullanılmaktadır. Savaş filmlerinde özellikle kalabalık savaş sahneleri, bilgisayar ortamında hazırlanarak hem inandırıcılığı artırılmış hem de yüksek bütçelerden tasarruf edilmesine yardımcı olmuştur.

Geçmiş dönemin yeniden canlandırılmasında önemli bir yere sahip olan kostüm ve makyaj da filmler de önem arz etmektedir. Oyuncuların o döneme uygun kostümler giymesi ve makyajıyla tamamlaması, filmleri tamamlayıcı unsurlar arasında yer almaktadır.

Savaş filmlerinde dikkat edilmesi gereken bir diğer önemli unsurda müzik seçimidir. Aksiyon, gerilim ve çatışmanın yüksek olduğu savaş filmlerinde doğru müzik seçimi ile sahnelerin tamamlanmasına yardımcı olmaktadır.

Son olarak savaş filmlerinde istenilen duyguyu verebilmek için kamera açıları, yönetmenin bakış açısı, ışık ve renk kullanımına da dikkat edilmesi gerekmektedir. Savaş filmini, savaş filmi yapan bu unsurlar dikkat edildiğinde başarılı bir savaş filmi ortaya çıkmaktadır.

Sinemanın ortaya çıkışından bugüne kadar savaş filmlerine sıkça rastlanmaktadır. Savaş filmlerinin ilk örnekleri Hollywood film stüdyolarından çıkmıştır. Batı Cephesinde Yeni Bir Şey Yok, Cehennem Melekleri, Büyük Geçit filmleri ilk savaş filmleri arasında yer almaktadır (Burgoyne, 2008, s. 30).

Türk sineması ise, içerisinde bulunduğu zengin bir tarihe sahip olduğu için ilk zamanlardan bugüne tarih konusuna sıkça başvuruda bulunmuştur. 2010 sonrasında ele aldığımız tarihi filmlerde de savaş filmlerine sıkça rastlanılmaktadır. Tez çerçevesinde incelenen tarihi filmlerden on altısı, savaş filmi türünde olan yapımlardır. Burgoyne'nin (2008), kitabındaki örnekler ile karşılaştırıldığında, konusunu savaştan alan, karakter, mekân, dekor, kostüm, makyaj olarak o dönemi aslına uygun şekilde yansıtmak gibi unsurlar doğrultusunda filmler ele alınmıştır. Savaş filmleri kategorisinde yer alan filmler şunlardır: Fetih 1453, Çanakkale Çocukları, Çanakkale 1915, Taş Mektep, Çanakkale Yolu Sonu, Sarı Siyah, Kıyımlı, Birleşen Gönüller, Son Umut, Fatih'in Fedaisi Kara Murat, Son Mektup, Ayla, Sarıkamış Çocukları, Direniş Karatay Son

Selçuklu Kahramanı, Hürkuş: Göklerdeki Kahraman, Eve Dönüş Sarıkamış: 1915 filmleri incelenmiştir.

2.1.1. Fetih- 1453

Resim 1. Fetih 1453 Film Afışı

2.1.1.1. Fetih- 1543 Konusu

Babası II. Murat'ın ölümünden sonra tahta ikinci kez çıkan, II. Mehmet'in gerçekleştirmek istediği Bizans İmparatorluğu'nun son toprağı olan Konstantinapolis'i Osmanlı Devleti'ne katmayı amaçlamaktadır. Bunu gerçekleştirmek için de yapması gerekenden fazlasını yapmaya çalışmıştır. Fethin öncesi hazırlık aşaması ve fetih aşamasını ayrıntılı bir şekilde işlenmiştir.

2.1.1.2. Fetih- 1453 Türü

Türk sinemasında daha önce iki kez çekilen İstanbul'un Fethi, 2000'ler sinemasında günümüz teknolojisi ile yeniden ele alınmıştır. Fatih Sultan Mehmet'in tahta ikinci kez geçtiği 1451 yılından, İstanbul'un Fethi'ne kadar olan

süreç filmde işlenmiştir. Film başlarında Fatih Sultan Mehmet'in doğduğu yıl gerçekleşen mistik olayların bir üst anlatıcı tarafından özetlenmesiyle başlamaktadır. Fatih Sultan Mehmet'in devletinin başına geçtiğinde devlet içinde karşılaştığı zorluklar, devlet dışında Bizans, Avrupa ve Papa'nın Osmanlı devletine karşı bakışını da yer vermektedir.

Fetih 1453 filminde, Fatih Sultan Mehmet'in İstanbul'un Fethi için kusursuz bir şekilde savaşa hazırlanmaktadır. Önce kendisi bizzat, Ulubatlı Hasan ile kılıç çalışmalarına başlamaktadır. Daha sonra tüm titizliklerle alanında usta olan kişileri buldurarak imparatorluğu ve askerini savaşa hazır konuma getirmektedir.

Fetih 1453 filmi, günümüz teknolojilerini başarılı bir şekilde kullanarak bir savaşta gerekecek tüm unsurları filme yansıtmaktadır. Savaşın kalabalık sahneleri, düşman ile çatışma sahneleri ve yaralanma sahneleri savaş atmosferine uygun olarak işlenmektedir. Savaşta parçalanan bedenler, kopan kol ve bacaklar, kanlar yakın planda ele alınmaktadır. Ulubatlı Hasan'ın, Bizans askeri ile girdiği yakın plan çatışma sahneleri, surlardan yapılan top atışları, orduların kalabalık bir şekilde düşmana saldırması savaş filmi olduğunu gösteren önemli unsurlar arasında yer almaktadır.

Fetih 1453 filminde yan tema olarak aşk işlenmektedir. Ulubatlı Hasan ile Era arasında yaşanan duygusal yakınlık, savaşın gölgesinde yaşanan aşka vurgu yapmaktadır. Film, ana merkezine bir savaşı aldığı için, bu savaşı karakter, mekân, dekor, kostüm ve makyaj gibi unsurlarla tamamlayarak sinemada sunduğundan dolayı savaş filmi kategorisine girmektedir.

2.1.2.Çanakkale Çocukları

Resim 2. Çanakkale Çocukları Film Afışı

2.1.2.1. Çanakkale Çocukları Konusu

Osmanlı Devletinde saygın bir beyefendi olan Kasım Bey'in eşi Catherina'nın rüyasında iki oğlunun Çanakkale Cephesinde savaştığını görmesi sonucu cepheye gidip oğullarını aramak istemektedir. Çanakkale Cephesine giden Kasım Bey ve Catherina farklı cephelerde savaşmakta oğullarını ulaşırlar. Ancak cephede savaşın tüm gerçeklerine ve acımasızlığına da şahit olmaktadır.

2.1.2.2. Çanakkale Çocukları Türü

Çanakkale Çocukları filmi 2010 sonrası çekilen Çanakkale Savaşı konulu önemli filmlerden bir tanesidir. Diğer Çanakkale savaşı filmlerinden farklı bir yan temaya odaklanarak çekilmiştir. Filmde İngiliz olan Katherina ve Osmanlı Türkü olan Kasım Bey evlidir. Bu evlilikten Osman ve James adında iki oğulları vardır. Osman madenleri tanımak için ülkesinde kalır, ancak James eğitimi için İngiltere'ye gider. Babaları içinse vatan ve millet her şeyin üzerindedir. Katherina'nın karşı çıkmasına rağmen iki kardeş cepheye gider. Filmde

kardeşlerin savaşa karşıt cephelerde katıldığı gösterilmektedir. James İngiliz ordusunda yer alırken, Osman Osmanlı ordusunda yer almaktadır, savaş iki kardeşi karşı karşıya getirmiştir.

Konusunu tarihten alan bu film, Çanakkale Savaş'ının zaferini anlatmamaktadır. Bunun yerine savaşı bir annenin gözünden ele almaktadır. Katherina iki oğlunun cepheye gittiğini öğrendiğinde onları aramaya gider ve onları cepheden alıp eve geri getirmek istemektedir. Cepheye gitse de oğullarını bulamaz. Her iki oğlu da farklı taraflarda şehit olmaktadır.

Burgone'nin savaş filmi türünde olan film yaşanan savaşı gerçekçi bir üslupla beyaz perdeye aktarmıştır. Filmde inşa edilen savaş alanı, Osmanlı askeri kıyafetleri, İngiliz askeri kıyafetleri, silahlar döneme uygun şekilde kullanılmıştır. Birbirine düşman olarak savaşan kardeşlerin duyguları, bakış açıları ise vatan-millet sevgisini her şeyin üstünde tutmalarının birer göstergesidir. Örneğin, çatışma sahnelerinde de James ve Osman karşı karşıya gelse de vatanlarını düşünerek savaşmaya devam etmişlerdir. Anne ve babalarını dinlemeden farklı taraflarda yer alarak birbirlerine düşman olmuşlardır.

Türk sinema tarihinin ilk zamanlarından itibaren üzerinde durulan bir konu olan Çanakkale savaşının bu filmde ele alışında gelişen sinema teknolojisi dikkatleri çekmektedir. Dijital teknolojilerin gelişmesi sayesinde kalabalık sahnelerin yaratılması ve çekilmesi olanaklı hale gelmiştir. Savaş sahneleri daha inandırıcı bir biçimde teknolojinin yardımının alınmasıyla gerçekleştirilmiştir. Filmde diğer Çanakkale savaşına odaklanan filmlerden farklı olarak iki kardeşin karşıt cephelerde birbirlerine karşı savaşmaları üzerinde durulmuştur. Bu da ilgi çekici bir yan tema olarak seyirciye sunulmuştur.

2.1.3. Çanakkale 1915

Resim 3. Çanakkale 1915 Film Afişi

2.1.2.1. Çanakkale 1915 Konusu

20. yüzyılın başlarında Balkan Savaşları ve Rus Harbi'nde yaşanan başarısızlıklardan dolayı zor zamanlar geçiren Osmanlı Devleti maddi ve manevi kayıplar vermiştir. 1.Dünya Savaşının başlaması ile birlikte İtilaf devletlerine karşı savaşan Osmanlı Devleti, elindeki kısıtlı imkanlarla zoru başarılar kazanarak Çanakkale Zaferi kazanmaktadır. Anadolu'nun her yerinden gelen askerlerle birlikte düşmanı kesin olarak Çanakkale'den atılışının hikâyesini anlatmaktadır.

2.1.3.2. Çanakkale 1915 Türü

Çanakkale 1915 filmi, Turgut Özakman'ın Diriliş Çanakkale 1915 kitabından uyarlanan sinema filmidir. Filmde Çanakkale Savaşı'nın öncesi, savaşta yaşananlar ve savaş sonrası kazanılan zaferi ele alınmaktadır.

Çanakkale 1915 filmi, Çanakkale Savaşlarını anlattığı için Burgoyne'nin tarihi film türleri içerisinde savaş filmi türü içerisine yer almaktadır. Film de savaş

öncesi hazırlıklar, savaşta kullanılan silahlar, askerlerin kıyafetleri, cepheler ve taaruz anları ayrıntılı bir şekilde verilmektedir. Kullanılan her türlü aksesuar o dönemi yansıtmaktadır.

Çanakkale ruhunu hissettirmek için, kullanılan müzikler ve oyunculuklar etkili bir biçimde işlenmektedir. Örneğin, Seyit Onbaşı'nın mermiyi kaldırdığı sahne, Atatürk'ün savaşta etkili olduğu sahneler, düşmana karşı cephe de savaşılan sahneler gerçeğe yakın olarak sinema diliyle dönüştürülmektedir.

Film boyunca düşmanla karşı karşıya çatışma anlarına sıkça yer verilmektedir. Düşman ile çatışma anında, Türk askerinin üstün mücadelesi ve çabası film boyunca hissedilmektedir. Filmin başından itibaren, siperler, askeri ekipmanlar, savaş meydanları, askeri hastaneler döneme uygun olarak dönüştürülmektedir. Yine kalabalık savaş sahneleri, bomba patlama sesleri, bazı görsel efektler bilgisayar teknolojisi ile yapılmıştır.

Tüm zor durumlara rağmen kazanılan Çanakkale zaferi, filmde başarılı bir şekilde yansıtılmaktadır. Askerler, zor durumları ve elde olan imkânsızlıkları başarıya dönüştürmüştür. Türk halkının da cephe arkasında, askere destek olmak için ellerinde ne varsa cepheye göndermeleri, kadınların cephe arkasında asker için dikiş yapması, erzak hazırlaması filmde yer alan diğer unsurlardandır.

Çanakkale 1915 filmi, kurmaca yanı çok fazla olmayan daha çok belgesel havasında çekilen bir filmidir. Filme yansıyan sahnelerin hemen hemen tamamı tarihi bilgilerden hareketle gerçeği yansıtacak bir biçimde çekilmiştir. Filmde yalnızca Çanakkale Zaferine odaklanılmakta savaştan farklı bir yan tema gerçekleştirilmemiştir. Film, gerçek görüntüler ve bilgiler ile desteklenerek, sona ermiştir.

2.1.4. Taş Mektep

Resim 4. Taş Mektep Film Afışı

2.1.4.1. Taş Mektep Konusu

Anadolu'nun düşman işgali altına girmesiyle birlikte, Eskişehir kentinin düşmesi ve ordunun geri çekilmesiyle beraber genç bir öğrenci olan Mehmet ve arkadaşları savaşa katılma kararı almaktadır. Onların cepheye gitmesine karşı çıkan Güzide öğretmen de buna mani olamayıp, Kayseri Lisesi'nin 63 son sınıf öğrencisiyle beraber Sakarya Meydan Muharebesine katılmak için yola çıkarak, orduya destek olmaktadır. Kurtuluş Savaşı'nın zorlu geçtiği o günlerde Kayseri Lisesi öğrencileri cephe de şehit düşer. Memleketin pek çok yerinde olduğu gibi Kayseri Lisesi o yıl mezun verememektedir.

2.1.4.2. Taş Mektep Türü

“ Bu Vatan Kolay Kurtulmadı” sözü üzerine kurulu olan film, Kurtuluş Savaşı mücadele dönemini anlatmaktadır. Kayseri lisesinin son sınıfında okuyan

63 öğrencinin Sakarya Meydan Muharebesine katılmak için okuldan ayrılmasını ve zorlu şartlar altında savaşa katılmalarını filmde gösterilmektedir.

1920 yılında Kayseri Lisesinde son sınıf olan öğrencilerin, vatanı kurtarmak için, savaşa katılmak adına çıktıkları bu yolda, savaşın tüm acımasızlığına ve zulmüne şahit olmaktadır. Savaşa katılan öğrencilerini yalnız bırakmak istemeyen Güzide öğretmen de onlarla birlikte cepheye giderek, savaşın tüm yönlerini kendi gözleri ile görmektedir.63 öğrenci katıldıkları savaşta, savaşın tüm acımasızlığına ve yanı başlarında arkadaşlarının şehit olmasına şahit olmuşlardır. Filmde karakterlerin kostüm ve makyajları ile o dönem yansıtılmaya çalışılmış olursa da teknik yetersizlikler göze çarpmaktadır. Savaş öncesi, Anadolu da yapılan hazırlıklar az sayıda insanla yapılmaktadır. Savaş filmi olduğu için, kalabalık savaş sahneleri ve çatışma sahneleri beklenmektedir. Fakat filmde savaş sahneleri kalabalık olmadan, fazla çatışmaya yer verilmeden savaş filmi olduğu hissettirilmeye çalışılmıştır. Bilgisayar efektlerine savaş, çatışma ve patlamaların olduğu sahnelerde yer verilmiştir. Filmde Türk askerine odaklanırken düşman askerine fazla yer verilmemiştir.

Film Kurtuluş Savaşı dönemini, bir çocuğun gözünden milliyetçilik, vatan severlik duygularına odaklanılarak vermektedir. Savaş filmi türünde olan filmin yan temasında aşk işlenmektedir. Filmde Mehmet ve Rum kızı Güzide öğretmen ve Tevfik Yüzbaşı'nın arasında yaşanan duygusal yakınlık ele alınarak işlenen konular açısından bir çeşitlilik sağlamıştır.

2.1.5. Çanakkale Yolun Sonu

Resim 5. Çanakkale Yolun Sonu Film Afışı

2.1.5.1. Çanakkale Yolun Sonu Konusu

1915 yılında devam etmekte olan savaşta, Osmanlı Devleti'nin son direniş yeri olan Çanakkale'de düşman gemi yoluyla geçememektedir. Bunun sonucunda düşman Gelibolu kıyılarına çıkartma yapmaktadır. Seferberliğin ilanı ile birlikte abi, kardeş olan Muhsin ve Hasan cepheye gitmektedirler. Hasan cephe de savaşın hayal ettiğiinden daha da acımasız olduğunun gerçekliğiyle karşılaşmaktadır. Balkan Savaşlarında da savaşan abisi Muhsin ise daha tecrübelidir. Komutanı tarafından keskin nişancılıkla görevlenen Muhsin, kısa sürede düşman da korkular yaratmaktadır. Çok önemli kayıplar vermeye başlayan düşman ise durum karşısında kendileri de keskin nişancı getirerek tedbirlerini almaktadır. Keskin nişancının görevi ise Muhsin'i öldürerek onu savaş dışı bırakmaktır.

2.1.5.2. Çanakkale Yolun Sonu Türü

Çanakkale Yolun Sonu, Çanakkale Savaşı konusunu alan savaş filmi türünde olan bir diğer önemli filmidir.

Çanakkale savaşının başlamasıyla, Türk askeri gönüllü olarak farklı köylerden cepheye gitmek için yola çıkmışlardır. Ailesini arkada bırakan Hasan da savaş için köyünden ayrılarak yola çıkmaktadır. Yaşlı olmasına rağmen, kardeşini cepheye yalnız göndermek istemeyen Muhsin de cepheye onunla birlikte gitmektedir. Vatan, millet sevgisiyle cepheye ulaşan gönüllüler, cephede imkânların kısıtlı olmasıyla karşılaşmaktadırlar. Fakat onların her şeyin üstünde tuttıkları vatan sevgisi, tüm zorluk ve imkânsızlıklara karşı gelmelerine yetmektedir.

Çanakkale Yolun Sonu filminin, diğer filmlerden farklı olarak gerçekliğin artırılması adına filmde kullanılan siperlerin aslına uygun olarak inşa edilmesi, gerçek silah ve mermilerin kullanılması ifade edilebilir (<https://www.sabah.com.tr/medya/2013/02/14/canakkale-yolun-sonu-gercek-silahlarla-cekildi>). Bununla birlikte mekân, kostüm, dekor, makyaj ve karakter uyumu savaş filmine uygun bir şekilde hazırlanmaktadır. Dönem kıyafetleri, askerlerin kıyafetleri, savaşta yer alan hemşirelerin kıyafetleri döneme uygun olarak işlenmektedir. Tüm bu unsurlar dikkate alındığında savaş filmine uygun olarak çekildiği görülmektedir.

Çanakkale savaşının yanı sıra tema olarak, kardeşlik üzerinde durulmuştur. Muhsin'nin cephede kardeşine bir şey olmaması için her zaman çatışmalarda ön planda yer alması ve bunun için uğraşması vurgulanmaktadır.

2.1.6. Sarı Siyah

Resim 6. Sarı Siyah Film Afışı

2.1.6.1. Sarı Siyah Konusu

1915 yılında Osmanlı Devleti birden fazla cephede savaşmaktadır. Trablusgarp, Balkan Savaşları ve ardından Sarıkamış Harekatı ile birden fazla cephede savaşmak zorunda kalmaktadır. Düşman ise tüm bunlardan sonra Çanakkale boğazına gelmektedir. Birçok savaşta savaşıp memleketine dönen Hasan, savaşın tüm şartlarından sonra savaşa karşıtı birisi olmaktadır. Bu yüzden savaşa gitmek isteyen kardeşi Mehmet'i savaşa göndermemek için İstanbul Sultani Mektebine yazdırmaktadır. Ancak Çanakkale Cephesinde çok fazla kayıp verilmesiyle cepheye gönüllü askerler gitmektedir. İstanbul Sultanisi olan Hasan ve arkadaşları gönüllü olarak cepheye gitmektedir. Okul müdürü ise giden öğrencilerinden sonra okulun bir kısmını hastaneye çevirerek duvarlarını sarıya boyatmaktadır. Hasan ise kardeşi Mehmet'i aramak için cepheye gitmektedir.

2.1.6.2. Sarı Siyah Türü

Osmanlı Devlet'i 1915'in zorlu yıllarında birden fazla cephede savaşımaktadır. Balkan savaşları, Trablusgarp, Sarıkamış harekâtı ve ardından Çanakkale savaşı ülkeyi her geçen gün zayıflatmaktadır. Birçok cephede savaştıktan sonra köyüne dönen Hasan savaşın tüm zor yanlarını yaşamış, bu yüzden kardeşi Mehmet'i savaşa göndermemek için İstanbul Sultani Mektebine yazdırmaktadır. Her ne kadar onu okula yazdırsa da kardeşi, arkadaşlarıyla birlikte gönüllü olarak savaşa katılmaktadır. Kardeşinin savaşa katılmasıyla, onu aramak için cepheye geri dönen abisi kardeşini geri döndürmek için uğraşsa da savaştan her ikisi de geri dönmemektedir.

Savaş filmi türünde olan film, Çanakkale savaşı dönemini tam olarak yansıtamamaktadır. Savaşın geçtiği sahnelerde, çatışma duygusu hissedilmemektedir. Çatışma için harekete geçen Hasan ve Mehmet'in olduğu sahnelerde beş altı kişi ile çatışmaya girmesiyle cephede bulunduğu hissi oluşturulmaya çalışılmaktadır. Savaş duygusu daha çok ses efektleri, görsel efektleri ile verilmeye çalışılmıştır. Savaşta hazır olan siperler olmamakta ve düşman askeri hiç görülmemektedir. Mehmet ve Hasan'ın savaştığı sahnelerde karşıdan gelen silah sesleri üzerine gidilmektedir. Diğer filmlerin aksine bu filmde, yaralı çadırlarına hiç yer verilmemektedir.

Sarı Siyah filmi bir savaş atmosferini başarılı bir şekilde işleyememektedir. Yetersiz oyuncu sayısı, gerçeklikten uzak mekânlar tam anlamıyla bir savaşı ele alamamakta sadece konu olarak Çanakkale savaşı üzerine film şekillendirilmektedir. Filmin sonunda okul müdürünün yapmış olduğu konuşmayla vatan sevgisi üzerinde durmaktadır.

2.1.7. Kırmılı

Resim 7. Kırmılı Film Afışı

2.1.7.1. Kırmılı Konusu

Cengiz Dağcı'nın *Korkunç Yıllar* aynı adlı eserinden uyarlanan film, 2. Dünya Savaşında, Alman esir kamplarına rehin alınan Tatarlı Türklerin esir kampında kaldıkları süre boyunca yaşamış oldukları insanlık dışı dramı anlatmaktadır. Kırım'da yaşamakta olan Sadık, savaş başlayınca cepheye çağırılan diğer Kırmılı Türkler gibi cepheye gitmektedir. Savaş sırasında Almanlara esir düşmesiyle birlikte ve Almanca bilmesinden dolayı esir kampında Alman komutanın irtibat görevlisi seçilmektedir. Savaşın başlamasından kısa bir süre sonra Almanların, Kırım'ı Ruslardan kurtarıp özgürleştirecekleri vaadi ile Türklerden oluşan bir birlik kurarak Alman ordusuna dahil etmektedirler. Ancak planların bir oyun olduğunun farkına varan Sadık, kendi başına ve birliği ile mücadelesini devam ettirmektedir.

2.1.7.2. Kırmılı Türü

Kırmılı filmi, Cengiz Dağcı'nın Korkunç Yıllar adlı romanından beyaz perdeye uyarlanan, İkinci Dünya Savaşı sırasında Kırmılı Tatarların yaşadığı acıları ele alan bir filmidir.

İkinci Dünya Savaşı'nın başlamasının ardından, Alman esir kamplarında rehin alınan Kırmılı Tatarların yaşamış olduğu insanlık dramı ve korkular filmde ele alınmaktadır. Her Kırim Türkü gibi Sadık da askere alınır ve bir çatışma anında Alman askerler tarafından esir düşer. Sadık, Almanlar tarafından kendilerine hizmet etmeleri için kullanılmaya çalışılmıştır. Kısa süre sonra Almanlar, Kırim'ı Ruslardan kurtarma vaadiyle Türklerden oluşan bir birlik kurma planları yapmaktadır. Bunun bir oyun olduğunu fark eden Sadık, Almanlara karşı bir isyan başlatmak için Kırmılı Tatar esirlerle birlikte harekete geçmektedir.

Tarihi bir dönemi ele alan film, Kırimda yaşananları başarılı bir şekilde gözler önüne sermektedir. Savaş filmi türünde yer alan film, bunu sinematografik bir dille beyaz perdeye yansıtmaktadır. Filmde ele alınan Alman esir kampı, savaş alanı, askeri ekipmanlar, dönem kıyafetleri filmde gerçeğine uygun olarak ele alınmaktadır. Almanların giymiş olduğu askeri kıyafetler gerçeğe uygun şekilde kullanılmaktadır. Savaşın getirdiği olumsuz koşullar, Alman askerler tarafından yapılan eziyetler oldukça gerçekçi işlenmektedir. Sadık ve diğer esirlere, esir kampında çeşitli eziyetler yapılmakta ve kampın çeşitli işlerinde çalıştırılmaktadırlar. Örneğin, savaşta öldürülenler için kazılan çukurları ve esir kampının temizliği Kırmılı askerlere yaptırılmaktadır.

Filmin başından sonuna kadar bir savaş ortamında mücadele eden askerlere odaklanan film savaş filmi türünde yer almakta olup, yan tema olarak aşkı işlemektedir.

2.1.8. Birleşen Gönüller

Resim 8. Birleşen Gönüller Film Afışı

2.1.8.1. Birleşen Gönüller Konusu

İkinci Dünya Savaşı'nın başlamasının ardından savaş Doğu Cephesine sıçramaktadır. Naziler ve Kızıl Ordu arasında yaşanan savaş Kuzey Kafkasya Türklerine sıçramaktadır. Yeni evlenmelerin ardından Niyaz, Cenneti ardında bırakarak savaşa gitmektedir. Nazi işgali gün geçtikçe köylere kadar ilerlemektedir. Cennet ve diğer köylüler ise zorunlu çalışma kamplarına alınmaktadırlar. Niyaz ve Cennet yıllar boyunca birbirini bekleyerek birbirinden habersizce yaşamaktadır. Cennet, Niyazdan ayrıl geçirdiği yıllarda, ondan ona hatıra kalan oğluna tutunarak ve bir kez daha Niyazı görmek umuduyla yaşamaktadır. 1990lı yıllarda Kazakistan' umut olmak, oradaki öğrencilere okul yapmak için gitmekte olan Yunus ve Dilek çifti ise, Cennet ve Niyaz aşkında durağan kaderi değiştirmektedir.

2.1.8.2. Birleşen Gönüller Türü

Birleşen Gönüller filmi, 2003 yılında yayınlanmış olan Niyazi Sanlı tarafından çıkarılan Aşka Son Bakış kitabının gerçeklere dayanan ana hikâyesine eklemeler yaparak çekilen filmidir. İkinci Dünya Savaşı'nın başlamasının ardından savaş Doğu Cephesine sıçramaktadır. Naziler ve Kızıl Ordu arasında yaşanan savaş Kuzey Kafkasya Türklerini de içine almıştır. Nazi işgalinin, Kuzey Kafkasya Türklerine nasıl yansıdığı daha önce Türk sinemasında işlenmemiş bir konudur. İkinci dünya savaşı çerçevesinde şekillenen film, geçmiş ile bugün arasında köprü kurmaktadır.

İkinci Dünya Savaşı dönemini ele alan ve bu doğrultuda ilerleyen film, savaş sahneleri, askeri birlikler, askeri kıyafetleri gerçeğe yakın olarak işlemektedir. Niyaz'ın savaşa katıldığı ve düşman ordusu ile çatıştığı sahneler savaş atmosferini yansıtmaktadır. Sisli bir hava, silah sesleri ve çatışmalar savaş atmosferini oluşturmaktadır. Bomba ve silah sesleri, savaş sahneleri bilgisayar teknolojisiyle elde edilerek, filmi başarılı kılmaktadır. Kazak Türklerinin ve Nazilerin giydiği askeri kıyafetler de dönemi yansıtan önemli unsurlardır. Aynı zamanda diğer karakterlerin giymiş oldukları kostümlerde dönemi yansıtan figürler ile birlikte kullanılmaktadır. Nazi işgaline yer verilen sahneler, çalışma kampları kostüm, mekân efektlerle inandırıcı ve etkileyici bir biçimde sunulmaktadır. Bununla birlikte oyuncular, müzik ve ses efektleri de başarılı bir şekilde işlenmektedir.

Birleşen Gönüller filminde yan tema olarak aşkı işlemektedir. Niyaz ve Cennet'in evlendikleri gün, Niyaz zorunlu görev olarak askere alınmaktadır. Cennet ise 40 yılı aşkın bir süre, Niyaz'ı beklemektedir.

2.1.9. Son Umut

Resim 9. Son Umut Filmi Afiş

2.1.9.1. Son Umut Konusu

Avustralyalı bir çiftçi olan Connor Çanakkale Savaşı'na üç çocuğunu göndermiştir. Çanakkale Savaşının yaşanmasının ardından çocuklarının izini bulmak için Gelibolu'ya gitmektedir. İstanbul'dan, Çanakkale'ye uzanan bu arayış Connor için bir umut arayışını film anlatmaktadır.

2.1.9.2. Son Umut Türü

Son Umut filmi, Çanakkale Savaşı konusu üzerinde çekilmiş bir başka filmidir. Avustralyalı bir çiftçi olan Connor üç oğlunu cepheye göndermektedir. Daha sonra ise bu üç oğlunu ölü ya da diri olarak bulmak için Çanakkale cephesine gider.

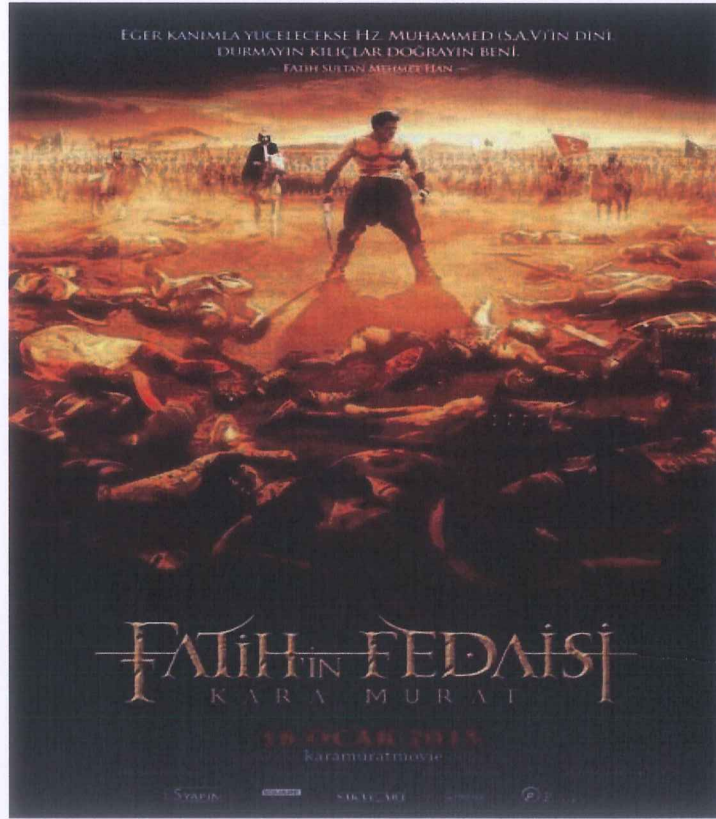
Son Umut, konusu ve çekimleri itibariyle tarihi film türleri içerisinde savaş filmi türünde yer almaktadır. Savaş filmi olmasıyla birlikte, filmde savaşın acımasız yönlerine çok fazla gösterilmemektedir. Bunun yerine biz- siz önyargısı yıkılmaya çalışılmaktadır. Savaş'ın bitiminde her iki taraf ölmüş olan askerlerini

bulmak için birlikte aramaktadırlar. Bu anlamda da savaş karşıtı bir filmde sayılabilmektedir. Çanakkale Savaşına farklı bir açıdan bakan, bu bakış açısıyla Çanakkale Çocukları filmi ile benzerlik göstermektedir. Her iki film de savaş karşıtı sayılabilecek türde filmlerdir.

Savaşın bitiminin ardından cephede kalan askerler üzerinden, askerlerin kıyafetleri, makyajları döneme uygun olarak şekillenmekte ve o dönemi yansıtmaktadır. Cephede yer alan siperler ve askeri çadırlar da gerçeğe uygun olarak yerleştirilmektedir. Zaman zaman savaş sahnelerine yer verilen film de savaşın acı yönü üzerinde durulmaktadır. Savaş filmi türünde yer alan film, görsel zenginliği başarılı kullanmaktadır.

2.1.10. Fatih'in Fedaisi Kara Murat

Resim 10. Fatih'in Fedaisi Kara Murat Film Afışı

2.1.10.1. Fatih'in Fedaisi Kara Murat Konusu

Kara Murat Osmanlı ve Bizans İmparatorlukları arasında Sırbistan da yaşanan savaşta düşman askerinin içerisine girip, çoğu askeri mağlup eden bir

savaşçısıdır. Osmanlı ordusu içerisinde iyi bir savaşçı olması Bizans İmparatorluğunun dikkatini çekmektedir. Osmanlı İmparatorluğunu ve ailesini korumak için canını ortaya koymaktadır. Sultan Mehmet'in babasından sonra tahta çıkmasının ardından Bizans İmparatorluğu ve amcası Orhan Çelebi, Sultan Mehmet'i tahttan indirmek için yaptığı çeşitli kumpasları anlatmaktadır.

2.1.10.2. Fatih'in Fedaisi Kara Murat Türü

Fatih'in Fedaisi Kara Murat filmine Türk sinemasında ilk kez 1970'li yıllarda rastlanmaktadır. Bir çizgi romandan uyarlanan Kara Murat serisi filmler, Kara Murat Fatih'in Fedaisi- 1972, Kara Murat Fatih'in Fermanı- 1973, Kara Murat Ölüm Emri\ Kardeş Kanı- 1974, Kara Murat Kara Şövalyeye Karşı- 1975, Kara Murat Şeyh Gaffara Karşı- 1976, Kara Murat Denizler Hakimi- 1977, Kara Murat Devler Savaşıyor- 1978 filmidir (Bağır, 2016, s. 47).

Fatih'in Fedaisi Kara Murat 2010 sonrasında yeniden dönüştürülerek, sinemamızda önemli bir yer edinmektedir. Savaş filmi türünde olan film, Kara Murat'ın Bizanslılara karşı tek başına gerçekleştirmiş olduğu başarıyı anlatmaktadır. Her zaman Fatih'in yanında olan Kara Murat devletinin başarısı ve devamı için her türlü zorluğa göğüs germektedir.

Filmde ele alınan Kara Murat'ın hikâyesi başarılı bir şekilde sinemaya dönüştürülmektedir. Devletin, milletinin ve ailesinin varlığı için her türlü zorluğa tek başına göğüs germemektedir. Osmanlı ve Bizans'ın, Sırbistan bölgesindeki savaşta çatışmaların kaderini belirlemesiyle Bizans ordusunun dikkatini çekmektedir.

Kara Murat filmi beyaz perdeye yansıtılırken döneme uygun olan, otağlar, askeri kılıç ve kalkanlar filmde kullanılmaktadır. Bilgisayar teknolojisi sayesinde, savaş sahnelerinin kalabalık çekimleri, çatışma ve patlama sahneleri başarılı bir şekilde işlenmektedir. Savaş meydanında yüzlerce askerin olması, dumanlı ve sisli bir ortam savaş filmi özelliklerini yansıtmaktadır.

Fatih'in Fedaisi Kara Murat vatansever- milliyetçi çizgisi doğrultusunda çekilen tarihi aksiyon filmi, mücadelecisi, üstün fiziksel güçlere sahip ve her zaman adalet için savaşan karakteriyansıtmak üzere kuruludur.

2.1.11. Son Mektup

Resim 11. Son Mektup Film Afişi

2.1.11.1. Son Mektup Konusu

Çanakkale Savaşı sırasında yazılan bir mektubun 40 yıl sonra sahibine ulaşmasını anlatan filmde, geçmişe dönerek Çanakkale Savaşında yaşananları da anlatmaktadır. Çanakkale cephesine gönüllü olarak giden Tayyareci Salih Ekrem Yzb.ve Nihal Hemşire vazifelerini yerlerine getirmektedirler. Her Türk askeri gibi cephe de tüm imkânlarıyla birlikte görevlerini yerine getirmektedirler.

2.1.11.2. Son Mektup Türü

Birinci Dünya Savaşı'nın önemli cephelerinden birisi olan Çanakkale Cephesi hem karadan hem de denizden yürütülen çok sert ve zor geçen bir cephe. Bu cephede binlerce asker yaralanıp, şehit düşmektedir. Ancak yazılı ve sözlü tarihe bakıldığında, Çanakkale Cephesi'nde kazanılan zafer sonrası, askerlerin cephede yaşadıkları destansı bir biçimde anlatılmaktadır.

Çanakkale Zaferi'nin 100. yılında vizyona giren Son Mektup filmi, savaşın karadaki başarısından ziyade hava başarısına yönelmektedir. Filmin ana öyküsü

olarak, 18 Mart Deniz Zaferi ile sonuçlanan hava-kara-deniz harekâtlarının özellikle askeri havacılık açısından işlenmektedir.

Film ana başlık olarak kendisine bir savaşı konu edindiği için savaş filmi türündedir. Savaş filmine uygun olarak savaş öncesi hazırlığa, savaş anına, cephelere ve askerlere uygun şekilde yer verilmektedir. Konusuna uygun olarak, filmde savaş filmine uygun olan cepheler, savaş meydanı, askeri ekipmanları, dönem uçakları, askeri yaralı çadırları yer almaktadır. Salih Yüzbaşının kullanmış olduğu uçaklar, dönemi yansıtan özelliktedir. Hava saldırıları ile ilerlemekte olan film yüzbaşının, düşmanla havada tek başına çatışmasına yer vermektedir. Türk askerinde sınırlı sayıda ekipman varken, düşman tarafı bu açıdan daha avantajlı bir konumdadır.

Filmde bilgisayardan yararlanarak, görsel efektler kullanılmaktadır. Örneğin denizaltına yerleştirilen bombalar, deniz üstünde birden fazla gemilerin olması bilgisayar yardımıyla yapılmıştır. Gemilerin patlatılması, savaş sahneleri ve çatışma sahneleri de bilgisayar ile yapılmıştır.

Filmde karakterlerin giymiş olduğu kostümler de döneme uygun olarak kullanılmaktadır. Nihal hemşirenin giymiş olduğu kıyafetler, askerlerin giydiği kıyafetler gerçeğe uygun olarak işlenmektedir. Mekân seçimi de doğru şekilde filmde yer almaktadır. Askeri birliklerin yer aldığı çadırlar ve yaralı çadırlar savaş şartlarına uygun olarak kullanılmaktadır.

Türk sineması içerisinde milliyetçi bir tavır sergilemekte olan film, Çanakkale savaşı etrafında şekillenen insan öykülerini, “savaşa gidip dönememek de var” sözünü başarılı bir şekilde yansıtmaktadır. Çanakkale Savaşı sırasında yazılan son mektup yıllar sonra adresine teslim edilmektedir. Çanakkale zaferinin işlendiği filmde yan tema olarak aşk işlenmektedir. Cephede Nihal hemşire ve Tayyareci Yüzbaşı Salih Ekrem arasında yaşananlarda filmde gösterilmektedir.

2.1.12. Ayla

Resim 12. Ayla Film Afışı

2.1.12.1. Ayla Konusu

1950 Kore Savaşı'nda, yer alan Süleyman Astsubay savaş meydanının küçük bir kız çocuğu bulmaktadır. 5 yaşında olan bu küçük kız çocuğu yetimdir ve nereye gideceğini bilmemektedir. Süleyman Astsubay bu kızını yanına alır ve ona Ayla ismini verir. Kısa süre içerisinde birliğin neşe kaynağı olan Ayla ve Süleyman Astsubay arası baba- kız gibi olmaktadır. 15 ayın sonunda çıkan karar ile askerlerin Türkiye'ye gitme kararı çıkar. Süleyman Astsubay, Ayla'yı bırakıp gitmek istemese de Kore kanunlarının önüne geçememektedir. Kore'den ayrılırken, yetimlere uygulanan sisteme dahil olarak yetimhaneye verilecek olan Ayla son vedalarında tekrar bir araya gelmek için söz verirler.

Ayla filmi, konusunu gerçek bir hikâyeden alan, yaşanan olayları dramatik bir şekilde sinemasal bir anlatıya dönüştüren savaş filmidir. 1950 yılında Kore Savaşı'na katılan Türk askerinden Süleyman Astsubay'ın tesadüf sonucu Ayla ile tanışmasını ve savaşta yaşananları anlatmaktadır.

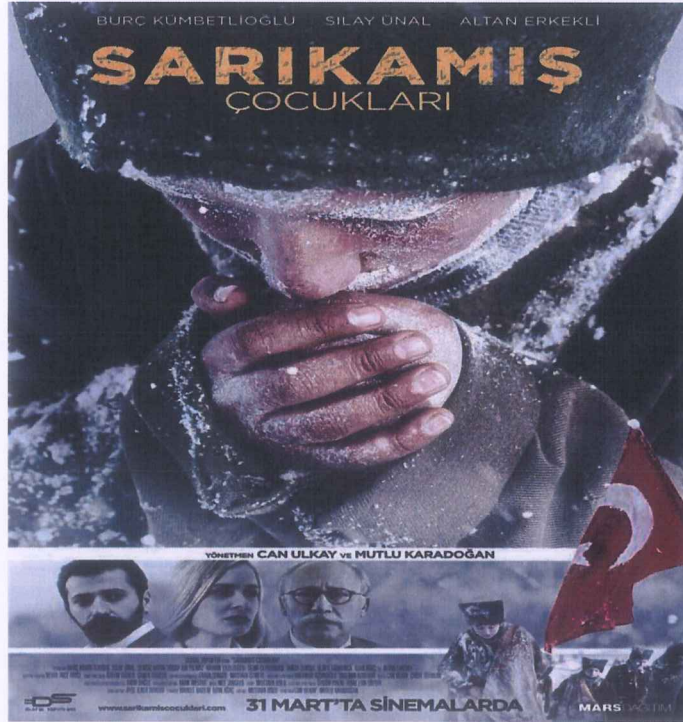
3.12.1.2. Ayla Türü

Savaş ortamında, annesi ve babasını kaybetmiş olan Ayla'yı bulan Süleyman Astsubay ona sahip çıkmaktadır. Savaş ortamında onu korumaya, onunla ilgilenmeye çalışmaktadır. Aralarındaki ilişki zaman içerisinde baba- kız ilişkisine dönüşmektedir. Küçük Koreli kız ile Astsubay arasında geçen bu ilişki, ortasında kaldıkları savaşın içerisinde gerçekleşmektedir.

Ayla gerçek bir tarihi hikâyeden sinemaya uyarlanmakta ve yaşananlar Kore Savaş'ında esnasında geçmektedir. Savaş film türü içerisinde yer alan filmde döneme uygun olarak Mekân, askeri kıyafet ve askeri araçlar, silahlar döneme, savaş filmine uygun şekilde işlenmektedir.

Günümüz bilgisayar teknolojisi ile görsel efekt desteğinin de kullanıldığı filmin, inandırıcılığı artırılmıştır. Süleyman Astsubay'ın girmiş olduğu çatışmalar, gerçeğe yakın olarak işlenmiş, savaşın geçtiği mekânlar o döneme uygun bir biçimde inşa edilmiştir. Savaşta geçen patlama anları, silahlı çatışmalar, filmde gerçekliğin artırılması için kullanılan unsurlardandır.

2.1.13. Sarıkamış Çocukları

Resim 13. Sarıkamış Çocukları Film Afişi

2.1.12.1. Sarıkamış Çocukları Konusu

Aynı köyde iki arkadaş olan Yusuf ve Mehmet'in babaları 1915 yılında Sarıkamış'ta çeteciler tarafından öldürülür. Yusuf ve Mehmet'in abileri ise Sarıkamış'ta cephede savaşmaktadırlar. Bir yolunu arayarak, yaşadıkları köyden abilerinin yanına cepheye gitmeye çalışırlar. Köyden bir grup askerin cepheye gideceğini öğrenen Yusuf ve Mehmet bu kabileyle beraber yola çıkar. Film onların cepheye ulaşmasını ve dönemi anlatmaktadır.

2.1.13.2. Sarıkamış Çocukları Türü

Türk Sinemasında 2000'lerde sıkça işlenen konulardan birisi de Sarıkamış cephesidir. 2000'li yılların başında farklı yönetmenler tarafından çekilen Sarıkamış konusu, filmlerde farklı şekillerde işlenmektedir. 1915 yılında Sarıkamış cephesinde küçük büyük herkes savaşmaktadır. Yusuf ve Mehmet'in babası cephede şehit olmuş ve abileri de cephede savaşmaya devam etmektedirler. Yusuf ve Mehmet cepheye gitmek için bir grup Mehmetçik ile yola çıkar.

Sarıkamış cephesine giden çocukların yaşadıkları zorluklar, savaşın getirmiş olduğu olumsuzluklar filmde başarıyla yansıtılmaktadır. Savaş filmi türünde olan filmde savaş sahnelerine çokça yer verilmemektedir. Zafere gidilen yolda vatan için, küçük büyük demeden herkesin uğraştığı üzerinde durulmaktadır. Dönemi yansıtan kostüm, dekor ve mekânların kullanımı gerçekleştirilmiştir. Savaşta yer alan küçük çocukların duyguları ve vatan sevgileri filmde yoğun olarak kullanılmaktadır. Cepheye ulaşmak için zorlu hava şartları altında günlerce yürümektedirler. Çocuk bedenleriyle, çıktıkları bu yolda karşılaştıkları çete liderlerine karşı gelmeye çalışmaktadırlar. Gitmek istedikleri cepheye ulaşmak istedikleri sırada başka askeri birliklerde dinlenerek devam etmektedirler. Soğuk hava şartlarına daha fazla dayanamayan çocuk askerler, donarak şehit olmaktadır. Filmde yoğun savaş sahnelerine yer verilmemekte, savaş atmosferindeki dramatik unsurların duygu yoğunluğunu aktarmakta etkili müzik seçimleri dikkatleri çekmektedir.

2.1.14. Direniş Karatay Son Selçuklu Kahramanı

Resim 14. Direniş Karatay Film Afışı

2.1.14.1. Direniş Karatay Son Selçuklu Kahramanı Konusu

Selçuklu Devleti'nde Aladdin Keykubat'ın zehirlenerek öldürülmesinin ardından yerine oğlu Gıyaseddin geçmektedir. Ancak Gıyaseddin babası gibi güçlü bir karaktere sahip değildir. Yaşanan bu zayıflık ise Moğolların baskısını Selçuklu üzerinde artırmayı amaçlamaktadır. Yaşanan bu boşlukta ise, Selçuklu Devletinin önemli devlet adamlarından birisi olan Emir Celaledin, Moğollara karşı büyük bir direnişe hazırlanarak kadını, erkeği ve yaşlısıyla birlikte Anadolu'nun tüm sessiz halkını yanına almıştır.

2.1.14.2. Direniş Karatay Son Selçuklu Kahramanı Türü

Türk sinemasında 2000'li yıllardan itibaren Osmanlı İmparatorluğu konusuna sıklıkla değinilmekle birlikte, Osmanlı İmparatorluğu öncesi dönem pek fazla ele alınmamıştır.

Direnif Karatay filmi, 2010 sonrasında Selçuklu devletini konu alan tek tarihi filmidir. Selçuklu devletinde Aladdin Keykubat'ın zehirlenerek öldürülmesinin ardından yerine oğlu Gıyaseddin geçmektedir. Babası kadar başarılı olmamasından dolayı, Moğollar her geçen gün Selçuklu devleti üzerine yürümek için planlar yapmaktadır. Ancak Selçuklu devleti içerisinde, yönetimde etkin olan Emir Celaladdin'nin farkında değildir. Moğolların, Selçukluya karşı açmış oldukları savaşta başarılı bir savaş planı ve yapılanma ile Moğollar yenilgiye uğratılmaktadır.

Direnif Karatay filminde, ele alınan dönem başarılı bir şekilde işlenebilmektedir. Geçmiş bir dönemi olabildiğince gerçeğe yakın işleyen filmde askerlerin kıyafetleri döneme uygundur. O dönemde silah kullanılmadığı için askerler kılıç- kalkan kullanarak savaşmaktadır. Günümüz bilgisayar teknolojisini, başarılı şekilde kullanan film, savaş sahnelerinde kalabalık ordulara yer vermektedir.

Filmde savaş sahneleri ve çatışma sahneleri, kalabalık ordular, atlı sahneler filmin savaş filmi olduğunu hissettirmektedir. Orduların karşı karşıya gelip çatıştığı sahneler de savaşı gerçekçi bir biçimde yansıtmaktadır. Bu sahnelerde askerler birbirlerine karşı kılıçla savaşmaktadır. Filmde kullanılan mekânların içerisinde döneme uygun olarak, çadırlar bulunmaktadır. Tüm bu unsurlar savaş filmine uygunluğunu göstermektedir.

Direnif Karatay Son Selçuklu Kahramanı filminde, Ahilik üzerinde de durulmaktadır. Bir yapılanmaya gidilirken, Ahiliğin yapmış olduğu yardım ve desteklere filmde geniş bir biçimde yer verilmektedir. Filmde, yan tema olarak aşk işlenmektedir. Türkan ve Kutay arasında yaşananlar, filme çeşitlilik kazandırmaktadır.

2.1.15. Hürkuş: Göklerdeki Kahraman

Resim 15. Hürkuş Göklerdeki Kahraman Filmi Afiş

2.1.15.1. Hürkuş Göklerdeki Kahraman Konusu

Vecihi Hürkuş henüz on altı yaşındayken uçma merakının peşinden giderek, hayatını uçak üretmeye ve yeni pilotlar yetiştirmeye adanmıştır. Kurtuluş Savaşı'nda ve 1.inci Dünya Savaşı'nda gören yapan ve ilk düşman uçağını düşürmeyi başaran ilk Türk pilotu olan Vecihi Hürkuş'un hayatını anlatmaktadır.

2.1.15.2. Hürkuş Göklerdeki Kahraman Türü

Türkiye havacılık tarihinde ilk uçak tasarımını yapan ve üreten Vecihi Hürkuş'un hayat hikâyesinden yola çıkılarak film çekilmiştir. Vecihi Hürkuş'un hayat hikâyesi torunun anlatımıyla başlamaktadır. Balkan savaşı sırasında bindiği trende, düşman uçaklarının saldırı gerçekleştirmesi sonucunda, uçak tasarlamaya yönelmiştir. On altı yaşından itibaren merak duyduğu uçakların peşinden giderek, hayatını uçaklar yapmaya adanmıştır.

Hürkuş filmi, geneline bakıldığında Kurtuluş Savaşı ve 1.Dünya Savaşı'nda geçmektedir. Savaş filmi türünde olan yapımda yer alan sahneleri

dönem koşullarını yansıtacak şekilde gerçeğe yakın olarak çekilmiştir. Vecihi Hürkuş'un düşman uçakları ile karşı karşıya geldiği sahnelerde bol kovalamacalı sahnelere yer verilmiştir.

Ana karakter olarak askerlerin kıyafetleri ve silahları dönemi yansıtmaktadır. Aynı zamanda dönem uçakları filmde temaya uygun olarak kullanılmıştır. Savaş atmosferini hissettiren, savaş alanları da gerçeğe yakın bir biçimde dönüştürülmektedir.

2.1.16. Eve Dönüş Sarıkamış- 1915

Resim 16. Eve Dönüş: Sarıkamış 1915 Film Afışı

2.1.16.1. Eve Dönüş: Sarıkamış 1915 Konusu

Sarıkamış Harekatı'nın kaybedilmesinin ardından Erzurum'a dönmekte olan Gül Hanım ve kızı Nihan, onlara eşlik etmekte olan Hariciye Nazırı Saci Bey ile Doğu Anadolu'nun zorlu yollarında ilerlemeye çalışmaktadır. Günler süren yürümenin ardından terkedilmiş bir köye ulaşırlar. Bu köyde de yalnız olmadıklarını, birbirinden farklı bu kişilerin hayatta kalma çabasını anlatmaktadır. Bu kişilerin ise tek ortak noktaları savaştır.

2.1.16.2. Eve Dönüş : Sarıkamış 1915 Türü

Sarıkamış Harekatı'nın kaybedilmesinin ardından Erzurum'a dönmekte olan Gül Hanım ve kızı Nihan, onlara eşlik etmekte olan Hariciye Nazırı Saci Bey ile Doğu Anadolu'nun zorlu yollarında ilerlemeye çalışmaktadır. Günler süren yürümenin ardından terkedilmiş bir köye ulaşılmaktadır. Bu köyde de yalnız değillerdir, birbirinden farklı kişilerin hayatta kalma çabası filmde ele alınmaktadır. Bu kişilerin tek ortak noktaları savaştır.

Savaş filmi türünde olan film, çok fazla savaş sahnesine yer vermemektedir. Savaşın birbirinden farklı insanlar üzerinde bırakmış olduğu etki üzerine yoğunlaşmaktadır. Bu anlamda film Özkaracalar (2013, s. 96)'a göre Eve Dönüş filmi, Kurtuluş Savaşı'nda veya Birinci Dünya Savaşı'nda geçen filmlerin çoğundan farklı olarak milliyetçi duygulara hitaben bir hamasi film değildir; hatta tam tersi savaş karşıtı bir sayılabilecek filmidir. Savaş karşıtlığını da, tüm insanların birbirine kurşun sıkmalarının anlamsızlığı üzerinden değil, savaş koşullarının dayattığı hayatta kalma dürtüsü ile insanları nasıl canavarlaştırdığını perdeye yansıtarak sergilemektedir.

Eve Dönüş Sarıkamış filminde, çok fazla mekân değişikliği yaşanmamaktadır. Bir köy evinde film ilerletilmektedir. Bununla birlikte filmde yer alan karakterin kıyafetleri de kendi konumlarına göre farklılık göstermektedir. Örneğin Saci Bey ve Gül Hanım'ın kıyafetleri daha özenli olmasına karşın, köyde kalmış iki kişinin kıyafetleri daha özensiz olarak işlenmektedir. Filmde geçen dekor, mekân, kostüm, makyaj dönemi tamamlayıcı unsurlar olarak kullanılmaktadır.

2.2.EPİK FİLM TÜRÜ

Tarihi olarak gerçekleşmiş veya kurgulanmış hayali bir olayı abartılı, sıra dışı bir dekor, etkileyici bir müzik seçimi ve savaşçı kahramanlarla birleştirerek anlatan film türüdür.

Sessiz dönemden günümüze kadar önemli film türlerinden birisi olan epik film, tarihe dayalı efsanevi, kahramansı ve destansı özellikler taşımaktadır. Tarihi filmler içerisinde, savaş filminden sonra en çok tercih edilen film türü epik filmidir. Epik filmlerde önemli olan nokta, hikâyenin anlatıldığı dönemdir.

Ele alınan epik konuyu doğru bir şekilde yansıtabilmek için kullanılmakta olan dekor gerçeğe yakın bir şekilde inşa edilmektedir. O dönem de yer alan saray, kale ve surlar ya yeniden inşa edilmekte ya da bilgisayar ortamında hazırlanmaktadır. Epik anlatı da ön plana çıkacak olan karakterin kostümü ve makyajı da o dönemi yansıtmalıdır. Aksi halde başarısız bir anlatıya sahip olmaktadır. Epik unsurların oluşturulması için kullanılan müzik ve ses efektleri de önem arz etmektedir. Bu doğrultu da vermek istenilen duygu ve mesajın daha da etkili olmasına yardımcı olmaktadır. Yönetmenin çekim teknikleri ile yaratmış olduğu atmosferler filmlere artı değer katmaktadır. Tüm bu unsurlar dikkat edildiğinde başarılı bir epik film ortaya çıkacaktır.

Epik filmler, erken bir tür olarak ortaya çıkmış ve bu alanda örnekler vermiştir. Amerikan sinemasında çekilen Bir Ulusun Doğuşu filmi tarihte ilk epik film olarak kabul edilmektedir (Schneider, 2005, s. 30).

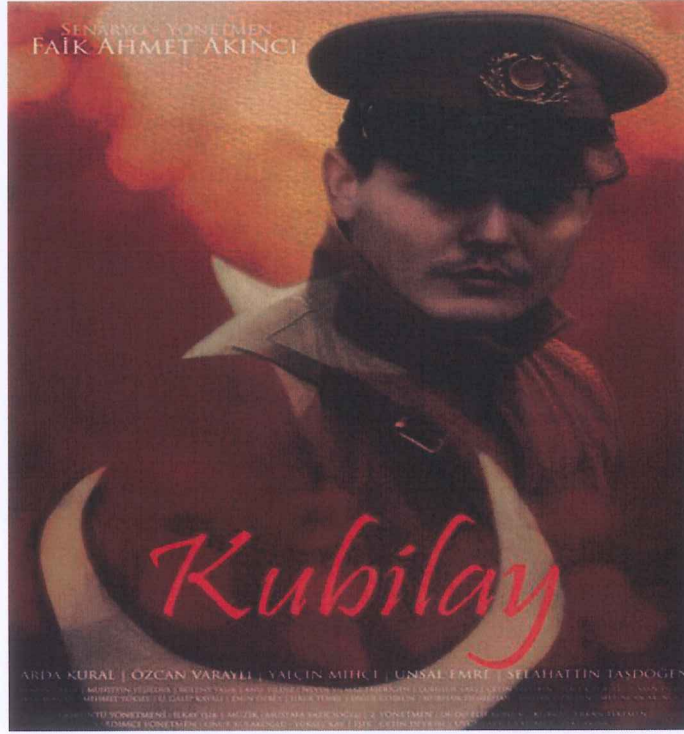
Epik filmler konusunda öncü olan İtalyan sineması, bu alanda oldukça fazla örnek vermiştir. Cabiria ve Ben Hur filmleri önemli epik filmlerdir (Rothman, 2004, s. 17). Epik filmlerin ortak özellikleri, bir kahraman üzerinden bunu destansı bir şekilde anlatılmasıdır. Örneğin, Ben Hur filminde esir olarak götürülen, daha sonra arenada rakipleriyle, yarışarak onlara karşı destansı bir galibiyet kazanan esir anlatılmaktadır.

Burgoyne ise bu tür çalışmasını ele alırken, iki önemli film üzerinden ilerlemiştir: Spartacus ve Gladiator filmleridir. Spartacus filminde, önceleri bir köle olan Spartacus'un daha sonraları bir başarı ve galibiyet gerçekleştirmesini destansı bir biçimde filmde anlatılmaktadır.

Türk sinemasında da sıkça epik film türlerine rastlanmaktadır. Bunun ilk örnekleri olarak Karaoğlan, Malkoçoğlu ve Tarkan filmleriyle başlamıştır (Çelik, 2016, s.188). 60'lı, 70'li yıllarda sıkça işlenen bu seri filmlere daha sonraki yıllarda ise sık rastlanmamaktadır.

2010 yılından sonra incelenen epik film türünde dört örnek verilmiştir. Epik film kategorisinde yer alan filmler şunlardır: Kubilay, Fetih 1453, Karaoğlan, Fatih'in Fedaisi Kara Murat incelenen filmlerdir. Bir grup kişi veya bir kişinin üzerinden yaşadıkları durum destansı ve kahramansı bir şekilde beyaz perdeye aktarılmıştır.

2.2.1. Kubilay

Resim 17. Kubilay Film Afiş

2.2.1.1. Kubilay Türü

Osmanlı Devleti'nin 1.Dünya Savaşından yenik çıkması sonucu ülkenin dört bir yanı işgal altına alınmaktadır. Kurtuluş mücadelesi için Anadolu'ya giden Mustafa Kemal ve arkadaşları ise Büyük Millet Meclisini kurup, ülkeyi düşman saldırısından kurtarmaktadır. Yeni bağımsız devleti kuran Mustafa Kemal ve arkadaşları ülke için yenilikler ve inkılapları beraberinde getirmiştir. Ancak inkılapları halkın bir kısmı benimsemedi de benimsemeyen kısım da vardır. Benimsemeyen bazı kısımlar “ Din Elden Gidiyor” diyerek çeşitli bölgelerde ayaklanmalar başlatmışlardır. İzmir, Menemende de bir ayaklanmaya giden Şeyh ve arkadaşlarını engelleyen Kubilay komutan ise bu grup tarafından şehit edilmektedir.

2.2.1.2.Kubilay Türü

Osmanlı Devleti'nin Birinci Dünya Savaşından yenik çıkması sonucunda ülkenin dört bir yanı işgal altına girmiştir. Kurtuluş mücadelesi için Anadolu'ya

giden Mustafa Kemal ve arkadaşları ise Büyük Millet Meclisini kurup, ülkeyi düşman saldırısından kurtarmayı amaçlamaktadır. Yeni bağımsız devleti kuran Mustafa Kemal ve arkadaşları ülke için yenilikler ve inkılapları getirmektedir. Ancak inkılapları halkın bir kısmı benimsemekle birlikte benimsemeyen bir kısım da var olmaktadır. Benimsemeyen bazı kısımlar “ Din elden gidiyor” diyerek çeşitli bölgelerde ayaklanmalar başlatmışlardır.

Kübilay filmi, Kurtuluş Savaşı döneminde yeni devletin uygarlık seviyesine ulaşması için Anadolu’da öğretmen olarak görevlendirilen Kubilay’ı anlatmaktadır. Ancak ülkenin işgal altında olmasından dolayı öğretmenlik görevinden alınıp, asker olarak ülkesi için mücadele eder. Mustafa Kemal Atatürk’ün yapmış olduğu inkılaplarla birlikte daha çağdaş bir toplum yolunda ilerlemeler kaydedilmektedir. Fakat Cumhuriyet karşıtlarının yaptıkları bir ayaklanma sırasında Kubilay öldürülür.

Dönem filmine uygun çerçevede işlenen film, konusuna uygun olarak mekân, kostüm ve dekor kullanılmıştır. Filmde yer alan oyuncuların kıyafetleri dönem koşullarını yansıtmaktadır. Kubilay’ın giydiği askeri kıyafetler döneme uygun olurken, Cumhuriyet karşıtlarının giymiş olduğu kıyafetler de onların durumlarını yansıtmaktadır. Aynı zamanda filmde geçen mekân ve kullanılan aksesuarlar döneme uygun olarak seçilmektedir. Bununla birlikte Kubilay’ın Cumhuriyet için yaptıklarını, filmde öne çıkaracak şekilde işlenmiştir.

2.2.2. Fetih- 1453

Resim 18. Fetih 1453 Film Afışı

2.2.2.1. Fetih- 1453 Konusu

Babası II. Murat'ın ölümünden sonra tahta ikinci kez çıkan, II. Mehmet'in gerçekleştirmek istediği Bizans İmparatorluğu'nun son toprağı olan Konstantinapolis'i Osmanlı Devleti'ne katmayı amaçlamaktadır. Bunu gerçekleştirmek için de yapması gerekenden fazlasını yapmaya çalışmıştır. Fethin öncesi hazırlık aşaması ve fetih aşamasını ayrıntılı bir şekilde incelenmiştir.

2.2.2.2. Fetih- 1453 Türü

İstanbul'un Fethi konusu daha önce Türk sinemasında ilk kez 1951 yılında Aydın ARAKON tarafından çekilmiş ve Osmanlı dönemini ele alarak, gerçek kişi ve olaylardan bahseden filmlerin önünü açmıştır (Bağır, 2016, s. 81).

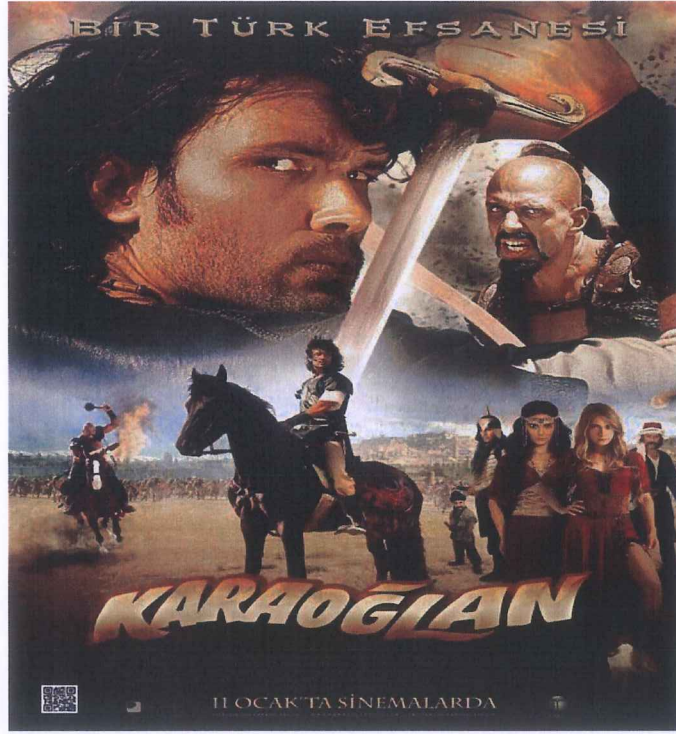
1970'li yıllarda renklendirilip, yeniden seyirciye sunulan film yeniden 2010 yılında çekilerek seyirciye sunulmuştur. Konusunu tarihten alan film, ana tema olarak Fatih Sultan Mehmet'in İstanbul'un Fethi'ne odaklanmaktadır.

İstanbul'un Fethi filmi savaş filmi kategorisinde de yer almaktadır. Ancak tarihi filmler, türler içerisinde iç içe geçebilmektedir. Bu anlamda da farklı bir açıdan değerlendirerek, Fatih Sultan Mehmet ve Ulubatlı Hasan'ın savaş boyunca olan mücadelesini destansı bir biçimde anlatmasından dolayı tarihi film türleri içerisinde epik film kategorisinde yer almaktadır. Fatih Sultan Mehmet'in savaş öncesi ve sırasında düşmana karşı yaptıkları öne çıkarılmaktadır. Ulubatlı Hasan'ın savaş öncesinde ve sırasında göstermiş olduğu başarılar, film sonunda onlarca okla vurulmasına rağmen bayrağı surların en üstüne dikmesi destansı bir biçimde verilmektedir.

Fatih Sultan Mehmet'in, doğumundan itibaren yaşanan mistik gelişmeler bir anlatıcı tarafından anlatılarak seyirciye sunulmaktadır. İstanbul'un fethi için dünyaya geldiği söylenen Sultan bu amaç doğrultusunda yaptığı çalışmalar, destansı bir üslupla aktarılmaktadır. Fetih için yapılan hazırlıklar, filmde geçen savaş öncesi hazırlık, savaş sırasında geçen sahneler de büyük hazırlıklar içeren sahnelerdir. Askerin, düşmana karşı taaruza geçtiği anlar, çatışma anları, İstanbul'un kuşatılması büyük bir coşku ile aktarılmaktadır.

Filmde geçen mekânlar; saray, kale surları ve savaş alanları gerçeğe uygun şekilde dönüştürülmektedir. Türk askerinin giymiş olduğu kıyafetler ve Bizans askerlerinin giydiği kıyafetler de o dönemi yansıtmaktadır. Aynı zaman da epik duyguyu verebilmek için filmde seçilen müzikler de etkili olarak kullanılmaktadır.

2.3.3. Karaoğlan

Resim 19. Karaoğlan Film Afişi

2.3.3.1. Karaoğlan Konusu

1238 yılında Moğol ordusu Anadolu'nun kapısına kadar gelmiştir. Bu büyük istilayı durdurmak için planlar yapılmaktadır. İlk olarak Altın Ordu devletine Çise Hatun'u gelin verme planları yapılır. Bu planı öğrenen Moğollar ise, Çise Hatun'u öldürme planı içerisine girerler. Fakat Çise Hatun'u koruyan ve kollayan Karaoğlan vardır. Karaoğlan'ın Moğollara karşı yapmış olduğu mücadele filmde anlatılmaktadır.

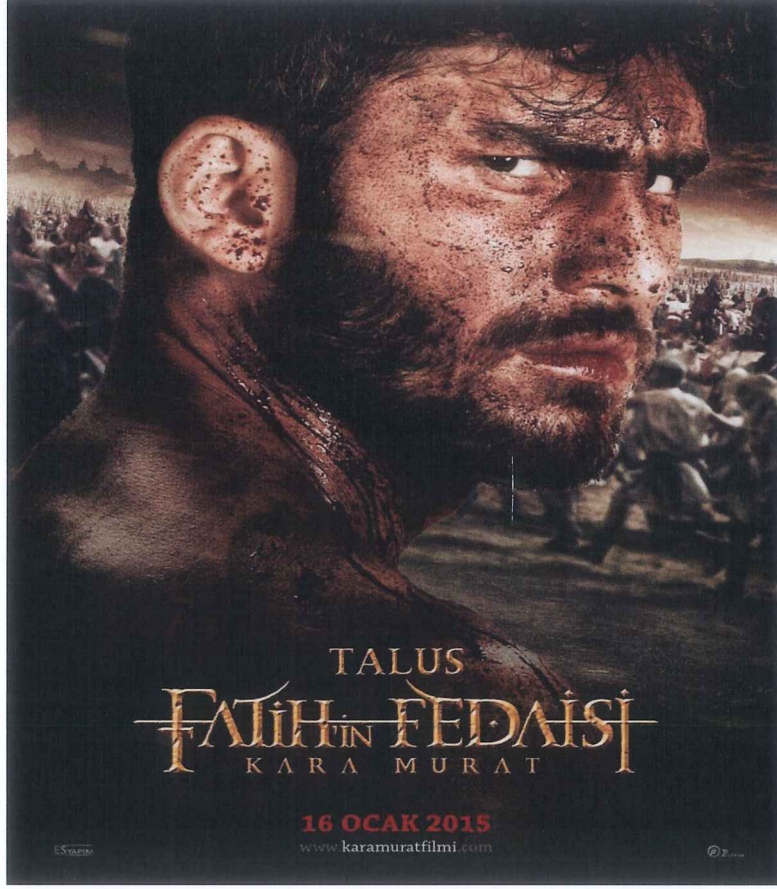

2.3.3.2. Karaoğlan Türü

Karaođlan, 1970'lerde popüler olan serinin yeni versiyonudur. Suat Yalaz aynı adlı çizgi romanından ilk kez 1965'te *Karaođlan, Altay'dan Gelen Yiđit* adıyla uyarlanan *Karaođlan*, Mođol istilasý karşısında Türklerin kaderini bir kahramana, yani Karaođlan'a bağlamaktadır. Karaođlan'ın kahramanlığı üzerine kurulmuş olan film, Çise Hatun, Bayırgülü, Baybora, Balaban ve Çalık gibi karakterleri türlü maceralar içerisinde gösterir (Duruel Erkılıç, 2014, s. 160).

Tarihi bir kişiliğin, Moğollara karşı kazanmış zaferini destansı bir şekilde, mekân, kostüm ve nesnelere ile verdiği için tarihi film türleri kategorisinde epik film türündedir. Karaoğlan'ın tek başına düşmana karşı gelmesi, yaptığı kahramanlıkları destansı bir biçimde verilmektedir. Örneğin, Karaoğlan surlardan tek başına düşmana yürümüş, Moğollara karşı gelerek zaferler kazanmıştır. Tarihi fantazyaya olan bu filmde tam olarak tarihi gerçekleri işlenmemekte, tarihi olaylar bir fon olarak kullanılmaktadır. Bu filmde Türk kimliği ön plana çıkarılmış, düşman barbar olarak gösterilmiştir.

2.3.4. Fatih'in Fedaisi Kara Murat

Resim 20. Fatih'in Fedaisi Kara Murat Film Afiş

2.3.4.1. Fatih'in Fedaisi Kara Murat Konusu

Kara Murat Osmanlı ve Bizans İmparatorlukları arasında Sırbistan da yaşanan savaşta düşman askerinin içerisine girip, çoğu askeri mağlup eden bir savaşçıdır. Osmanlı ordusu içerisinde iyi bir savaşçı olması Bizans İmparatorluğunun dikkatini çekmektedir. Osmanlı İmparatorluğunu ve ailesini korumak için canını ortaya koymaktadır. Sultan Mehmet'in babasından sonra tahta çıkmasının ardından Bizans İmparatorluğu ve amcası Orhan Çelebi, Sultan Mehmet'i tahttan indirmek için yaptığı çeşitli kumpasları anlatmaktadır.

2.3.4.2. Fatih'in Fedaisi Kara Murat Türü

Yeşilçam sinemasında Kara Murat: Fatih'in Fedaisi- 1972, Kara Murat Fatih'in Fermanı-1973, Kara Murat Ölüm Emri/ Kardeş Kanı-1974, Kara Murat

Kara Şövalyeye Karşı- 1975, Kara Murat Şeyh Gaffara Karşı- 1976, Kara Murat Denizlerin Hakimi- 1977, Kara Murat Devler Savaşıyor- 1978 bir seri olarak Natuk Baytan tarafından çekilmiştir (Bağır, 2016, s. 50). Tarihi filmlerin popüler olmasıyla birlikte Kara Murat filmi 2000’li yıllarda tekrar çekilmiştir.

Fatih’in Fedaisi Kara Murat filmi, savaş film türünün yanı sıra epik bir anlatıya sahip olduğunda dolayı epik film türünde de yer almaktadır.

Osmanlı ve Bizans arasında gerçekleşen savaşlarda, çoğu zaman korkusuz, tek başına savaşan Kara Murat’ın Osmanlı devletinde, Fatih’in yanında nasıl etkili bir karakter olduğu gösterilmektedir. Kara Murat ülkesini ve halkını korumak için her türlü mücadeleye girmiş ve savaşmıştır. Bunun için Kara Murat her türlü zorluğa göğüs germiştir. Savaş sırasında ateşin içinden çıkması, vücudu kanlar içindeyken bile düşmanla çarpışması onun mücadelecisi yanını göstermektedir.

Kara Murat’ın vermiş olduğu mücadele filmde epik bir dille aktarılmaktadır. Film boyunca geçen savaş ve dövüş sahneleri bilgisayar teknolojisi ile desteklenmektedir. Kara Murat, film boyunca Fatih Sultan Mehmet’in korumak için düşmanlara karşı tek başına mücadele vermektedir. Savaş alanlarında kılıç kalkaniyle düşmana karşı galip gelmiştir. Epik film türünde olan film, Kara Murat’ın üstün mücadelesini sinematografik bir dille başarılı bir şekilde sunmaktadır.

2.3. BİYOGRAFİK FİLM TÜRÜ

Tanınmış kişinin yaşam öyküsünü ele alan film türüdür. Biyografik filmlerin, tarihi filmlerden ayrılan en önemli özelliği, filmlerin öznelinin her zaman tarihi kişilikler olmamasıdır. Ayrıca tarihi filmler sadece bir dönemi anlatma amacı güderken, biyografik filmler, tek bir karakter üzerinden yola çıkarak filmi sürdürmektedir. Siyaset, sanat, spor ve düşünsel alan gibi farklı konularda önde gelen kişilerin hayatları sinema için önemli bir referans noktası olmuştur (Sever, 2011, s.11).

Biyografik filmler anıların yeniden sinemada yorumlanmasıdır. Biyografik film çekilmeden önce, ön çalışmasının ayrıntılı bir şekilde yapılması gerekmektedir. Konu edilecek olan kişiyle ilgili bilgi ve belgelere sahip olunmalıdır. Bununla birlikte ele alınacak olan kişinin yakın çevresinde bilgi ve

belgeler alınarak filmin zemini oluşmaktadır. Biyografik film kişisel anılara sözlü ve yazılı malzemelerin yorumlanmasına dayanmaktadır.

Biyografik film türünün başlangıcı 1900'li yıllara dayanmaktadır. 1900'li yıllardan günümüze kadar artış göstererek, sinemada önemli bir yer edinmiştir. Burgoyne'nin (2008) biyografik film türünde ele aldığı film "*Schindler's List*" dir.

Bir kişinin hayat öyküsü olmakta olan biyografi filmleri, kişinin hayatını detaylı olarak verebilmektedir. Biyografik filmlerde ele alınan kişilerin, bilinmeyen yönlerine çıkılmakta olan yolculuktur.

Biyografik filmler çekilirken önemli olan nokta, karakterin makyajıdır. Başarısız bir karakter ve başarısız bir makyaj olması durumunda ele alınan kişiyi doğru bir şekilde yansıtılmamasına neden olmaktadır. Örneğin Atatürk'ün hayatını ele alan filmler de doğru oyuncu seçimi olmasaydı ve etkili bir makyaj yapılmıyaydı verilmek istenilen mesaj eksik kalırdı.

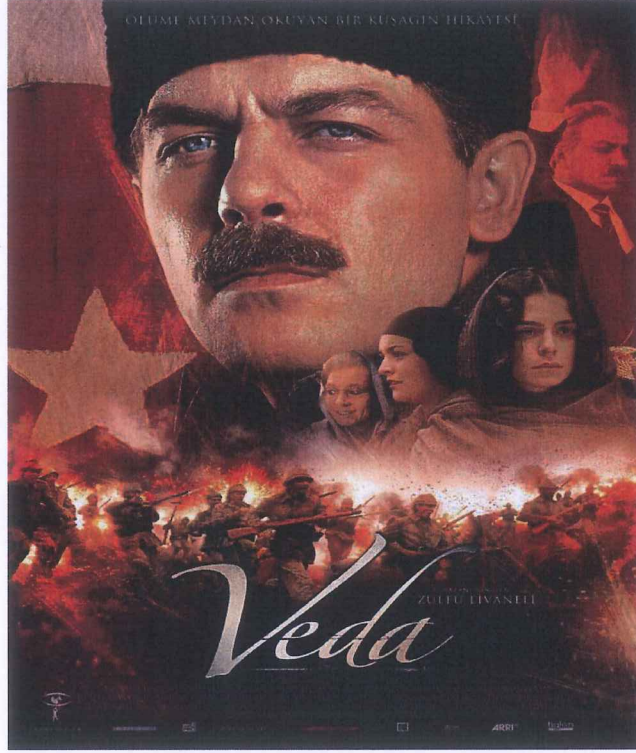
Tarihi filmin alt türünde olan biyografik filmlerde geçen mekânlar da önem arz etmektedir. Bu doğrultu da geçen dönemi gerçeğe yakın olarak işlenmesi için dekorun da etkili olarak kullanılması gerekmektedir. Doğru mekân ve dekor seçimi filmde başarı unsurunu arttırmaktadır.

Biyografik filmlerde, filmi çeken yönetmen çektiği filmde ele aldığı kişinin yaşamını yeniden yaşatmaktadır. Bu doğrultuda ele alınan kişinin hayatını yeniden dönüştürürken, oyuncu seçimi, makyaj, kostüm, dekor ve mekân önemli unsurlar arasında yer almaktadır. Bu unsurlardan birisi eksik kaldığı durumda film eksik kalmaktadır. Biyografik filmlerde gerçeğe yakın ne kadar işlenirse, filmler o yönde başarılı olmaktadır.

Türk sinemasında 2010 sonrası gösterime giren dört biyografik film vardır. Biyografik film kategorisine giren filmler şunlardır: Veda, Dersimiz: Atatürk, Hür Adam Bediüzzaman Said Nursi, Atçalı Kel Mehmet filmleridir. Bu biyografik filmler farklı konular ve farklı kişiler üzerinde durulmuştur. Biyografik film türünde en fazla dini yönleri ön planda olan kişilerin hayatları ele alınmaktadır. Bunu, Mustafa Kemal Atatürk'ün hayatını anlatan filmler takip etmektedir.

2.3.1. Veda

Resim 21. Veda Film Afişİ

2.3.1.1. Veda Konusu

Mustafa Kemal Atatürk ve Salih Bozok arasında Selanik'ten itibaren başlayan arkadaşlıklarını, silah arkadaşlıklarını ve Cumhuriyet'le birlikte idealleri peşinde giden, kardeşliğe dönüşen bu dostluğu Salih Bozok'un anlatımıyla seyirciye verilmektedir.

2.3.1.2. Veda Türü

Veda Filmi, Mustafa Kemal Atatürk ve Salih Bozok'un, Selanik'ten itibaren başlayan çocukluk arkadaşlığından, Cumhuriyet'e kadar giden dostluklarını anlatan biyografik türde bir filmidir.

Veda, Salih Bozok'un anılarına dayanmaktadır ve film onun anlatıları ile ilerlemektedir. 10 Kasım 1938 sabahı Salih Bozok'un intihar etmeye çalışmasıyla başlamaktadır. Atatürk'le birlikte ölmek istediği için intihara kalkışmıştır. Bozok oğlu ile vedalaşır ve film bu vedalaşmanın ardından oğluna yazdığı mektup

üzerinden ilerlemektedir. Mustafa Kemal Atatürk ile ilkokul sıralarından, askeriye, milli mücadeleye ve Cumhuriyet'in temellerinin atılmasına kadar geçen süreci sinematografik bir dil ile seyirciye aktarmaktadır.

Biyografik filmin temel özelliği yaşamöyküsü olmasıdır. Veda filminde de Atatürk'ün nasıl bir yerde dünyaya geldiğini, ailesini, eğitimini ve nasıl bir lidere dönüştüğünü film tüm ayrıntıları ile vermektedir. Selanik'te başlayan yaşamöyküsü, Dolmabahçe'deki vefatına kadar tüm süreçler işlenmektedir.

Tarihi filmlerde ele alınan dönem, mekân, kostüm ve makyaj ile desteklenirse başarılı olmaktadır. Veda filminde, ele alınan dönem tüm bu unsurları başarılı şekilde yansıtmaktadır. Örneğin, Atatürk'ün yaşamından farklı dönemlerin anlatıldığı filmde çocukluk dönemi için o döneme uygun kıyafet ve aksesuarlar kullanılmıştır. Askeri okulda olduğu yıllar ve cephede olduğu yıllar da o dönemin özelliklerine göre gerçeği yansıtacak bir biçimde filmde yer almıştır. Biyografik filmlerde en önemli unsur makyajdır. Atatürk rolünde oynayan, Serhat Mustafa Kılıç'ın makyajı başarılı bir biçimde gerçekleştirilerek Atatürk ile benzerliği sağlanmıştır.

Veda filminde, Atatürk'ün hayatı üzerinden yan temalar da oluşturulmaktadır. Aşk, dostluk ve savaş gibi konulara da yer verilmektedir. Örneğin filmin anlatıcısı olan Salih Bozok ile arkadaşlıklarına, aralarındaki kuvvetli bağa sık sık yer verilmiştir. Selanik'te başlayan çocukluk arkadaşlıkları, ilerleyen yıllarda okul arkadaşlıkları ve milli mücadele dönemine uzanan yılları detaylı olarak ele alınmaktadır.

2.3.2. Dersimiz: Atatürk

Resim 22. Dersimiz: Atatürk Film Afışı

2.3.2.1. Dersimiz: Atatürk Konusu

İlkokulun 5.inci sınıfta okuyan Mert'in ve bir grup arkadaşının, Atatürk'ü daha iyi anlamaları için öğretmenleri tarafından ödev verilmektedir. Verilen bu ödev onlar için Atatürk'ü anlamaları için güzel bir yolculuk olacaktır. Atatürk'ü anlamalarında onlara yardımcı olacak kişi, Mert'in ödüllü tarihçi dedesidir. Bu dede, diğer tarihçilerin aksine çocuklara daha fantastik bir şekilde anlatmaktadır. Film boyunca Mustafa Kemal Atatürk'ün çocukluğunu, okul hayatını, savaştığı cepheleri anlatmaktadır.

2.3.2.2. Dersimiz: Atatürk Türü

Türk sinemasında 2010 sonrası gösterime giren ikinci Mustafa Kemal Atatürk konulu biyografik filmidir. Her iki filmin ortak yönü Atatürk'ün hayatını ele almış olmalarıdır. Biyografik film olmalarına rağmen, farklı pencerelerden Atatürk'ün hayatına değinilmektedir. Dersimiz Atatürk filmi, ilköğretim

öğrencilerinin Atatürk'ü anlaması ve tanınması için verilen bir ödev ile başlamaktadır. Çocuklardan birisinin tarihçi dedesi Atatürk'ü anlatmaktadır. Film çocuklara ders niteliğinde, didaktik bir anlatım ve belgesel görüntüler ile ilerlemektedir. Tarihçi dede, çocuklara bir sine-vizyon yardımıyla anlatımını gerçekleştirmektedir. Çocukların kafalarında olan sorulara cevap vererek film ilerlemektedir. Film ilköğretim çocuklarının Anıtkabir'i ziyaret etmesiyle son bulmaktadır.

Tüm bu unsurlar dikkate alındığında, filmin belgesel yönü ağır basmaktadır. Sine-vizyon ile gerçek tarihi görüntülere ve bilgilere yer verilmektedir. Bununla birlikte bu tarihi görüntüler ve bilgileri Yıldız Kenter, Müjdat Gezen gibi isimler tarihi bilgileri ve anıları ile filmi desteklemiştir. Atatürk'ün yer aldığı sahnelerde Halit Ergenç oynayarak, ona hayat vermektedir. Döneme uygun olarak giydiği kostümler ve yapılan makyaj ile gerçeğe yakın olarak sunulmaya çalışılmaktadır. Didaktik bir anlatım diline sahip olan diline film, Atatürk'ün hayatına ilişkin bilinmeyen noktaları gerçek tarihi görüntülerle seyircisine aktarmaktadır.

2.3.3. Hür Adam: Bediüzzaman Said Nursi

Resim 23. Hür Adam Bediüzzaman: Said Nursi Film Afışı

2.3.3.1. Hür Adam Bediüzzaman: Said Nursi Konusu

Osmanlı İmparatorluğu çöküşü ve Cumhuriyet'in kuruluş sürecinde, İslam dinini anlatmak için Said Nursi'nin hayatı mahkemeler, sürgünler ve esaretle geçmektedir. Bu dönemde yaptığı ilim ve bilim yolundaki fikirlerini anlatmaktadır.

2.3.3.2. Hür Adam Bediüzzaman; Said Nursi Türü

Osmanlı devletinin çöküşü ve Cumhuriyet'in kuruluş sürecinde, İslam dinini hatırlatmak amacıyla çıktığı yolda Bediüzzaman'ın hayatı daha çok mahkumiyetler, sürgünler ve esir olarak geçmiştir. Bediüzzaman'ın hayatı ilk kez bu filmle sinemaya aktarılmaktadır.

Said Nursi, ülkesinin zor durumda olduğu yıllarda Bitlis'te dünyaya gelmiştir. Annesiyle birlikte sürgün bir hayata başlamıştır. Çocukluk dönemi sürgün içerisinde geçerken, gençlik döneminde savaş yılları olmasından dolayı kendisini farklı cephelerde savaşırken bulmuştur. Bu dönemde bir komutanı ile tartışmasından dolayı ilk kez hapisanede yatmasıyla, Mahkumiyet hayatı başlamıştır. Biyografik film türünde olan film Said Nursi'nin doğumundan itibaren yaşadıklarını beyaz perdeye aktarmıştır. Zorluklar, içerisinde sürmüş olduğu hayatı daha çok sürgünlerle geçtiğini anlatmıştır.

Bediüzzaman'ın hayatının yanı sıra filmde, ülkenin durumu, dönem koşulları da anlatılmaktadır. Said Nursi'ye olan yaklaşımlara, ülkenin geçirmiş olduğu savaş yıllarına ve Cumhuriyet'e giden sürece filmde yer verilmiştir. Yapım tarihi film özelliğini koruyarak, döneme ilişkin bilgileri ele almıştır.

Bediüzzaman filminde karakter, başarılı makyaj ve kostümlerle birlikte filmi etkili kılmayı başarmaktadır. Giymiş olduğu kıyafetler ve yapılan makyajla birlikte gerçeğe yakın bir şekilde dönüştürülmektedir. Aynı zamanda Bediüzzaman'ın hayatının değiştiği dönemlerde değişen mekânlar da döneme uygun olarak seçilerek kullanılmaktadır.

2.3.4. Atçalı Kel Mehmet

Resim 24. Atçalı Kel Mehmet Filmi Afişi

2.3.4.1. Atçalı Kel Mehmet Konusu

Atçalı Kel Mehmet, Osmanlı padişahı II. Mahmut döneminde Ege bölgesinde yaşamış olan bir efedir. Zenginden alıp, fakire dağıtan efedir. Film Atçalı Kel Mehmet'in hikâyesini anlatmaktadır.

2.3.4.2. Atçalı Kel Mehmet Türü

Atçalı Kel Mehmet, Osmanlı Devlet'inin son zamanlarında Ege bölgesinde yaşamış bir efedir. Film konusunu gerçek bir hikâyeden almaktadır. Fikret Hakan'ın başrol oynadığı Atçalı Kel Mehmet filmi ilk kez 1964 yılında çekilmiştir. Her iki filmin ana merkezinde Atçalı Kel Mehmet'in çocukluk, gençlik ve efelik yılları anlatılmaktadır (Bağır, 2016, s. 62).

Atçalı Kel Mehmet filmi, tarihi film tür çalışmasında biyografik film türünde yer almaktadır. Filmin başından itibaren Kel Mehmet'in yaşamöyküsü anlatılmıştır. Annesiyle birlikte ırgatlık yaparak geçinirken, yine aynı topraklarda

yıllar sonra efe olması aktarılmaktadır. Kel Mehmet, Aydın dağlarında zenginden alıp fakire yardım etmesiyle tanınmaktadır.

Dağlarda, efelerle birlikte hüküm sürdüğü yıllarda padişahın fermanı ile öldürülmüştür. Atçalı Kel Mehmet filminde, döneme ilişkin mekân, dekor, kostümler gerçeğe yakın olarak işlenmektedir. Kel Mehmet'in kostümleri yöresel olurken, yan karakterlerin kostümleri de döneme uygun olarak filmde yer almıştır. Filmde geçen mekânlar, karakterlere göre yer değiştirmektedir. Örneğin annesinin köyde olduğu zamanlarda ev mekân olarak kullanılırken, Atçalı'nın olduğu zamanlarda mağara kovukları mekân olarak kullanılmaktadır.

Filmin ana teması Atçalı Kel Mehmet'in nasıl efe olduğu iken, yan temasında aşk konusunu almaktadır. Kel Mehmet'in, ağanın kızına aşık olması ve daha sonrasında onu kaçırmaması filmde ele alınan hikâyelerdendir.

2.4. META TARİHİ FİLM TÜRÜ

Burgoyne'nin meta tarihi film türüne göre bu yapımlarda eleştirel tavır ön plana çıkmaktadır. Burgoyne Amerikan sineması için önemli bir konu olan John Fitzgerald Kennedy (JFK) üzerinden meta tarihi türü üzerine açıklamalarda bulunmaktadır. 1991 yılında Oliver Stone tarafından çekilen film, Hollywood'un politik sinema kalıplarından uzaklaşan sürükleyici ve gerilim içeren bir yapıda sunula JFK, 22 Kasım 1963 günü öldürülen John Fitzgerald Kennedy'nin suikast dosyasını "katil Oswald" tezini kabul etmeyen savcı Jim Garrison'un bakışlarıyla ele almaktadır. Stone, oldukça tartışmalı ve gün ışığına çıkamamış olan bu konu üzerine bir anlamda tartışmak istemektedir (Makal,2014, s. 201). JFK filmi vizyona girdiği dönemin sonrasında, büyük tartışmalara neden olmuştur. Filmde biyografik bilgilerden ziyade ulusal güvenlik sorunu üzerine durulmuştur.

Meta tarihi filmlerde dikkat edilmesi gereken nokta ele alınan konuyu eleştirel bir tavırla sergilenmesidir. Eleştirilecek olan konuyu açık bir şekilde olmasa da verdiği mesajlarla örtülü bir şekilde eleştirisini sunmaktadır. Meta tarihi filmler de de önem arz eden mekân, dekor, kostüm, makyaj o dönemi yansıtmalıdır.

Tez çalışması çerçevesinde 2010 sonrası incelenen tarihi filmleri içerisinde meta tarihi film türünde Ankara Yazı Veda Mektubu ve Bu Son Olsun'dur.

2.4.1. Bu Son Olsun

Resim 25. Bu Son Olsun Film Afışı

2.4.1.1. Bu Son Olsun Konusu

Cevat, Ertuğrul, Kovboy Ali, Yaşar ve Apo hayatlarını günübirlik yaşarlar. Hayat gayelerine ulaşabilmek için zamanın çalkantılı politik atmosferlerinden de faydalanmışlardır. Sokaklarda hayatlarını devam ettiren bu beş kişi 12 Eylül 1980 sabahında sokağa çıkma yasağı ile karşılaşılır. Fakat onların gidebilecekleri tek yer yine sokaklardır. 12 Eylül 1980'nin çevresinde yaşanan bir dizi olayları anlatmaktadır.

2.4.1.2. Bu Son Olsun Türü

Bu Son Olsun, 12 Eylül 1980 darbesini konu alan bir film olup, ana merkezinde beş kişi yer almaktadır. Bir sabah uyandıklarında sokağa çıkma yasağı ile karşı karşıya kalırlar ve yaşanan bir dizi olay sonucunda kendilerini siyasi mâhkumlarla birlikte cezaevinde bulurlar.

Filmde darbe siyasi ya da askeri kişiler üzerinden değil siyasetle ve askeriyle hiç ilgisi olmayan beş apolitik kişi üzerinden anlatılmaktadır. Meta-tarihi film türü içerisinde yer alan Bu Son Olsun filmi, darbeyi ve darbe sonucunda ortaya çıkan durumları eleştirmektedir. Beş apolitik kişinin evi olan sokaklar, darbe dolayısıyla ellerinden alınmış ve çeşitli nedenler dolayısıyla yolları cezaevine düşmüştür. Bu beş kafadar darbe olana kadar sağcısı, solcusu veya ülkücüsü fark etmeksizin karınlarını doyurmak için her birine yakın durmaktadır. Darbenin yaşanması ve sonrasında gelişen bir dizi olaylar sonrası onları tek bir ideoloji etrafında toplamaktadır. Darbe sonrası kendi evleri olan sokakları da kaybetmişlerdir.

Bu Son Olsun filmi alışagelmış ihtilal filmlerinden farklı ağırlıklı bir yol yerine, kara mizahi bir yolu seçmektedir. Evsiz barksız olan Apo, Yaşar, Kovboy Ali, Ertuğrul ve Cevat'ın yaşam profilleri üzerinden darbe döneminde yaşananlara ayna tutarak o dönemde yaşanmış olanlara farklı bir çerçeveden bakmamıza olanak sağlamaktadır. Filmde yer alan beş ana karakter o dönem Türkiye'sini oluşturmaktadır. Apo çingene bir karakter, diğer insanlar tarafından ötekileştirildiğinden dolayı öfkesi buradan gelmektedir. Kovboy Ali, Adanalı yoksul bir aileden gelmektedir. Yaşar Bodrumlu bir orta sınıf ailenin çocuğudur. Cevat, Kürt ve dilsiz olmasının altında bir alt neden vardır. Ertuğrul ise diğer karakterlerden ayrılmaktadır. Bu beş karakter o dönemin halkı gibi yaşananlara sadece seyirci kalmaktadır. Seyirci kalma durumları 12 Eylülün faşizan durumunu yansıtmaya kadar olmuştur. Yaşananlara kendileri karşı koyarak, cuntacılara karşı zafer kazanarak aslında 12 Eylülün o kadar da güçlü olmadığını anlamaktadırlar. Bunun sonucunda 12 Eylül'den aslında o kadar da korkmamaları gerektiğini düşünmektedirler.

Filmde dolaylı yoldan faşizm eleştirilmektedir. Nimet hemşire ve Yaşar'ın kendi geçmişlerini anlattığı bölümde görülüyor ki, Lale ve Sinan'ın başına gelenler yıllar önce onların başına gelmiştir. Yaşar 6-7 Eylül olayları yaşanırken sevdiği kadını kaybederken, Nimet de 12 Mart döneminde sevdiği insanın ölümüne şahit olmaktadır. Birbirinden farklı zamanda yaşanan aşkların üzerinde faşizm etken olmaktadır.

2.4.2. Ankara Yazı Veda Mektubu

Resim 26. Ankara Yazı Veda Mektubu Film Afışı

2.4.2.1. Ankara Yazı Veda Mektubu Konusu

Ankara Yazı Veda Mektubu filminde, 1980 döneminde yaşanan idamlardan birisi olan Mustafa Pehlivanoglu'nun hayatından bir dönemi anlatmaktadır.

2.4.2.2. Ankara Yazı Veda Mektubu Türü

Ankara Yazı Veda Mektubu filminde, 10 Ağustos gününde daha çok solcuların uğradığı bir kahvehanenin taranmasıyla giriş yapmaktadır.

Film Güncel tarihi film türü dışında, meta tarihi film türünü de kapsamaktadır. Bir dönem filmi olan, Ankara Yazı Veda Mektubu 12 Eylül darbesinin farklı yüzünü göstermekte ve eleştirmektedir. Bu anlamda film de tarihsel kanatların yalnızca sağ kanadıyla sınır tutmaktadır. İdam edilen Mustafa Pehlivanoglu'nun idam kararının tek görüşe göre verilen bir ceza olarak algılanmaktadır. Fakat Pehlivanoglu'nun idamından birkaç dakika önce Nejdet Adalı'nın idam edilmesi de hem sağ kesimden hem de sol kesimden gidenler mesajı vermektedir. Bu doğrultuda film 80 darbesinin en önemli sonuçlarından birini anlatmaya çalışmaktadır.

Ankara Yazı Veda Mektubu filminde öncelikle oyuncu seçimi başarılı olmuştur. Mustafa Pehlivanoglu'nun anne ve babasını canlandıran karakterler tutarlıdır. Bunun yanı sıra mekân, dekor dönemi yansıtan önemli unsurlardır. Olayların geçtiği sokaklar, duruşma salonları, hapisaneler döneme uygun olarak inşa edilmiştir.

2.5. GÜNCEL TARİHİ FİLM TÜRÜ

Burgoyne'nin ele almış olduğu son alt tür güncel tarihi filmlerdir. Büyük olaylar ve anlatılar yerine belirli bir dönem ya da olay üzerinde durulmaktadır. Burgoyne bu film türünü, World Trade Center ve United 93 filmleri üzerinden açıklamaktadır. Her iki filmde de 11 Eylül saldırıları ele alınmaktadır. United 93 filminde, 11 Eylül 2001 günü United Airlines şirketine ait, 93 sefer sayılı uçağın yolcularının yaşadığı terör saldırısının bir parçası olmaları ve 40 kişinin yaşamış olduğu korku anları anlatılmaktadır. World Trade Center filminde ise, 11 Eylül 2001 günü Dünya Ticaret Merkezine yapılan terör saldırısı sonucunda binalar çökmekte ve enkaz altında onlarca kişi kalmaktadır. Film, kurtarma ekiplerinin, enkaz altında kalan kişileri kurtarmaya çalışmasına odaklanmaktadır.

Tarihi filmin alt türlerinde olan güncel tarihi film türünde ele alınan konu tarihi bir gerçeklikten yola çıkılarak aktarılmaktadır. Bu filmler de bir döneme ilişkin spesifik bir olay, yeniden dönüştürülerek sinema da yerini almaktadır. Güncel tarihi filmlerde, öncelikle spesifik bir konu seçilmesinin ardından, ele aldıkları konuyu gerçeğe yakın bir biçimde dönüştürmeleri gerekmektedir. Bu dönüşümü yaparken mekân, dekor, kostüm ve makyaj unsurlarını göz önünde bulundurmaktadır. Döneme uygun şekilde mekân ve dekor inşa edilmelidir. Filmde yer alacak olan karakterlerin kostüm ve makyajları da o dönemi yansıtmalıdır.

Türk sinemasında, 2000'li yıllar sonrasında 80 darbesi konusuna oldukça fazla yer verilmiştir. Ele aldığımız filmlerde spesifik konulu filmler çeşitlilik göstermektedir. 2010 sonrasında gösterime giren üç film olmuştur. Bu kategoride yer alan filmler şunlardır: Ankara Yazı Veda Mektubu, Ertuğrul- 1890, Toprağın Çocukları, i Ayla celenen filmlerdir.

2.5.1. Ankara Yazı Veda Mektubu

Resim 27. Ankara Yazı Veda Mektubu Filminde Geçen Duruşma Sahnesi

2.5.1.1. Ankara Yazı Veda Mektubu Konusu

10 Ağustos 1978 yılında solcuların uğrak mekânı olan bir kahvehane taranmaktadır. Ülkede yaşanan sıkıyönetim bu ve benzeri olaylara engel olamamaktadır. Daha sonraki yıllarda Balgat Katliamı olarak anılacak olaydan birkaç saat sonra polis etraftaki semtlerde, olayla ilişkisi olduğunu düşündüğü birçok ülkücü genci gözaltına alır. Gözaltına alınanlar arasında 20 yaşında olan Mustafa Pehlivanoğlu da vardır. Mustafa'nın gözaltına alınmasının ardından annesi Zeynep ve babası Ahmet Bey'in hukuki mücadelesi başlar. Aradan geçen yıllarda 12 Eylül Askeri Darbesi'nin kurduğu mahkemede idam cezası alan Mustafa Pehlivanoğlu, bir sabah annesi ve babasının haberi olmadan idam edilir.

2.5.1.2. Ankara Yazı Veda Mektubu Türü

Ankara Yazı Veda Mektubu, 1978 yılında Ankara'da solcuların uğrak mekânı olan kahvehanenin taranması sonucu gelişen bir dizi olayı anlatmaktadır. Kahvehane taranması sonucunda, şüpheli gözüken herkes nezarete alınmıştır. Gözaltına alınanlar arasında ülkücü, Mustafa Pehlivanoğlu'da yer almaktadır.

Gerçek bir olaydan yola çıkılarak ilerleyen yapım, güncel tarihi film türünde yer almaktadır. Filmde Pehlivanoğlu'nun mahkeme kararı ile idamı ele alınmaktadır. Ankara Yazı Veda Mektubu filminde kullanılmakta olan dekor, kostüm ve mekân 1980 dönemini yansıtmaktadır. Kahvehane baskını, Mustafa'nın ailesinin yaşadığı ve hapisanede yattığı zindan gerçeğe yakın olarak işlenmektedir. Aynı zaman da Mustafa'nın, annesinin, babasının kostüm ve makyajı da dönemi yansıtmaktadır.

Filmde yan tema olarak aşk işlenmektedir. Mustafa Pehlivanoğlu'nun hapisaneye girmeden önce nişanlısı vardır. Fakat daha sonra yaşananlar ayrılımlarına neden olmuştur.

2.5.2. Ertuğrul 1890 (Kainan 1890)

Resim 28. Ertuğrul 1890 Film Afişi

2.5.2.1. Ertuğrul 1890 Konusu

Japonya ve Türkiye arasındaki dostluğu pekiştiren iki farklı tarihi olayları anlatmaktadır. İlk önce Japon heyetinin İstanbul'u ziyaret etmesinin ardından, Osmanlı firkateyni olan Ertuğrul Japonya'yı ziyaret etmektedir. Japonya'ya zorluklarla ulaşabilmeyi başarabilseler de dönüş yolunda karşılaştıkları tayfunlar Ertuğrul gemisine ciddi zararlar vermektedir. Ertuğrul firkateyni sulara gömülür

ve firkateynden yalnızca 69 kişi hayatta kalır. Hayatta kalan yaralılara Japon köylüleri yardım ve destek olurlar. Bu olaydan 95 yıl sonra 1985 yılında İran-İrak savaşının olduğu sırada, Saddam'ın emri ile Tahran havaalanının 24 saat içerisinde kapatılacağı duyurulur. Bu duyurudan sonra Japonya hariç diğer tüm ülkeler, uçaklarını göndererek Tahran'dan vatandaşlarını çıkarır. Dönemin başbakanı olan Turgut Özal durumu öğrendikten sonra, talimatı ile Tahran'a uçak gönderir. Türk uçağı Tahran'daki 215 Japon yolcuyu kurtarır.

2.5.2.2. Ertuğrul 1890 Türü

Ertuğrul 1890, Türk tarihi için önemli bir olayın beyaz perdeye aktarılmasıdır. İstanbul'a ziyarete gelen Japon heyetinin ardından, Osmanlı devleti de firkateyn ile Japonya'ya ziyarete gider. Bu ziyaret için yola çıktıklarında, büyük bir kaza geçirirler. Firkateyn'den sağ olarak kurtulan insan sayısı çok azdır. Bu kaza sonrasında yaralılara, Japon köylüleri yardım etmişlerdir. Çok fazla can kaybı yaşanmadan atlatılan kaza sonucu firkateyn kullanılmaz halde gelmişlerdir. Japon köylüleri, yaralanan Türk askerleri için ellerinden gelen bütün çabayı göstermişlerdir.

Uzun yıllardan sonra İran- Irak savaşı sırasında Tahran havaalanının kapatılacağı duyurulmuştur. Japonya dışında çoğu ülke uçak göndererek, vatandaşlarını ülkeden çıkartmaktadır. Fakat Japonya uçak gönderemediği için Japon vatandaşları havaalanında mâhkum kalmışlardır. Bu durum karşısında dönemin başbakanı Turgut Özal, Japonlar için bir uçak göndererek Japon vatandaşlarını kurtarmıştır.

Ele alınan döneme ve ülkeye göre uygun dekor, kostüm ve aksesuarlar kullanılmıştır.

Örneğin 1890'lı yıllarına gidildiğinde Japonya'da yaşayan insanların kendi gelenek ve göreneklerine uygun kıyafet seçimi yapılırken, Türk halkı içinde kendi gelenek göreneklerine uygun kıyafet seçimi yapılmaktadır. Yine bir ada ülkesi olan Japonya'nın oturmuş oldukları evlerde ona uygun olarak tasarlanmaktadır. Türkiye'nin, Japonya'ya giderken kullandıkları firkateyn ise o döneme uygun olarak seçilmektedir. Türk askerinin giymiş olduğu askeri uniformalar gerçeğe uygun olarak kullanılmaktadır. Aradan geçen yıllar sonra İran- Irak savaşı

sirasında, geçen mekânlar o dönemi yansıtmaktadır. Savaşın olduğu sırada yıkılmış evler, savaş ortamı gerçeğe yakın şekilde işlenmektedir. O dönemde yaşayan insanların kıyafet ve makyajları tamamlayıcı unsur olarak kullanılmaktadır.

2.5.3. Toprağın Çocukları

Resim 29. Toprağın Çocukları Film Afifi

2.5.3.1. Toprağın Çocukları Konusu

Yaşadığı çingene kampı saldırıya uğrayınca canını kurtarmak için kaçan Karika, aynı çevrede köy enstitüsünde öğrenim gören Cevher tarafından kurtarılmaktadır. İsmail Hakkı Tonguç'un desteğini alan Cevher, Karika ve ninesi için enstitüde kalacak yer sağlar. Yaşanılan bu durum köy halkının hoşuna gitmemektedir. Enstitünün varlığından rahatsız olan bölge komutanı Necip enstitüye baskın yapar. Baskın gerçekleştirerek Kemal öğretmen içeri alınır. Çıkan bu olaylar ve gözaltına alma süreci, yurt genelinde varlığını sürdüren köy enstitülerin kapatılma sürecine denk gelmektedir. Kemal öğretmenin suçsuzluğu ispatlanmaktadır ancak köy enstitülerin kapatılması değişmemektedir

2.5.3.2. Toprağın Çocukları Türü

Toprağın Çocukları, köy enstitülerini anlatan bir filmidir. Türkiye'nin modernleşme projesinde önemli bir yeri olan Köy Enstitüleri didaktik bir anlatımla filmde ele alınmaktadır. Yakın geçmişin bir parçası olan köy enstitülerini destekleyen ve varlığından rahatsızlık duyan farklı kesimlere anlatımında yer veren filmde, enstitülerin kapatılmasıyla film son bulmaktadır. Filmde, köy enstitüleri üzerinde kurulan baskıyı ve çıkan söylentilere karşı okullarını ayakta tutabilmek için her türlü mücadeleyi veren öğrencileri konu almaktadır.

Filmde neden kapatıldıkları konusu üzerinde durulmamıştır. Toprağın çocukları filmi, köy enstitülerini anlatırken ele aldığı dönemi başarılı bir şekilde yansıtmaktadır. Bir okul etrafında gelişen olaylar işlenmektedir.

Filmde geçen mekân ve dekorlar gerçeğe yakın olarak işlenmiştir. Ana mekân olarak okulun etrafında gelişen olaylar aktarılmaktadır. Bununla birlikte öğrencilerin giydiği kıyafetler de dönemi yansıtmaktadır. Filmde kullanılan mekân, dekor, kıyafet, makyaj ve aksesuarlar gerçeğe yakın bir şekilde işlenmektedir.

2.5.4 Ayla

Resim 30. Ayla Filminde Dans Sahnesi

2.5.4.1 Ayla Konusu

Ayla filmi, Kore savaşında gerçekleşen bir Türk Astsubay ve Koreli bir küçük kızın gerçek hikâyesini anlatmaktadır.

1950 yılında savaşta yer alan Süleyman Astsubay, savaş meydanının bir kız çocuğu bulmasıyla bir dizi olaylar yaşanmaktadır. Süleyman Astsubay bu çocuğu alır ve ona Ayla ismini verir. Birlikte geçirdikleri süre içerisinde baba – kız gibi olurlar. Ancak on beş ayın sonunda Süleyman Astsubay, Türkiye'ye döndüğünde Ayla'yı Kore de bırakmak zorunda kalmıştır. Birbirine veda ederek ayrılırlar. Fakat aradan geçen yıllar sonra tekrar buluşmuşlardır.

2.5.4.2. Ayla Türü

Ayla filmi, savaş filmi türü dışında meta tarihi film türünde de yer almaktadır. Bu film türünde yer almasının sebebi ise, bir döneme ait spesifik bir durumu yansıtmış olmasındadır.

Koreli bir kız çocuğu ile Süleyman Astsubay arasında yaşananlar, Koreliler ve Türkler için özel bir durumdur. 1950'li yılları başarılı şekilde

yansıtan filmde, döneme uygun olarak dekor ve mekân oluşturulmuştur. Kore de geçen savaş alanı, askeri yatakhaneler, askeri kıyafetler dönemi yansıtan önemli unsurlardır. Bununla birlikte filmde yer alan oyuncular geçmiş zamana ilişkin duyguları başarılı bir şekilde yansıtmıştır. Oyuncuların makyajları ise tamamlayıcı unsur olarak kullanılmaktadır. Başarılı kullanılan mekân, dekor ve oyuncu performansı istenilen duyguyu başarılı bir şekilde vermiştir.

Tablo 1- 2010 Sonrası, Tarihi Filmlerin Burgoyne'nin Sınıflandırılmasına Göre Değerlendirilmesi

Savaş Filmi	Epik Film	Biyografik Film	Meta-Tarihi Film	Güncel Tarihi Film
1. Fetih- 1453 (2010)	1.Kubilay (2010)	1. Veda (2010)	1.Bu Son Olsun (2012)	1.Toprağın Çocukları (2012)
2. Çanakkale Çocukları (2012)	2. Fetih 1453 (2010)	2. Dersimiz: Atatürk (2010)	2. Ankara Yazı Veda Mektubu (2016)	2. Ertuğrul- 1890 (2015)
3. Çanakkale-1915 (2012)	3. Karaoğlan (2014) 4. Fatih'in Fedaisi Kara Murat (2012)	3. Hür Adam: Bediüzzaman Said Nursi (2010)		3. Ankara Yazı Veda Mektubu (2016)
4. Taş Mektep (2013)		4. Atçalı Kel Mehmet (2017)		4.Ayla (2017)
5. Çanakkale Yolun Sonu- (2013)				
6. Sarı Siyah (2013)				
7. Kırmızı (2014)				
8.Birleşen Gönüller (2014)				
9. Son Umud (2014)				
10. Fatih'in Fedaisi Kara Murat (2014)				
11. Son Mektup (2015)				
12. Ayla (2017)				
13.Sarıkamış Çocukları (2017)				
14.. Direniş Karatay Son Selçuklu Kahramanı (2018)				
15. Hürkuş: Gökleredeki Kahraman (2018)				
16. Eve Dönüş Sarıkamış: 1915				

Tabloya bakıldığında; Burgoyne -2008 türsel çalışmasına göre, 2010 sonrası ele alınan tarihi filmlerin sınıflandırılması görülmektedir. Burgoyne'nin belirlemiş olduğu tür özelliklerine göre filmler izlenip incelemeye alınarak, türlere ayrılmaktadır. Ele alınan yirmi altı filmde, on altı tanesi savaş filmi türünde çekilmiş tarihi filmidir.

Savaş filmlerinin ortak özellikleri, konusunu savaştan alan filmlerdir ve yan temalarla birlikte şekillenmektedir. Savaş filmi türünde en çok ele alınan konu Çanakkale Savaşıdır. Çanakkale savaşında kazanılan büyük zafer ile milliyetçilik ve vatan sevgisi işlenmektedir.

Tabloya bakıldığında epik film türünde, dört film çekildiği görülmektedir. Her bir filmin konusunu tarihten almalarının dışında başka benzer bir nokta bulunmamaktadır. Epik filmlerde, genellikle bir karakterin ya da grubun mücadelesi ele alınmaktadır. İzlenen filmler de, belirli bir karakterin ön plana çıkıp, düşmana karşı insanüstü mücadelesi verilmiştir. Önemli kişilerin hayatlarını ele alan biyografik film türünde dört film ele alınırken bu türdeki iki film Atatürk'ün hayatına yoğunlaşmaktadır.

Türk ve dünya sinemasında fazla rastlanmayan bir tür olan, meta tarihi film türünde iki tane örnek olduğu görülmektedir. Burgoyne'nin son tarihi film türü güncel tarihi film türünde dört film çekildiği tabloda da görülmektedir.

Burgoyne'nin 2008 yılında ele almış olduğu çalışması, tarihi filmlerin sınıflandırılması konusunda önemli bir çalışmadır. Tarihi filmlerin türsel olarak değerlendirilmeleri konusunda kriterleri sergileyen çalışmasından yola çıkarak diğer filmleri değerlendirmek mümkündür. Film türleri üzerine gerçekleştirilen çalışmalar filmleri analiz etmek, gruplara ayırmak, özelliklerini ortaya koymak ve aynı türde yer alan örnekler arasında karşılaştırma yapabilmek açısından önem taşımaktadırlar.

SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Sinema yapısı gereği birçok sanat dalı ile iç içe geçmiştir. Resim, fotoğraf, tiyatro, mimari, edebiyat ve tarih gibi pek çok konuyla etkileşim içerisinde bulunmuştur. Başlangıcından itibaren, en çok etkileşim halinde olduğu alanlardan birisi de tarihtir. Çünkü geçmiş beyaz perdede, yeniden canlanarak tarihle bağımızın canlı tutulmasına yardımcı olmuştur.

Tarih ve sinemanın kurmuş olduğu yakın ilişki sonucunda ortaya çıkan tarihi filmlerin ilk örnekleri Türk sinemasında Merkez Ordu Sinema Dairesi ve Müdafaa-i Milliye Cemiyeti gibi kurumlarının destekleriyle ortaya çıkmıştır. Türk sinemasında ilk filmin çekildiği 1914 yılından 2019 yılına kadar geçen sürede Türk tarihinin çeşitli dönemleri Osmanlı İmparatorluğu öncesi dönemi, Osmanlı İmparatorluğu'nun kuruluş, yükseliş, duraklama, gerileme ve dağılma dönemleri, Kurtuluş Savaşı dönemi, Cumhuriyet'in ilk yılları ve yakın tarih üzerine oldukça fazla tarihi film çekilmiştir.

Tarihi filmlerinin, türsel olarak sınıflandırılması konusunda alanda çalışmalar gerçekleştiren Jonathan Stubbs, Robert Brent Toplin, Leger Gridon, Sue Harper, Rekin Tekinsoy, Senem Duruel Erkilic, Robert Burgoyne gibi araştırmacıların katkısı büyük olmuştur.

Türk sinemasında 2000'li yıllardan itibaren, sinema sektörünün güç kazanmasıyla birlikte film üretimi artarken, tarihi filmlerde hem artış hem de çeşitlilik gerçekleşmiştir. Çalışmanın temelini oluşturan sinema ve tarih ilişkisi doğrultusunda 2010 sonrası gösterime giren tarihi filmler incelenmeye alınmıştır. Filmler, Robert Burgoyne'nin The Hollywood Historical Film-2008 kitabında tarihi filmleri ayırmış olduğu beş alt kategoriye göre değerlendirilmiştir. 2010 sonrası vizyona yirmi altı tarihi film girmiştir. Bu filmlerden, on altısı savaş filmi, dört epik film, dört biyografik film, bir meta-tarihi film, üç güncel-tarihi film yer almaktadır. Ele alınan filmler izlenip, incelendikten sonra Burgoyne'nin belirlemiş olduğu türsel özelliklerine göre türlerine ayrılmıştır.

Filmlerden on altı tanesinin savaş filmi olmasında belli başlı özellikler vardır. İzlenen filmlerde ortak yönler olarak, her biri ana konusunu savaştan almıştır. Savaş konusunun yanında aşk, mutluluk ve kardeşlik gibi farklı temalarla filmlere çeşitlilik kazandırılmıştır. Savaşlar, filmlerde ya tamamen gerçekliğe

uyarak ya da kısmen kurmaca olarak işlenmiştir. Savaş konusu çerçevesinde çekilen filmler, dönem koşullarına uygun şekilde yansıtılmıştır. Savaş alanları, cephe, cephe arkası, askeri ekipmânlar ile gerçek bir savaşı yansıtılmaya çalışılmıştır. Bununla birlikte gelişen teknolojiden de yardım alarak, kalabalık savaş sahneleri, dövüş sahneleri, ölüm sahneleri, bombardıman sahneleri bilgisayar yardımıyla yapılmış görsel efektlerle zenginleştirilmiştir. Bu gibi unsurlarla filmlerin inandırıcılığı artırılmıştır.

Savaş filmleri içerisinde en fazla ele alınan konu Çanakkale Savaşıdır. Çanakkale Savaşı üzerine yapılan filmler görsel efektlerle ve sanat yönetmeninin titiz çalışması sonucu ortaya başarılı sonuçlar çıkmaktadır. Çanakkale savaşı sonucunda kazanılan zafer, beyaz perde de yeniden dönüştürülerek seyirciye sunulmasıyla seyirci de, milliyetçilik, vatanseverlik gibi duyguların oluşmasına yardımcı olmaktadır.

Türk sinemasında, tarihi filmler içerisinde savaş filminden sonra en fazla işlenmekte olan konu epik filmlerdir. Savaş konusuyla yakın bir ilişkisi olan epik filmler, ele almış oldukları konuları destansı bir şekilde ele alıp işlemektedir. Epik filmlerin ortak özellikleri bir dönem içerisinde, kahramanlık gösteren kişi ya da kişilerin başarılarını yücelten bir üslupla sinemaya aktarmalarıdır.

Epik filmlerin en önemli noktası ele aldıkları dönemi doğru bir şekilde vermeleridir. Epik filmlerin ortak yönleri destansı anlatımlarıdır. Filmlerde daha çok kişilerin savaş sırasında, verdikleri mücadeleden yola çıkılarak kahramanlıkları anlatılmıştır. 2010 sonrası Türk sinemasında, epik film türünde dört film çekilmiştir. Ele alınan filmlerin ortak özelliklerinde, bir kişinin ön plana çıkıp üstün başarılar sağlamasıdır. Kubilay, filminde Cumhuriyet döneminde isyancılara karşı verdiği mücadelede Ast Teğmen'in şehit edilmesi anlatılırken, Karaoğlan, Fatih'in Fedaisi Kara Murat, filmlerinde tek bir karakterin göstermiş olduğu üstün mücadeleler, almış olduğu başarılar ele alınmıştır. Epik filmlerde ele alınan dönem gerçeğe ne kadar yakın işlenirse o kadar başarılı olmaktadır. Verilmek istenen duygu kullanılan, dekor, kostüm ve makyaj ile sağlanmaktadır.

Tarihi filmler içerisinde yer alan biyografik filmler, konu bakımından çeşitlilik göstermekte olan bir film türüdür. Biyografik filmlerde farklı alanlarda, sanat, siyaset, felsefe vb. gibi alanlarda başarılı olmuş kişileri topluma tanıtmak

için çekilen filmlerdir. Türk sinemasında tarihi kişilerin yaşamöyküsü çok fazla ele alınıp çekilmemiştir. 2010 sonrasında dört biyografik film çekilmiş, bunların ikisi Atatürk'ün hayatını, İkisi Said Nursi'nin, biri de Atçalı Kel Mehmet'in yaşamöyküleri ele alan filmlerdir.

İncelenen filmlerin içerisinde en az rastlanılan film türü, Meta tarihi film türü olmaktadır. 2010 sonrasında ele alınan filmler içerisinde Bu Son Olsun filmi ve Ankara Yazı Veda Mektubu filmleri yer almaktadır. Her iki filmin ortak yanı açık bir şekilde değil gizli bir şekilde eleştiriler sunmaktadır.

Güncel tarihi film türü, incelenen son film türüdür. 2010 sonrası Türk sinemasında üç örneği bulunan film türünde, döneme ilişkin çarpıcı bir olayın sinemada yeniden dönüştürülmesidir. Toprağın Çocukları, Ertuğrul-1890, Ankara Yazı Veda Mektubu ve Ayla filmleri bu kategoride yer almaktadır.

2010 sonrasında ele alıp incelenen filmler, sinema- tarih çerçevesinde Türk sineması için zengin bir kaynak oluşturmaktadır. Çalışmada incelenen yirmi altı film arasında benzerlikler ve farklılıklar görülmektedir. Aynı konular üzerinden ilerleyen ancak birbirinden farklı yapımlar ile sinema ve tarih ilişkisine farklı bakış açıları geliştirilmiştir.

Tarihi filmler, çekildikleri dönemin ideolojileri, yargıları, yaşanan toplumsal olayları, değer yargılarını gösterebilen en değerli belgelerden birisidir. Bu yüzden, dönemden bağımsız olarak hiçbir zaman düşünülmemelidir. Aynı zamanda tarihi filmler kolektif belleğin oluşmasına da yardımcı olmuştur. Sinema aracılığıyla ortaya konulan filmler geçmiş zamana dönüş yaparak toplumsal bir ortak algı oluşmasına yardımcı olmaktadır. Sinema ve tarih ilişkisi ile birlikte, geçmişin bilinmesine ve kök bilincinin sağlanmasına yardımcı olmuştur. Bu sayede toplumlar, kendi tarihleriyle hesaplaşma fırsatı yakalamaktadır. Bu hesaplaşma ile birlikte geçmişteki yaşadıklarından tarihi filmler yoluyla pay çıkartarak toplumsal tarih bilincinin oluşmasını sağlamaktadır.

Tarih konusu, sinemada yeniden yer alırken tarihin yeniden kurgulanmış olduğu hiçbir zaman unutulmamalıdır. Çekilen filmler geçmişin aynası değil, onun sinemada yeniden inşası olmaktadır. Tarihi gerçekleri birebir olarak yansıtmak bir sinemacının işi değil, tarihçinin işidir. Sinemacı ise, tarihi özü kendi bakış açısı ve sinematografik unsurlarla uyarlayarak beyaz perdeye

yansıtmaktadır. Geçmişin yeniden beyaz perde de yer alması, insanları geçmişe daha da yakınlaştırmış ve tarih bilgisini öğrenmek için yeni kapılar amasına yardımcı olabilir.

Türk Sinemasında 2010 sonrası ele alınan tarihi filmler, sinema - tarih çerçevesinde zengin bir kaynak oluşturmaktadır. Farklı yıllarda ve farklı temalar altında gerçekleşerek sinemamızda önemli bir yer edinmektedir. Bu alan da yaşanan büyük farklılıklar hem konu hem de ele alınan dönemler bağlamında olmaktadır. Türk sinema tarihinde, Osmanlı İmparatorluğu'ndan Cumhuriyet'in modernleşmesine ve oradan da yakın geçmişe kadar geniş bir zaman dilimini kapsayan tarihi filmlerin önemi hiçbir zaman yadsınmamaktadır.

KAYNAKÇA

Kitaplar

- Abisel, N. (1995). *Popüler Sinema ve Türler*. İstanbul: Alan Yayıncılık.
- Abisel, N (2010). *Sessiz Sinema*. İstanbul: De Ki
- Adalı, B. (1986). *Belgesel Sinema*. İstanbul: Hil Yayın
- Arıkan, Ö. (1997). *Tarihin Peşinde*. İstanbul: Tarih Vakfı Yayınları.
- Assmann, J. (2001). *Kültürel Bellek Eski Yüksek Kültürlerde Yazı, Hatırlatma ve Politik Kimlik*. İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Bazin, A. (2000). *Sinema Nedir?* İbrahim Şener (Çev). İstanbul: İzdüşüm Yayınları
- Bergan, R. (2008). *Leo China*. İstanbul: İnkilap Yayınevi.
- Berger, J. (2016). *Görme Biçimleri*. Y. Salman (Çev). İstanbul: Metis Yayınları.
- Bilgiç, F. (2002). *Türk Sinemasında 1980 Sonrası Üslup Arayışları*. Ankara: T.C. Kültür Bakanlığı Yayınları.
- Bilgin, N. (2013). *Tarih ve Kollektif Bellek*. İstanbul: Bağlam Yayıncılık.
- Burgoyne, R. (2008). *The Hollywood Historical Film*. Australia: Blackwell Publishing.
- Burgoyne, R. (2010). *The Epic Film in World Culture*. New York: Routledge.
- Çelik, M. A. (2016). *Politik Sinema: Türk Kimliğinin İnşasında Türk Sinemasının Rolü- Tarihi Filmler ve Cüneyt Arkın Örneği*. Ankara: Gece Kitaplığı.
- Büker, S. (2012). *Sinemada Anlam Yaratma*. İstanbul: Hayalperest Yayınevi
- Çobanoğlu, Ö. (2011). *Türk Dünyası Epik Destan Geleneği*. Ankara: Akçay Yayınları.
- Duca, L. (1947). *Sinema Tarihi*. Nuri Sarıdağın (Çev). İstanbul: Remzi Kitabevi
- Duruel Erkılıç, S. *Türk Sinemasında Tarih ve Bellek*. İstanbul: De Ki
- Drake, P (2003). *Mortgaged to Music: New Retro Movies in 1990s Hollywood Cinema*. Paul Grainger (Ed.). Memory and Popular Film. Manchester University Press.
- Dorsay, A (1984). *Sinema ve Çağımız I*. İstanbul: Hil Yayın
- Dorsay, A. (1998). *Sinema ve Çağımız*. İstanbul: Remzi Kitabevi.

- Esen, Ş. K. (2002). *Türk Sinemasının Kilometre Taşları*. İstanbul: Naos Yayınları.
- Evren, B. (1995). *Türkiye 'ye Sinemayı Getiren Adam Sigmund Weinbeg*. İstanbul: Milliyet Yayınları.
- Ferro, M. (2017). *Sinema ve Tarih*. İstanbul: Ayrıntı Yayınları
- Gezgin, İ. (2008). *Paleolitik Çağlardan Hristiyanlığa Kadar Sanatın Mitolojisi*. İstanbul. Sel Yayıncılık.
- Grainge, P. (2003). *Memory and Popular Film*. Manchester: Manchester University Press.
- Güvemli, Z. (1960). *Sinema Tarihi Başlangıcından Bugüne Türk ve Dünya Sineması*. İstanbul: Varlık Yayınları
- Hakan, F. (2016). *Türk Sinema Tarihi*. İstanbul: İnkılap Yayınevi
- Hansen. J. G. (2011). *Media and Memory*. Endinburg University Press.
- İrvan, J. F. (2014). *İletişim Çalışmalarına Giriş*. Ankara: Pharmakon Yayınevi.
- Kafadar. C. (2009). *Kim Var İmiş Biz Burada Yoğ İken*. İstanbul: Metis Yayıncılık
- Kemp. P. (2014). *Sinemanın Tüm Öyküsü*. E. Yılmaz ve N.Yılmaz (Çev.) İstanbul: Hayalperest Yayınevi.
- Köstüklü, N. (2003). *Sosyal Bilimler ve Tarih Öğretimi*. Konya: Günay Ofset.
- Kütükoğlu, M. (2014). *Tarih Araştırmalarında Usul*. Ankara: Türk Tarih Kurumu
- Langford, B. (2005). *Film Genre Hollywood and Beyond*. Edingburg: Edingburg University Press Lad.
- Makal, O. (2014). *Sinemada Tarihin Görüntüsü*. İstanbul: Kalkedon Yayıncılık.
- Maktav, H. (2013). *Türkiye Sinemasında Tarih ve Siyaset*. İstanbul: Agora Kitaplığı.
- Aytekin, M. (2014). *Türlerle Türk Sineması*. İstanbul: Derin Yayınları
- Michael Ryan, D. K. (2010). *Politik Kamera Çağdaş Hollywood Sinemasının İdeolojisi ve Politikası*. İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Oluk, A. (2015). *Klasik Anlatı Sineması*. İstanbul: Hayalperest Yayınevi.
- Onaran, A. Ş. (1986). *Sinemaya Giriş*. İstanbul: Filiz Kitabevi.
- Ortaylı. İ. (2009). *Tarih Yazıcılık Üzerine*. Ankara: Cedit Neşriyat.
- Özgüç, A. (2005). *Türlerle Türk Sineması*. İstanbul: Dünya Yayıncılık
- Özgül, D. L. (2008). *Belleğin İzinde: Beyin, Zihin ve Geçmiş*. İstanbul: YKY.

- Özön, N. (1968). *Türk Sineması Kronolojisi*. Ankara: Bilgi Yayınevi.
- Özön, N. (1985). *Sinema Uygulayımı – Sanatı- Tarihi*. Hil Yayın: İstanbul.
- Özön, N. (2008). *Sinema Sanatına Giriş*. İstanbul: Agora Kitaplığı.
- Özön, N. (2014). *Türk Sineması Tarihi 1896-1960*. İstanbul: Doruk Yayınevi.
- Özön, N. (1984). *100 Soruda Sinema Sanatı*. İstanbul: Gerçek Yayınevi.
- Philip, K. (2014). *Sinemanın Tüm Öyküsü*. Ertan Yılmaz (Çev). İstanbul: Hayalperest Yayınevi.
- Rosenstone, R. (2006). *History on Film Film on History*. New York: Pearson Education Limited
- Rothman, W. (2004). *The “I” Of the Camera*. New York: Cambridge University Press .
- Sarlo, B. (2011). *Geçmiş Zaman (Bellek Kültürü ve Özneye Dönüş Üzerine Bir Tartışma)*. P. B. ve Charum, D.Ekinci (Çev). İstanbul: Metis Yayınları.
- Schacter, D. L. (2008). *Belleğin İzinde: Beyin, Zihin ve Geçmiş*. E. Özgül (Çev). İstanbul: Yky Yayınları.
- Scognamillo, G. (1998). *Türk Sinema Tarihi*. İstanbul: Kabalcı Yayınevi.
- Stam, R. (2000). *Sinema Teorisine Giriş*. İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Stubbs, J. (2013). *Historical Film a Critical Introduction*. London: Bloomsbury Academic.
- Suner, A. (2015). *Hayalet Ev* . İstanbul: Metis Yayıncılık.
- Susam, A. (2015). *Toplumsal Bellek ve Belgesel Sinema*. İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Şener, E. (1970). *Kurtuluş Savaşı ve Sinemamız*. İstanbul: Dizi.
- Tamer, Ü. (1989). *Sinema Dedi Ki*. İstanbul: Afa Yayınları.
- Tatlı, O. (2015). *Türkiye Sineması ve Sinemada Algı*. İstanbul: Akis Kitap
- Teksoy, R. (2007). *Rekin Teksoy’un Türk Sineması*. İstanbul: Oğlak Yayıncılık.
- Teksoy, R. (2014). *Rekin Teksoy’un Sinema Tarihi, Cilt 1*. İstanbul: Oğlak Yayıncılık.
- Thompson, D. B. (2010). *Film Art An Introduction* . New York: Mc Graw-Hill.
- Tosh, J. (1997). *Tarihin Peşinde*. Özden Arkan (Çev). İstanbul: Tarih Vakfı.

Ünal, Ü. (2015). *Sinemanın Dili. A. O. Ersümer içinde, Sinema Neyi Anlatır.* İstanbul: Hayalperest Yayınevi.

Yıldırım A. , Şimşek H. (1999). *Sosyal Araştırma Yöntemlerinde Nitel Araştırma Yöntemleri.* İstanbul: Seçkin Yayınevi.

Dergiler

Atik A., Erdoğan Bilginer Ş. (2014). Toplumsal Bellek ve Medya. *Atatürk İletişim Dergisi*, 6.

Arslan, E. (2011). 2000’li Yıllar Öncesi ve Sonrasında Türk Sineması’nda Kullanılan Yapım Kaynaklarının Değerlendirilmesi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 24, 25

Çağlar, B. (2012). Bir İletişim Bilimi Olarak Göstergebilim. *Lefkeşe Avrupa Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* , 23.

Daldal, A. (2002). Tanzimat’tan Yön’e Osmanlı’nın Çöküş Hikayesi: Haremde Dört Kadın. *Tarih ve Toplum*, 285-286

Demirci, A. (2014). Literatür Taraması., *.Coğrafya Araştırma Yöntemleri.* Balıkesir: Coğrafyacilar Derneği.

Demircioğlu, İ. H. (2007). Tarih Öğretiminde Filmlerin Yeri ve Önemi. *Bilgi*, 78.

Depeli, N. (2011). *Kültürel Bellek: Hatırlayış ve Unutuş.* 19.

Doyuran, L. (2017). Tarih İçerikli Belgesel Filmlerde Kolektif Belleğin İnşası (II. Abdülhamid Belgeselleri Örneği). *Ulakbilge*, 29-58.

Duruel, S. A. (2002). Kahraman Tiplemeleri ile Tarih Yorumu. *Tarih ve Toplum*, 300.

Güngör, A. C. (2008). Lüfi Akad’ın “Feman, Topuz, Pembe İncili Kaftan ve Diyet” Filmlerinde Kahramanların Devlet\ Birey İlişkileri Açısından Sunumu1. *İstanbul Aydın Üniversitesi Dergisi Anadolu Bil Meslek Yüksekokulu (ABMYO)*, 17- 26.

Gürata, A. (2009). “Tarih Aynı Zamanda İnsanların Eğlendiği Bir Alan Olmalı” Cemal Kafadar ile Söyleşi (20 Temmuz 2005, İstinye). *Kebikeç*, 111, 112.

İlbuğa, E. U. (2016). Babamın Sesi ve Annemin Şarkısı Filmlerinde Belleğin İzinden Geçmiş ve Bugün. *Global Media Journal TR Edition GÜZ 7 (13)*, 101- 114.

Kayserili, S. (2016) Nisan. I.Dünya Savaşı ve Türk Kurtuluş Savaşının Beyaz Perdeye Yansımaları. *Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 84.

Levent, S. (2016). Zorunlu Göçe İlişkin Belleğin Oluşmasında Filmlerin Katkısı: Dedemin İnsanları ve Bir Tutam Baharat Filmlerinin Alınlanması.

Hacettepe Üniversitesi İletişim Fakültesi Kültürel Çalışmalar Dergisi,
436- 466.

Odabaş, B. (2006) İstanbul. Türk Sinemasının Kuruluşunda Ordunun Rolü, Belgesel Film ve Kurtuluş Savaşı Filmleri. *İÜ İletişim Fakültesi Dergisi*. Sayı: 24

Özcan Demir, N. Ç. (2015). Türk Sinema Etkileşiminin Popüler Kültürdeki Yeri. *E-Kafkas Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 14.

Önk, Ü. Y. (2011). Türk Sineması'nda Türler Üzerine Bir İnceleme. *Journal of Yaşar University*, 3866- 3877.

Öztaş, S. (2008). Tarih Öğretimi ve Filmler. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 543, 556.

Selahattin Önder, A. B. (Aralık 2005). Türk Sinemasının Gelişimi (1895-1939). *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 116.

Sever, C. (2011). Biyografik Filmler. *Sinefil*, 11-13.

Sevinç, Z. (2014 Sayı 40). 2000 Sonrası Yeni Türk Sineması Üzerine Yapısal Bir İnceleme. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 98.

Sezai Öztaş, N. K. (Aralık). Tarihi Film veya Tarihi Dizilerin Tarihe İlgili Artırmada Etkisine İlişkin MYO Öğrencilerinin Görüşleri. *Electronic Journal of Vocational Colleges UMYOS Özel Sayı*, 107, 120

Cumhuriyet Döneminde Türk Sineması. (Sonbahar 1998). *Liderler* , 198.

Lüleci, Y. (2018). Gerçek Tarih Olarak Tarihsel Film. *Sinecine*. 159-181.

Kula N. , Koluvaçık İ. (2016). Sinema ve Toplumsal Bellek : Türk Sinemasında Almanya'ya Dış – Göç Olgusu. *OÜSOBİAD*. 348-411

Mersin, S. (2010). Azınlık Filmleri: Tarihin Yeniden İnşası ve Kolektif Bellek . *Sinecine*. 5- 29.

Sözen, M. (2010). Sinema Perdesinden Tarihe Bakmak: İki Aynı Anlatı, İki Ayır Dünya. *Akdeniz Sanat*, 138.

Şahin, M. (2013). 2000'li Yıllar Türk Sinemasında Tarihi Kostüme Avantür Filmlerde Nostalji ve Muhafazakarlık. *Anadolu Üniversitesi İletişim Bilimleri Dergisi*, 339- 341.

Şahin, M. (2015). Türk Sinemasında Kıbrıs Temalı Filmlerde Ötekinin Temsilindeki Dönüşü. *Erciyes İletişim Dergisi*, 6.

Şener, E. (1979). İlk Filmlerimiz. *Kurgu Anadolu Ünivesitesi İletişim Bilimleri Fakültesi Uluslararası Hakemli İletişim Dergisi*, 80, 82

Tanyer, T. (2009). Türk Sinemasında Tarihsel Filmler ve Bir Şair; İki Yönetmen. *Kebikeç*, 251- 290.

- Tuba Doğu, M. V. (2017). Hafıza Kutusu: Bir Kentsel Kollektif Deneyi(mi). *Megaron*, 545 – 552.
- Türk, M. S. (2013). Tarihi Film ve Dizilerdeki Gerçeklik. *Çağın Polisi Dergisi*,1,2,3.
- Uzdu, H. (2018). ‘Ömer Muhtar’, ‘Gandi’ ve ‘Lincoln’ Filmleri Örneğinde Biyografik filmlere Konu Olmuş Şahsiyetlerin Ortak Özellikleri Üzerine Bir Değerlendirme, *Hitit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*, 529, 550.
- Yağız, N. (2015). Sinemada Türler. *Türk & İslam Dünyası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 106.
- Yaylagül, L. (2014). Türkiye’de Sinema Toplum ve Siyaset. *Modern Zamanlar*, 32-41.
- Yılmaz, M., Uluç, G. (2008). “Hatırla Sevgili” Dizisindeki Temsili İle Bir Dönemin Anatomisi: 27 Mayıs 1960. *Selçuk İletişim*. 136-151.

Tezler

- Bağır, M. (2016). Türk Sinemasında Tarihi Film Olgusu. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Erzurum
- Birincioğlu, Y. D. (2010). Darbenin Sinemadaki İzdüşümleri: Hatırlatma Kültüründen Unutma Kültürüne 12 Eylül Filmleri. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enst.(Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ankara
- Genç, S. (2010). Toplumsal Tarih Anlatımı ve Sinema. (Yayınlanmamış Doktora Tezi).İstanbul: Mimar Sinan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Karadağ, N. (2008). Toplumsal Belleğin Sinematografik Sunumu: 2000 Yılı Sonrası Türk Sinemasında 12 Eylül Filmleri. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul.
- Özcan, S. (2013). Sinemada Anlam: Günümüz Türkiye Sineması’nda 12 Eylül Temalı Filmlerin İncelenmesi. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). İstanbul.
- Sancar, M. K. (2016). Yeni Türk Sinemasında Sartre Varoluşçuluğu. Ankara: Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ankara.
- Sönmez, S. (2012). Toplumsal Bellek ve Sinema: Türkiye Sinemasında Travmatik Temsiller Doktora Tezi. (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Eskişehir.
- Tağ, Ş. (2003). Belgesel Sinema ve Türleri. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi).Eskişehir.

Çevrimiçi (Online) Adresler

<https://www.sabah.com.tr/medya/2013/02/14/canakkale-yolun-sonu-gercek-silahlarla-cekildi>, (13.05.2019).

<https://www.youtube.com/watch?v=BAoP3v352ZM> (04. 04. 2018).

<https://www.youtube.com/watch?v=dKZVZjjAWW4>(08.04. 2018).

<https://www.youtube.com/watch?v=6o2xZ4w0uFU&t=3993s>(10. 04. 2018).

<https://www.youtube.com/watch?v=a4Gw4uwdHEY>(13. 04. 2018)

<https://www.youtube.com/watch?v=ygC9SKaSFrg>(18. 04. 2018).

<https://www.youtube.com/watch?v=n3JXM-O3tUg>(19. 04. 2018).

https://www.youtube.com/watch?v=ljSU_JDDJeE(22.04. 2018).

<https://www.youtube.com/watch?v=7RZipu3rt8g>(24.04 2018).

<https://www.youtube.com/watch?v=cUaApmJDPWM>(30. 04. 3018).

<https://www.fhdfilmizlesene.com/son-umut-7-2.html>(05.05. 218).

<https://tamfilmizle.com/filmizle/kesik-the-cut-2014-full-hd-turkce-dublaj-izle/>(09. 05. 2018).

<https://www.youtube.com/watch?v=QyzzUTTZ-PY&t=254s>(15.05. 2018).

<https://www.youtube.com/watch?v=unQ4mj3hrwg&t=1s>(18. 05. 2018).

https://www.youtube.com/watch?v=8BX0a_PS7mg&t=5994s(23. 05. 2018).

<https://www.youtube.com/watch?v=wgTfpMo81y4> (30. 05. 2018).

<https://www.fullhdfilmizlesene.org/savas-filmleri-izle/osmanli-subayi-the-ottoman-lieutenant/>(01.06. 2018).

<https://www.filmklasigi.net/ayla-2017-romantik-film-hd-izle-tek-parca-full-hd-yerli/6>(05. 06. 2018).

<http://www.hepdizifilm.com/eve-donus-sarikamis-full-tek-parca-hd-izle.html>(10.06. 2018).

<https://www.youtube.com/watch?v=m0ca7pd1FmY>(07.07. 2018).

<https://www.youtube.com/watch?v=bOzC3g6wamU>(10.07.2018).

<https://www.youtube.com/watch?v=MMf7Xwoia-s> (13. 07. 2018).

<https://www.youtube.com/watch?v=THJNrASYQFI> (18. 07. 2018).

<https://www.youtube.com/watch?v=uBShcGovuyA> (20. 07. 2018).

<https://www.youtube.com/watch?v=KvMRPNoEL9o> (21.07. 2018).

<https://www.youtube.com/watch?v=D-5mARbj4MM> (23. 07. 2018).

https://www.youtube.com/watch?v=Hdf_f--smGA(24.07. 2018).

<https://www.trt.tv/izle/267382/ankara-yazi>(28.07.2018).

<https://www.fullhdfilmizlesene.net/yeni-filmler>, (15.03. 2019).

<https://jetfilmizle.me/sarikamis-cocuklari-izle-2017.html>(18.03.2019).

<https://www.fullhdfilmiziizle.net/hurkus-goklerdeki-kahraman-full-film-hd-720p-izle/>(20.03. 2019).

Görseller İçin Kaynakça

Görsel 1. <https://www.sinemalar.com/film/48566/fetih-1453>(26. 04. 2018)

Görsel 2. <https://www.internethaber.com/merakla-beklenen-filmin-afisi-yayinlandi-451394h.htm>(06.05.2018).

Görsel 3. <http://www.beyazperde.com/filmler/film-209296/>(11.05.2018).

Görsel 4 <http://www.beyazperde.com/filmler/film-204116/fotolar/detay/?cmediafile=20435026>. (20.05.2018).

Görsel 5. <http://www.beyazperde.com/filmler/film-215744/fotolar/detay/?cmediafile=20468370>(30.05.2018).

Görsel 6. <http://www.beyazperde.com/filmler/film-215744/fotolar/detay/?cmediafile=20468370>. (02.06.2018).

Görsel 7. <http://www.beyazperde.com/filmler/film-226236/fotolar/detay/?cmediafile=21156096>(20.07.2018).

- Görsel 8. <http://www.beyazperde.com/filmler/film-231198/fotolar/detay/?cmediafile=21137853>(10. 07. 2018)
- Görsel 9. <http://www.beyazperde.com/filmler/film-222328/fotolar/detay/?cmediafile=21157783>(15. 07. 2018).
- Görsel 10. <https://www.sinemalar.com/film/172980/fatihin-fedaisi-kara-murat>. (24. 07. 2018).
- Görsel 11. <http://www.beyazperde.com/filmler/film-230843/fotolar/>(06.08.2018).
- Görsel 12. <http://www.beyazperde.com/filmler/film-249882/fotolar/detay/?cmediafile=21445195>(08. 08. 2018).
- Görsel 13. <http://www.beyazperde.com/filmler/film-250305/fotolar/detay/?cmediafile=21338990>. (10.08.2018).
- Görsel 14. <https://www.filmi.info.tr/direnis-karatay/afisi/>. (11.08.2018).
- Görsel 15. <https://t24.com.tr/haber/hurkus-goklerdeki-kahramanin-afis-krizi-cozuldu,618976>(24.08.2018).
- Görsel 16. <http://www.beyazperde.com/filmler/film-210900/fotolar/detay/?cmediafile=20464658> (26.08. 2018).
- Görsel 17. <http://www.sinematurk.com/film/27711-kubilay/>(15. 09. 2018).
- Görsel 18. <https://www.sinemalar.com/film/48566/fetih-1453>(26. 09. 2018)
- Görsel 19. <http://sinema.mynet.com/film/karaoglan/779772> (18. 04. 2019)
- Görsel 20. <https://www.sinemalar.com/film/172980/fatihin-fedaisi-kara-murat>. (24. 04. 2019).
- Görsel 21. <http://www.beyazperde.com/filmler/film180472/fotolar/detay/?cmediafile=21027615>(20.05.2019).
- Görsel 22. <http://www.beyazperde.com/filmler/film-187129/fotolar/detay/?cmediafile=1955925>(22.09.2018).

Görsel 23. <http://www.beyazperde.com/filmler/film-187100/>(25.09.2018).

Görsel 24. <http://www.milliyet.com.tr/-atcali-kel-mehmet-in-afisi-magazin-2494765/> (30. 09. 2018).

Görsel 25. <https://www.sinefesto.com/bu-son-olsun.html> (01. 10. 2018).

Görsel 26. . <http://ultrahdindir.com/663-ankara-yazi-veda-mektubu-filmini-divx-indir-2016.html> (28.07.2019)

Görsel27. <https://www.sondakika.com/haber/haber-ankara-yazi-veda-mektubu-televizyon-izleyicisiyle-8762630/> (29.07.2019)

Görsel 28. <https://www.oncevatan.com.tr/kultur-ve-sanat/turkiye-japonya-yapimi-ertugrul-1890-25-aralikta-vizyona-giriyor-h82800.html> (10.10. 2018).

Görsel29.

https://www.wikizero.com/tr/Topra%C4%9F%C4%B1n_%C3%87ocuklar%C4%B1 (15.10. 2018).

EKLER

Ek 1. 2010 Sonrası Vizyona Giren Tarihi Filmlerin Künyeleri

1.SAVAŞ FİLMLERİ

FETİH 1453

Filmin Künyesi

Yönetmen: Faruk Aksoy, **Senarist:** Atilla Engin- İrfan Saruhan- Faruk Aksoy, **Oyuncular:** Devrim Evin (Fatih Sultan Mehmet), İbrahim Çelikkol (Ulubatlı Hasan), Dilek Serbest (Era), Recep Aktuğ (İmparator Konstantin), **Yapımcı:** Faruk Aksoy- Ayşe Germen, **Müzik:** Benjamin Wallfisch, **Görüntü Yönetmeni:** Mirsat Heroviç- Hasan Gergin, **Kurgu:** Erkan Özekan, **Yapım Şirketi:** Aksoy Film, **Yapım Yılı:** 2012, **Film Türü:** Aksiyon- Savaş-Tarihi, **Film Dili:** Türkçe, **Film Süresi:** 160dk., **Film Vizyon Tarihi:** 16 Şubat 2012.

ÇANAKKALE ÇOCUKLARI

Filmin Künyesi:

Yönetmen: Sinan Çetin, **Senarist:** Sinan Çetin – Taylan Kızıllöz, **Oyuncular:** Haluk Bilginer (Kasım Bey), Reebakka Haas (Catherina), Oktay Kaynarca (Komutan), Yavuz Bingöl (Komutan), Rafael Cemo Çetin (Osman), Orfeo Çetin (James), **Yapımcı:** Sinan Çetin – Rüzgar Çetin, **Müzik:** Fırat Yükselir, **Görüntü Yönetmeni:** Sercan Sert, **Kurgu:** Barış Denge- Umut Yıldız, **Yapım Şirketi:** Plato Film **Yapım Yılı:** 2011, **Yapım Ülkesi:** Türkiye- İngiltere, **Film Türü:** Dram- Savaş - Tarihi, **Film Dili:** Türkçe, **Film Süresi:** , **Filmin Vizyon Tarihi:** 28 Eylül 2012.

ÇANAKKALE 1915

Filmin Künyesi

Yönetmen: Yeşim Sezgin **Senarist:** Turgut Özakman **Oyuncular:** İlker Kızmaz (Yarbay Mustafa Kemal), Celil Nalçakan (Yarbay Şefik), Barış Çakmak (Yarbay Hüseyin Avni), Ali Ersan Duru (Mehmet Ali), Şevket Çoruh (Bigalı Mehmet Çavuş). **Yapımcı:** Murat Akdilek, Serkan Balbal **Müzik:** Can Atilla **Görüntü Yönetmeni:** Aras Demiray, Muharrem Dokur **Kurgu:** Arzu Akbaş Bakkalbaşıoğlu **Filmin Türü:** Savaş, Tarihi **Yapım Şirketi:** Fida Film, Örumcek Yapım, **Yapım Yılı:** 2012, **Yapım Ülkesi:** Türkiye, **Film Dili:** Türkçe, **Filmin Süresi:** 120 dk., **Vizyon Tarihi:** 12 Ekim 2012.

TAŞ MEKTEP

Filmin Künyesi

Yönetmen: Altan Dönmez **Senarist:** Hazan Toma **Oyuncular:** Orhan Kılıç (Yzb. Tevfik), Ayça Varlıer (Güzide Öğr.), Bora Akkaş (Mehmet), Barış Küçükgüler (İsmail), Esvet Şahin (Yusuf), Tolga Canbeyli (Mustafa), Ömer Güney(Hacı), Serkan Kuru (Mustafa Kemal). **Yapımcı:** Elin Ecealp – Galip Güner **Müzik:** Alpay Göltekin **Görüntü Yönetmeni:** Bülent Özer **Kurgu:** Onur Uysal **Yapım Şirketi:** Statü Film **Yapım Yılı:** 2012 **Yapım Ülkesi:** Türkiye **Film Türü:** Dram-Savaş- Epik- Tarihi **Film Dili:** Türkçe **Film Süresi:** 90 dk., **Film Vizyon Tarihi:** 15 Şubat 2013.

ÇANAKKALE YOLUN SONU

Filmin Künyesi

Yönetmen: Kemal Uzun, **Senarist:** Başak Angigün- Alphan Dikmen, **Oyuncular:** Gürkan Uygun (Muhsin), Berrak Tüzünataç (Behice), Umut Kurt (Hasan), Engin Öztürk (Mustafa Kemal), **Yapımcı:** Taygun Aydın – Tolga Aydın – Cemal Okan, **Müzik:** Mert Oktan, **Görüntü Yönetmeni:** Mete Şener, **Kurgu:** Mustafa Preveşa, **Yapım Şirketi:** TT Film- Fono Film, **Yapım Yılı:** 2013, **Yapım Ülkesi:** Türkiye, **Film Türü:** Savaş- Tarih- Dram, **Film Dili:** Türkçe, **Film Süresi:** 120 dk., **Film Vizyon Tarihi:** 15 Mart 2013.

SARI SİYAH

Filmin Künyesi

Yönetmen: Levent Akçay, **Senarist:** Mehmet Şeylan, **Oyuncular:** Levent Akçay (Hasan), Yusuf Güney (Mehmet), Burcu Binici (Leyla), Hakan Özyurt (Aziz), Hüseyin Nazım Bey (Murat Göktepe), **Yapımcı:** Levent Akçay, **Müzik:** Can Sanıbelli, **Görüntü Yönetmeni:** Turgut Ural, **Kurgu:** Oktay Arabacı, **Yapım Şirketi:** Maskeli Film, **Yapım Yılı:** 2012, **Yapım Ülkesi:** Türkiye, **Film Türü:** Dram- Savaş, **Film Dili:** Türkçe, **Film Süresi:** 100dk. , **Film Vizyon Tarihi:** 7 Haziran 2013.

SON UMUT

Film Künyesi

Yönetmen: Russell Crowe, **Senarist:** Andrew Knight, **Oyuncular:** Russell Crowe (Connor), Yılmaz Erdoğan (Hasan Binbaşı), Cem Yılmaz (Çavuş Cemal), Ayşe (Olga Kurylenko), Art (Ryan Corr), **Yapımcı:** Andrew Mason, Keith Rodger, **Müzik:** David Hirschfelder, Ludovico Einaudi, Lisa Gerrad, **Görüntü Yönetmeni:** Andrew Lesnie **Kurgu:**, **Yapım Şirketi:** Hopscotch Features, Fear of God Films, Mars Dağıtım, **Yapım Yılı:** 2014, **Film Türü:** Savaş- Dram filmi, **Film Dili:** İngilizce-Türkçe- Yunanca-Rusça, **Film Süresi:** 111 dk., **Vizyon Tarihi:** 26 Aralık 2014..

KIRIMLI

Filmin Künyesi

Yönetmen: Burak Cem Arlıel, **Senarist:** Nil Ünsal- Atilla Ünsal Orijinal Fikir: Cengiz Dağcı, **Oyuncular:** Murat Yıldırım (Sadık Turan), Selma Ergenç (Maria), Baki Davrak (Bauer), Bülent Alkış(Mustafa), Ali Barkın (Halil), Burç Kümbetlioğlu (Kılıçbay), **Yapımcı:** Ayfer Özgürel, Avni Özgürel, **Müzik:** Tuna Hizmetli, **Görüntü Yönetmeni:** Feza Çaldıran, **Kurgu:** Deniz Kavalalı, **Yapım Şirketi:** Warner Bros Turkey, TFT Yapım, **Yapım Yılı:** 2014, **Film Türü:** Dram-Savaş- Tarihi, **Film Dili:** Türkçe- Almanca- Rusça, **Film Süresi:** 118 dk., **Vizyon Tarihi:** 12 Aralık 2014.

BİRLEŞEN GÖNÜLLER

Filmin Künyesi

Yönetmen: Hasan Kıraç, **Senarist:** Serkan Birlik- Özge Aras, **Oyuncular:** Hande Soral (Genç Cennet), Serkan Şenalp (Genç Niyaz), Sema Çeyrekbaşı (Yaşlı Cennet), Fikret Hakan(Yaşlı Niyaz), Atılğan Gümüş (Yunus), Yağmur Kaşifoğlu (Dilek), Erkan Sever (Bedel), **Yapımcı:** Ahmet Gül, **Müzik:** Evanthia Reboutsika, **Görüntü Yönetmeni:** Oğuz Olcay- İlyas Yavuz, **Kurgu:** Müsenna Kızıltepe, **Yapım Şirketi:** Ser Film, **Yapım Yılı:** 2014, **Yapım Ülkesi:** Türkiye, **Film Türü:** Dram- Savaş, **Film Dili:** Türkçe **Film Süresi:** 131 dk., **Film Vizyon Tarihi:** 24 Ekim 2014.

FATİH'İN FEDAİSİ KARA MURAT

Filmin Künyesi

Yönetmen: Aytekin Birkon, **Senarist:** Aytekin Birkon- Fatih Usta, **Oyuncular:** Fatih Usta (Kara Murat), Bahadır Salı (Talus), Nezih İşitan (Konstantin), Ömer Faruk Hakeri (Fatih Sultan Mehmet), **Yapımcı:** Murat Usta- Halil İbrahim Usta, **Müzik:** Universal Music Productions Taxım Edition, **Görüntü Yönetmeni:** Aşkın Sağıroğlu, **Kurgu:** Kubilay Birkan Çapur, **Yapım Şirketi:** Es Yapım, Pinema, **Yapım Yılı:** 2015, **Film Türü:** Tarih- Aksiyon- Epik- Savaş- Dram, **Film Dili:** Türkçe, **Film Süresi:** 111 dk., **Vizyon Tarihi:** 16 Ocak 2015.

SON MEKTUP

Filmin Künyesi

Yönetmen: Özhan Eren, **Senarist:** Özhan Eren, **Oyuncular:** Tansel Öngel (Tayyareci Salih Ekrem Yzb.), Nesrin Cavadzade (Nihal Hemşire), Bülent Şaşrak (Hakkı Kaptan), Hüseyin Avni Dalyan (Cevat Paşa), Barbara Sotalsek (Erika Hemşire), **Yapımcı:** Özhan Eren, **Müzik:** Özhan Eren, **Görüntü Yönetmeni:** Uğur İçbak, **Kurgu:** Ali Üstündağ, **Yapım Şirketi:** Sepya Film, **Yapım Yılı:** 2015, **Yapım Ülkesi:** Türkiye, **Film Türü:** Epik-Dram-Tarihi **Film Dili:** Türkçe, **Film Süresi:** 122 dk. ,**Film Vizyon Tarihi:** 18 Mart 2015.

AYLA

Filmin Künyesi

Yönetmen: Can Ulkay, **Senarist:** Yiğit Güralp, **Oyuncular:** İsmail Hacıoğlu (Süleyman Dilbirliği 1950), Çetin Tekindor (Süleyman Dilbirliği 2010), Kim Seol (Ayla 1950), Kyung – Jin Lee (Ayla 2010), Ali Atay (Ali), Damla Sönmez (Nuran), Murat Yıldırım(ÜsteğmenMesut), **Yapımcı:** Mustafa Uslu, **Müzik:** Fahir Atakoğlu, **Görüntü Yönetmeni:** Jean PaulSeresin, **Kurgu:** Mustafa Preşeva, **Yapım Şirketi:** Dijital Sanatlar, **Yapım Yılı:** 2017, **Film Türü:** Dram- Savaş-Tarihi, **Film Dili:** Türkçe- İngilizce, **Film Süresi:** 125dk., **Film Vizyon Tarihi:** 27 Ekim 2017.

SARIKAMIŞ ÇOCUKLARI

Filmin Künyesi

Yönetmen: Mutlu Karadoğan- Can Ulukay, **Senarist:** Ozan Ağaç- Baykut Badem, **Oyuncular:** Silay Ünal (Alina), Yusuf Ata Yılmaz (Yusuf), Kayhan Yıldızoğlu (Sergei), Sema Çeyrekbaşı (Neslişah Hanım) **Yapımcı:** Mustafa Uslu, **Müzik:** Soner Koç , **Görüntü Yönetmeni:** Fırat Lita Sözbir-Özgür Polat, **Kurgu:** Çağrı Türkkan- Can Ulukay, **Yapım Şirketi:** Dijital Yapım Evi-MarsEntertainment Grup, **Film Türü:** Tarihi- Dram- Savaş, **Film Dili:** Türkçe, **Film Süresi:** 110 dk., **Film Vizyon Tarihi:** 31 Mart 2017.

DİRENİŞ KARATAY SON SELÇUKLU KAHRAMANI

Filmin Künyesi

Yönetmen: Selahattin Sancaklı, **Senarist:** Selman Kayabaşı- Uğur Uzunok, **Oyuncular:** Mehmet Aslantuğ (Emir Celaleddin Karatay), Fikret Kuşkan (Ahi Evran), Yurdaer Okur (Noyan), Alperen Duymaz (Kutay), Burcu Özbek (Türkan), **Yapımcı:** Selman Kayabaşı- Ertuğrul Fındık, **Müzik:** Yıldray Gürgen, **Görüntü Yönetmeni:** Mirsad Heroviç, **Kurgu:** Fırat Güler, **Yapım Şirketi:** KTO Karatay

Üniversitesi, **Yapım Yılı:** 2018, **Film Türü:** Aksiyon- Dram- Tarihi- Savaş- Epik, **Film Dili:** Türkçe, **Film Süresi:** 113dk., **Filmin Vizyona Giriş Tarihi:** 8 Mart 2018.

HÜRKUŞ: GÖKLERDEKİ KAHRAMAN

Filmin Künyesi

Yönetmen: Kudret Sabancı, **Senarist:** Savaş Korkmaz, **Oyuncular:** Hilmi Cem İntepe, Gizem Karaca, Miray Daner, Bora Akkaş, **Yapımcı:** Mehmet Çetin- Kutsi Kayaoğlu, **Müzik:** Uğur Ateş, **Görüntü Yönetmeni:** Tolga Kutluay, **Kurgu:** Fatma Gökçe Kılıç, **Yapım Şirketi:** Mars Dağıtım- Eğrikapı Prodüksiyon, **Yapım Yılı:** 2018, **Film Türü:** Tarihi- Savaş, **Film Dili:** Türkçe, **Film Süresi:** 113dk., **Filmin Vizyona Giriş Tarihi:** 25 Mayıs 2018.

EVE DÖNÜŞ SARIKAMIŞ: 1915

Filmin Künyesi:

Yönetmen: Alphan Eşeli, **Senarist:** Alphan Eşeli, Serdar Tantekin, **Oyuncular:** Uğur Polat(Saci Bey), Nergis Öztürk (Gül Hanım), Serdar Orçin(Sami Bey), Muharrem Bayrak (Çoban Ali), Sıla Çetindağ (Zeynep), Myraslava Kostyeva Akay (Nihal), **Yapımcı:** Oğuz Peri, **Müzik:** Emre Dünder- Murat Uncuoğlu- Mihaly Vig, **Görüntü Yönetmeni:** Hayk Kirakosyan, **Kurgu:** Ömer Özyılmaz, **Yapım Şirketi:** Böcek Yapım, **Yapım Yılı:** 2013, **Film Türü:** Dram- Aksiyon- Epik, **Film Dili:** Türkçe, **Film Süresi:** 115 dk., **Film Vizyon Tarihi:** 8 Mart 2013.

2. EPİK FİLM TÜRÜ

FETİH 1453

Filmin Künyesi

Yönetmen: Faruk Aksoy, **Senarist:** Atilla Engin- İrfan Saruhan- Faruk Aksoy, **Oyuncular:** Devrim Evin (Fatih Sultan Mehmet), İbrahim Çelikkol (Ulubatlı)

Hasan), Dilek Serbest (Era), Recep Aktuğ (İmparator Konstantin), **Yapımcı:** Faruk Aksoy- Ayşe Germen, **Müzik:** Benjamin Wallfisch, **Görüntü Yönetmeni:** Mirsat Heroviç- Hasan Gergin, **Kurgu:** Erkan Özekan, **Yapım Şirketi:** Aksoy Film, **Yapım Yılı:** 2012, **Film Türü:** Aksiyon- Savaş-Tarihi, **Film Dili:** Türkçe, **Film Süresi:** 160dk., **Film Vizyon Tarihi:** 16 Şubat 2012.

KUBİLAY

Filmin Künyesi

Yönetmen: Ahmet Faik Akıncı, **Senarist:** Ahmet Faik Akıncı **Oyuncular:** Arda Kural (Kubilay), Selahattin Taşdoğan (Laz İbrahim), Yalçın Mıhçı (Mustafa Kemal) , Cumhuri Sarı (İsmet İnönü), Özcan Varaylı (Derviş Memet), **Yapımcı:** Ahmet Faik Akıncı, **Müzik:** Mustafa Yazıcıoğlu, **Görüntü Yönetmeni:** İlkay Işı, **Kurgu:** Erkan Tekemen, **Filmin Türü:** Dram- Tarihi- Epik- Savaş, **Yapım Şirketi:** Batı Yapım, **Yapım Yılı:** 2010, **Yapım Ülkesi:** Türkiye, **Film Dili:** Türkçe, **Film Süresi:** 97 dk., **Film Vizyon Tarihi:** 29 Ekim 2010.

KARAOĞLAN

Filmin Künyesi

Yönetmen: Kudret Sabancı, **Senarist:** Kudret Sabancı- Melek Öztürk-Rana Mamathoğlu, **Oyuncular:** Volkan Keskin (Karaoğlan), Özlem Yılmaz (Çise Hatun), Müge Boz (Bayrgülü), Hasan Yalınzoğlu (Camoka), **Yapımcı:** Erol Avcı, **Müzik:** Tamer Çıray, **Görüntü Yönetmeni:** Gökhan Atılmış- Türksoy Gölebeyi, **Kurgu:** Oğuz Çelik- Serhat Solmaz, **Yapım Şirketi:** TMC Turquie, **Yapım Yılı:** 2013, **Film Türü:** Aksiyon- Tarihi- Komedi- Savaş- Epik, **Film Dili:** Türkçe, **Film Süresi:** 110dk., **Film Vizyon Tarihi:** 11 Ocak 2013.

FATİH'İN FEDAİSİ KARA MURAT

Filmin Künyesi

Yönetmen: Aytekin Birkon, **Senarist:** Aytekin Birkon- Fatih Usta, **Oyuncular:** Fatih Usta (Kara Murat), Bahadır Salı (Talus), Nezih İştan (Konstantin), Ömer

Faruk Hakeri (Fatih Sultan Mehmet), **Yapımcı:** Murat Usta- Halil İbrahim Usta, **Müzik:** Universal Music Productions Taxım Edition, **Görüntü Yönetmeni:** Aşkın Sağıroğlu, **Kurgu:** Kubilay Birkan Çapur, **Yapım Şirketi:** Es Yapım, Pinema, **Yapım Yılı:** 2015, **Film Türü:** Tarih- Aksiyon- Epik- Savaş- Dram, **Film Dili:** Türkçe, **Film Süresi:** 111 dk., **Vizyon Tarihi:** 16 Ocak 2015.

3.BİYOGRAFİK FİLM TÜRÜ

VEDA

Filmin Künyesi

Yönetmen: Zülfü Livaneli, **Senarist:** Zülfü Livaneli, **Oyuncular:** Sinan Tuzcu (Mustafa Kemal), Serhat Mustafa Kılıç (Salih Bozok), Dolunay Soysert (Zübeyde Hanım), Ezgi Mola (Latife Hanım), **Yapımcı:** Sevda Kaygısız- Özkan İpek- Tibet Kaan Demirtaş, **Müzik:** Zülfü Livaneli, **Görüntü Yönetmeni:** Peter Steuger, **Kurgu:** Ulaş Cihan Şimşek, **Yapım Şirketi:** Kamera Film, **Yapım Yılı:** 2010, **Film Türü:** Tarihi- Biyografik- Dram, **Film Dili:** Türkçe, **Film Süresi:** 113 dk., **Vizyon Tarihi:** 26 Şubat 2010.

DERSİMİZ: ATATÜRK

Film Künyesi

Yönetmen: Hamdi Alkan, **Senarist:** Turgut Özakman, **Oyuncular:** Halit Ergenç (Mustafa Kemal Atatürk), Çetin Tekindor (Tarihçi Dede), Batuhan Karacakaya (Mert), **Yapımcı:** Birol Güven- Serkan Balbal, **Müzik:** Aydın Sarman- Burcu Güven, **Görüntü Yönetmeni:** Ferhat Öçmen, **Kurgu:** Eray İlhan, **Yapım Şirketi:** Örümcek Yapım, **Yapım Yılı:** 2010, **Film Türü:** Belgesel- Tarihi-Biyografik, **Film Dili:** Türkçe, **Filmin Süresi:** 92dk., **Film Vizyon Tarihi:** 19 Mart 2010.

HÜR ADAM: BEDİÜZZAMAN SAİD NURSİ

Filmin Künyesi

Yönetmen: Mehmet Tanrısever, **Senarist:** Mehmet Tanrısever- Ahmet Çetin, **Oyuncular:** Mürşid Ağa Bağ (Said Nursi), Halil İbrahim Kalaycıoğlu (Kaymakam), Mesut Çakarlı (Zübeyr), **Yapımcı:** Mehmet Tanrısever, **Müzik:**

Tevfik Akbaşı, **Görüntü Yönetmeni:** Ali Özel, **Kurgu:** Mevlüt Koçak, **Yapım Şirketi:** Feza Film, **Yapım Yılı:** 2010, **Film Türü:** Dram- Tarihi- Biyografik, **Film Dili:** Türkçe, **Film Süresi:** 163 dk., **Film Vizyon Tarihi:** 7 Ocak 2011.

ATÇALI KEL MEHMET

Filmin Künyesi

Yönetmen: Hakan Şahin, **Senarist:** Hakan Şahin- Ozan Bodur- Burcu Över, **Oyuncular:** Gökhan Keser (Atçalı Kel Mehmet Efe), Cemal Hünel (Yusuf Efe), Ceren Kaplakarslan (Fatma), **Yapımcı:** Güler Nalbantoğlu, **Müzik:** Yıldırım Gürgen, **Görüntü Yönetmeni:** Alper Derli, **Kurgu:**, **Yapım Şirketi:** Güler Film, **Yapım Yılı:** 2017, **Film Türü:** Tarihi- Dram- Epik- Biyografik, **Film Dili:** Türkçe, **Film Süresi:** 107dk., **Film Vizyon Tarihi:** 22 Eylül 2017.

4.META TARİHİ FİLM TÜRÜ

ANKARA YAZI VEDA MEKTUBU

Filmin Künyesi

Yönetmen: Kemal Uzun, **Senarist:** Deniz Aydenk, **Oyuncular:** Münir Can Cindoruk (Mustafa), İpek Tuzcuoğlu (Zeynep Pehlivanoglu), Gürkan Uygun (Ahmet Necmi Pehlivanoglu), Ümit Acar (Ocak Başkanı), Burçin Abdullah (Yasemin), **Yapımcı:** Elin Ecealp, Galip Güner, **Müzik:** Mustafa Preşeva, **Görüntü Yönetmeni:** Bülent Terzioğlu, **Kurgu:** Mustafa Preşeva, **Yapım Şirketi:** Mars Dağıtım, **Yapım Yılı:** 2016, **Film Türü:** Tarih, **Film Dili:** Türkçe-İngilizce, **Film Süresi:** 97dk., **Film Vizyon Tarihi:** 6 Mayıs 2016.

BU SON OLSUN

Filmin Künyesi

Yönetmen: Orçun Benli, **Senarist:** Orçun Benli- Şükrü Üçpınar, **Oyuncular:** Engin Altan Düzyatan (Sinan), Mustafa Uzunyılmaz (Yaşar), Ferit Kaya (Kovboy Ali), Lale (Hazal Kaya), Ufuk Bayraktar (Ertuğrul), **Yapımcı:** Orçun Benli- Şükrü Üçpınar, **Müzik:** Cahit Berkay, **Görüntü Yönetmeni:** Vedat Özdemir, **Kurgu:** Levent Çelebi, **Yapım Şirketi:** Özen Film, **Yapım Yılı:** 2012, **Film Türü:**

Komedi- Tarih- Dram, **Film Dili:** Türkçe, **Film Süresi:** 110dk., **Film Vizyon Tarihi:** 6 Ocak 2012.

5.GÜNCEL TARİHİ FİLM TÜRÜ

ANKARA YAZI VEDA MEKTUBU

Filmin Künyesi

Yönetmen: Kemal Uzun, **Senarist:** Deniz Aydenk, **Oyuncular:** Münir Can Cindoruk (Mustafa), İpek Tuzcuoğlu (Zeynep Pehlivanoğlu), Gürkan Uygun (Ahmet NecmiPehlivanoğlu), Ümit Acar (Ocak Başkanı), Burçin Abdullah (Yasemin), **Yapımcı:** Elin Ecealp, Galip Güner, **Müzik:** Mustafa Preşeva, **Görüntü Yönetmeni:** Bülent Terzioğlu, **Kurgu:** Mustafa Preşeva, **Yapım Şirketi:** Mars Dağıtım, **Yapım Yılı:** 2016, **Film Türü:** Tarih, **Film Dili:** Türkçe-İngilizce, **Film Süresi:** 97dk., **Film Vizyon Tarihi:** 6 Mayıs 2016.

TOPRAĞIN ÇOCUKLARI

Filmin Künyesi

Yönetmen: Ali Adnan Özgür, **Senarist:** Dilşah Özdiñ, **Oyuncular:** Erkan Can (Kemal Öğretmen), Ufuk Bayraktar (Cevher), Türkü Turan (Aybike), **Yapımcı:** Erkan Can, **Müzik:** Cem Adıyaman, **Görüntü Yönetmeni:** Yusuf Aslanyürek, **Kurgu:** Sedat Karadeniz, **Yapım Şirketi:** Yapımhane, **Yapım Yılı:** 2012, **Film Türü:** Dram- Tarih, **Film Dili:** Türkçe, **Film Süresi:** 80dk., **Filmin Vizyon Tarihi:** 14 Eylül 2012.

ERTUĞRUL 1890 (KAINAN 1890)

Filmin Künyesi

Yönetmen: Mitsutoshi Tanaka, **Senarist:** Eriko Komatsu, **Oyuncular:** Masaaki Uchino (Japon Doktor), Kenan Ece (Yüzbaşı Mustafa / 1985 Murat), Shioli Kutsuna (Haru \ 1985 Harumi), Alican Yücesoy (Bekir Çavuş), Uğur Polat (Osman Paşa), **Yapımcı:** 2015 Ertuğrul Film Partners, **Müzik:** Michuri Oshima, **Görüntü Yönetmeni:** Tetsuo Nagata, **Kurgu:**, **Yapım Şirketi:**Pinema, Böcek Yapım, **Yapım Yılı:** 2015, **Film Türü:** Dram – Tarih, **Film Dili:** Türkçe, Japonca, İngilizce, **Film Süresi:** 122 dk., **Filmin Vizyon Tarihi:** 25 Aralık 2015.

AYLA

Filmin Künyesi

Yönetmen: Can Ulkay, **Senarist:** Yiğit Güralp, **Oyuncular:** İsmail Hacıoğlu (Süleyman Dilbirliği 1950), Çetin Tekindor (Süleyman Dilbirliği 2010), Kim Seol (Ayla 1950), Kyung – Jin Lee (Ayla 2010), Ali Atay (Ali), Damla Sönmez (Nuran), Murat Yıldırım(ÜsteğmenMesut), **Yapımcı:** Mustafa Uslu, **Müzik:** Fahir Atakoğlu, **Görüntü Yönetmeni:** Jean PaulSeresin, **Kurgu:** Mustafa Preşeva, **Yapım Şirketi:** Dijital Sanatlar, **Yapım Yılı:** 2017, **Film Türü:** Dram- Savaş-Tarihi, **Film Dili:** Türkçe- İngilizce, **Film Süresi:** 125dk., **Film Vizyon Tarihi:** 27 Ekim 2017.

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler	
Adı-Soyadı	Hatice YILMAZ
Doğum Yeri-Tarihi	ÇANKAYA – 13. 07.1992
Eğitim Durumu	
Lisans Öğrenimi	Erciyes Üniversitesi İletişim Fakültesi Radyo Televizyon ve Sinema
Yüksek Lisans	Ordu Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Sinema Televizyon
Bildiği Yabancı Diller (varsa)	İngilizce
Bilimsel Faaliyetleri (varsa)	-
İş Deneyimi	
Stajlar	Yeni Şafak & TvNET, 2015
Projeler	Sosyal Medya (Kısa Film) Kayseri, 2015 Sondan Önce (Kısa Film) Kayseri, 2016 Boşlukta (Kısa Film) Kayseri, 2016 Yansıma (Kısa Film) Ankara, 2018
Çalıştığı Kurumlar	Zihinsel Özürlüler Federasyonu- 2019\ Halen
İletişim	
E-Posta Adresi	ylmzhtc92@gmail.com
Tarih	